

Ca.XVI.

dei de ei^o pditione letaturi sūt. **I**psum igit̄ sibi dñs negati ad epulandum cōquerit: du eū peccatorē putat. cū enī bed^o est illi gēti. i. cū eā sabbati violatoře pphabatorē estimer: incūdari epulis illi^o non meruit. **G**RE. Quod aut̄ dicit: **L**uz amicis meis. aut̄ epsona principiū cum plebo intelligit: aut̄ ex psona populi iuda. **H**IE. Vel dicit: **N**unq̄ dedisti mibi dedit. i. null^o sanguis pphere v̄l sacerdotis a roma no imperio nos liberauit. **A**MB. Impudēs aut̄ fili^o similis ē publicano iustificanti se: q̄r legē seruatur in l̄ra. ipie accusabat fratre: q̄r cū meretricib^o pphēta substantiā prodegerat. **S**equit̄ enī: **S**z post fili^o tuus hic qui deuorauit substantiā suā cum meretricib^o venit: occidisti illi vitulū saginatum. **A**VG. Meretrices aut̄ sūt supstitutiones gentilium: cū q̄bus substantiā dissipat: qui relicto vero cōnubio veri dei: cū demone feda cupiditate fornican̄. **H**IE. In hoc aut̄ q̄ dicit: **O**ccidisti illi vitulū saginatum cōficietur venisse christū: sed inuidia non vult saluari. **A**VG. Nō aut̄ pater eū. q̄. mentientem redigunt: sed secū pseuerantiā ei^o approbās ad perfectionē potioris arctiū incūdioris exultatiōis inuitat. vñ sequit̄. At ipse dicit illi: **F**ili tu semp mecum es. **H**IERO. Vel quod dicerat: iactātā ē nō veritas cū pater nō cōsentit: sed alia compescit ratione dicere: **D**ec̄i es lege qua stringeris. nō q̄r non peccauerit: sed quia de^o eū semper castigando retrarit. Nec mirū si patri meritis q̄ fratri inuidet. **A**MB. Sed bon^o pater etiā hūc salutare cupiebat dicens: Tu meā semp es. vel quasi iudens in lege vel quasi iudicis in cōmuniōe. **A**VG. Quid aut̄ sibi vult q̄ addidit: Et oīa mea tua sunt. quasi nō fint & fratris sed sīa pfectis & imortalib^o filiis habētur omīa: vt fint & omīu singula: & omīa singulorū vt enī cupi dāt nōb̄ sine angustia: ita nihil cū angustia charitatis tener. Sed quō omīa: nōne & angelos de^o i possest tali filio subiecisse p̄tādus ē: si possessionē sc̄eipias & eius possessor ipse sit dñs: non v̄tq̄ omīa. Nō enī domini erim^o: sed cōfōrtes port^o agnō. Si vero possessio sic intelligit: quō recte dicens possidere aīas veritatē: nō iūdicio cur nō vere ac p̄p̄e id possim^o accipere: **N**ō enī illud loquimur: et dominas veritatis dicamus aīas. Aut̄ si nō mine possessionē ab hoc sensu ipedimur: illud quoq̄ auferat. nō enī ait pater: Oīa possides. sed omīa mea tua sunt: nec tamē vt ip̄i dñi. Quod enī est in nostra pecunia: p̄t familiē nostre vel alimentū eē vel ornamenti vel aliud būiūsmōi. Et certe cū ip̄i patrē recte ille possit dicere: nō video quō ipsius recte vocari possit: diuersis dūtarat modis. **A**ū enī diuidimē illā obtinuerim^o: nōstra erūt ad vidēdū fugio ad cōtinendū equalia: ad dominādū iferirā. Lōgudeat igit̄ securissimos maior frat. **A**MB. Sienī desinat iūdere: oīa sua sūt: vel **J**ude^o sacra mīta veteris testamēti: vel baptizat^o noua etiā possidē. **T**HEO. Vel aliter: **T**otū psona filii: q̄ videſ murmurare: lūmīt^o p̄ oībus quicq̄ sc̄adalisans in subditis: sicut David itroducit personā paſtam sc̄adali p̄ peccatorō pace. **T**YTUS. Maior igit̄ filius fecit agricultura: sītēbar agriculturē: nō terrestre: sed anime agri ſodiēs: & salutis arbores inferēs. s. virtus. **T**HEO. Vel erat in agro hoc ē i mūdo coles

ppriā carnē: vt repleat panib^o: & ſeminās in lachrymis vt i gāudio metat. ſed cognitis gestis nolebat i trare ad cōmune gāudiu. **C**HRY. Querit̄ aut̄ ſi afſificē paffiōe linoris: doles i p̄ſperis aliorū. Dicendū est aut̄ q̄ null^o ſanctorō dolet i talib^o: imo bona alio ſua exiftimat: nō aut̄ oportet oīa quecūq̄ parabolā cōtinet: ad literā ptractare: ſed ſenſū elicientes cui^o cā cōponitur nībil aliud pſcrutari. **P**ec q̄ parabola ad hoc ē cōpoſita vt peccatores nō diffidat reuerti: ſc̄iētes q̄ magna cōfsequēt. vñ itroducit alios turbatos in eoꝝ bonis: vt idicet eos linore tabescētes: ſed tāto decoꝝ honoratos redēutes: vt etiā i uiuofisi poſſint alioſ fieri. **T**HEO. Vel phariseorū intentionē corrigit dñs p̄ plēnitē parabolā quos ex hypoftasi nominat iūſtos. q. d. **E**ſto vos vere iūſtos eſte: nec trāſgressos alioſ mandatorū: nūq̄d igit̄ ppter hoc nō oportet admittere a flagitiis redeuentes. **H**IE. vel aliter. Omīs iūſticia in compatione dei est iūſticia. vñ paul^o: **Q**uis me liberabit de corpore mortis bñi^o. vñ apostoli dēsignati sūt p petiſtione matris filiorū zebedei. **C**IRYL. Quod & nos ip̄i q̄nq̄ patimur: viuit enī quidā p̄ſtantissimā: et optimā vitā. alio autem in ipso ſenio multociēs ad deū cōuertit: vel forſitan extēmū diē claudere dēbes hac diluit reat^o dño miseraſtē. **D**oc quidē aliqui respūtiū ex ip̄oportunā pūſſanāmitate: nō attēdetes menteſ ſaluatoris qui de ſalute peuntium gaudet. **T**HEO. Dicit ergo fili^o patri: Bratis duxi i doloribus vitā a peccatorib^o moleſtat^o. & nūq̄ cā mei de creniſtī mactandū eē bedū. i. pſequente me peccato rem: vt paululum recrearer: qualis bed^o fuit achab helie. Qui dicebat dñs p̄phetas tuos occiderunt. **A**MB. Vel aliter notaſ bic frater vſqueadeo: vt d̄ villa venire dicaf: hoc ē terrenis operib^o occupat^o: ignoras q̄ ſunt ſpūs dei: vt deniq̄ nūq̄ p̄ ſe vel bedū queraſ occiſum: nō enī p̄ iūidia: h̄ p̄ venia mūdi agn^o ē imolatus. iūdus bedū querit. innocens agnū: p̄ ſe deſiderat imolari. iō & ſenior dicit: eo q̄ cito q̄ ſpū p̄ iūidia ſenescat. iō & foris ſtat: eo q̄ ma liuolētia enī excludat. iō choū & ſympoñia audire nō p̄t: hoc ē i nulla theatralis incētuia laſciuie: h̄ plebis cōcordiā cōcinentes q̄ de peccatore ſaluato dulce letice ſuauitatē reſultaſ. q̄ enī ſibi iūſti vidētur iūdignant̄ q̄n alicui peccatiū ſatēti venia laxat^o. **Q**uis tu es q̄ dño cōtradicās: ne videlicet culpā relaxaret: cū tu cui volueris ignoscas: ſed remittēdis post penitentiā debem^o fauere peccatis ne dum ve nie alteri^o iūdem^o ip̄i eā nī mereamur a dñio: nō in uideam^o de lōgiq̄ regiōe remeātibus: q̄ & nos ſuimus i regiōe longinqua. **C**A.XVI.

Dicebat at & ad dīſcipulos ſuos. **I**hō quidā erat dīues qui habebat uillicum: & hic diffamatus eſt apud illū: quasi diſſi paſſet bona illius: **E**t uocauit illuz. & ait illi: **Q**uid hoc audio de te: red de rationē uillicationis tue. **I**ā enī nō poteris uillicare. **A**it autē uilli

Lucas

cus intra se: Quid faciā: quia domi
nus meus auferat a me uillicationēz
Fodere nō ualeo: mendicare erube
sco. Scio quid faciā: ut cū amotus
fuerō a uillicationē: recipiāt me in do
mos suas. Conocatis itaqz singu
lis debitorib' domini sui: dicebat p̄
mo: Quantū debes domino meo?
Et ille dixit: Centū cados olei. Di
xitqz illi: Accipe cautionē tuā: et se
de cito scribe quinquaginta. Deide
alio dixit. Tu uero quantū debes?
Qui ait centū choros tritici. Ait il
li: Accipe līras tuas: et scribe. lxx.

TBEDA: Dostqz murmurātes de penitentiū rece
ptione tribus pabolis saluator: redarguit: quartam
mos quītāqz de elemosyna dāda et pāmonia seqn
da subiugit: qz et ordo predicāti aptissim' est: et p̄
penitentiā elemosyna subiungaf'. vñ dicit. Dicebat
aut̄ ad discipulos suos: Hō quidā erat diues qui ha
bebat villici. **CHRY.** Opinio quedā ero ne ag
grauata mortalib' auget criminā: minuit bona. Ea
vero ē opinari: qz ea quecūqz possidem' in vñ vite
possidem' vt dñi: et iō etiā opportune ea apprehē
dimus tāqz bona p̄cipua. Sed contrariū ē: nō enim
nos vt dñi i vita plenti collocati sum' i ppriā do
mo: sed tāqz hospites et aduenie quo nolum' ouci
mūr: et quo tēpore nō putam' q̄ nūc locuples est: i
breui sit mēdicus. Ergo quicūqz sis: noueris te eē oī
spensatoē alienorū: et trāsitoij vñs et breuis tibi in
ra cōcessa sūt. Abiecto ergo ab aia dominū fastu: su
mas humilitatē et modestiā villici. **BEDA:** Villi
cus quippe ville gubernator ē: vñ et a villa nomen
acceptit. Econom' aut̄ tā pecunie qz frugū et omniū
que habet dñs dispēsator ē. **AMB.** Ex hoc ḡ disci
mus nō ipsoē eē dños: sed poti' villicos alienarū fa
cultatū. **THEO.** Deide qz cū nō exercem' dispen
sationē opū ad libituz dñi: sed ad pprias illecebras:
comissis abutimur: criminosi villici sum'. vñ sequi
tur. Et hic dissamat' ē apud illū: quād dissipat' bo
na illius. **CHRY.** Interea emulsijs a uillicationē eri
piſ. Sequit' enī: Et vocauit illū: et ait ei: Quid h̄ au
dio de te? Redde rationē villicationis tue. Ja enim
nō poteris villicare. Quotidie talia nobis p̄ affect'
exclamat dñs: ostendens nobis fruentem i meridie so
spitate: priuilegij vesperascat exanimē: et aliū iter pran
dia expirantē: et diversimode ab hac villicatione di
scendimus. Sed fidelis dispēsator: qz de ppriā dispen
sationē cōfidit: desiderat cū paulo dissolui: et eē cuz
christo. Is autē cui' sunt vota terrena: anxiāt i eri
tu. vñ de hoc villico subdit: Ait autē villic' itra se:
Quid fa. qz domi. me'. au. a me uillicationē. fodere
nō valeo: mēdicare erubesco. Impotentē eē in ope
re crimē ē vite inertis. Nō enī timeret si cōstuerisset
affectare labores. qz si fm allegorizā accipiam' para

bolā: post trāsmigrationē hic factā nō est tempus
operādi. Utia p̄sens habet exercitū mandatorū fu
tura vero solariū. Si nibil operat' es hic frustra in
futurū curas: sed nec mēdicādo p̄ficies. Dñi' indi
cū sūt virgines fatue: que imprudēter a prudētibus
mēdicauerūt: sed reuerte sunt vacue. quilibet. n. suā
cōuersationē vt tunicā iduit: nō ē aut̄ eā eruere nec
cābire cū alio. Sed debitorū remissiōne i geniat' ē
neqtie villic': statuēs sibi malorū remedii in coler
uis. Sequit' enī: Scio qd faciā: vt cū amor' fuero a
villicationē: recipiēt me i domos suas. Quoties enī
qz exitū sūt p̄cipiēs: leuat b̄ficio sarcinā peccator
vel relaxādo debita debitorū: vel tribuēs i opib' co
piā: ea que sūt dñi largiēs: multos amicos conciliat
p̄bituros sibi corā indice testimonii veritatis nō ro
cibus: sed bonorū operū ostēsione: quinetiā patuos
p̄ testimonii refrigerij mansiōne. Nihil āt ē nostra
sed oia sūt ditiōis dei. vñ sequit' : Conocatis itaqz
singulis debitorib' dñi sūt dicebat p̄mo: Quantum
debes oīo meo. Ait ille dixit: Centū cados olei.
BEDA: Lados grece est amphora contineō vñs
tres. Sequit' : Dicitqz illi: Accipe cautionē tuā: et le
de: et cito scribe quinquaginta. Dimidiā ei parte; du
mittēs. Sequit' : Deide alio dixit: q̄tū debes: ait: cē
tum choros tritici. Chor' modis. xxx. cōpler. Seqz
Ait illi: Accipe literas tuas: et scribe. lxx. Quintam
partē ei dimittens. Simpliciter ergo sic p̄t accipi.
Quisqz indigētā pauperis: vel ex dimidiā vel ex qn
ta alienat parte: misericordie sue mercede donād
ē. **AVG.** de que. euā. Uel q̄ de centū cados oldi
quinquaginta fecit scribi a debitorē: et de centū chor
ris tritici octoginta: ad hoc valere arbitror: et ea q̄
sacerdotes atqz leuitas iude' quisqz opatur. i eccl
esi christi abundēt: vt cū illi decimas darent: illi di
midias dēt: sicut de bonis suis fecit zache' aut cer
te duas decimas dādo. Ivnā quintā superēt impen
dia iudeorum.

AEt laudauit dominus uillicū ini
quitatis: quia prudēter fecisset: qz fi
lij huīs seculi prudētiores filijs li
cis in generatione sua sūnt. Et ego
uobis dico: Facite uobis amicos de
māmona iniquitatis: ut cū defeceri
tis: recipiāt uos i eterna tabernacu
la. Qui fidelis est i minimo: et i ma
iori fidelis est: et q̄ in modico iniqu'
est et in maiori iniquis ē. Si ergo i
iniquo māmona fideles nō fuistis:
quod uerū est quis credet uob? Et
si in alieno fideles nō fuistis: quod
uestrū est qz dabit uobis. Nemo s
uīs p̄t duob' dñis fuire. Aut. n.
unū odiet: et alterū diliget: aut uni
adherebit: et alterū contēnet. Non

Ca.xvi.

potesis deo seruire t māmone.

AVG. *Villicū quē oīs ejiciebat a villicatu laudant oīs: eo q̄ in futurū sibi p̄spēterit. vñ dicitur: Et lauda. o. vili. iniq. q; prudē. egisset. Non tū oīa oēdem? ad imitādū sumere: nō enī oīo nostro fācēda ē in aliquo fraus: vt de ipsa fraude elemosy/ na eīe virtutē: t diffinuit ea peritā bonoru malorū: cōsiderandū ē vtrū hec dictio plura aut vñ signifi/ ce. dicit enī q̄ deo parauit celos prudētia: constat/ bona ē prudētia qua oīs celos parauit. **DICIS** etiā i genē fm. lxx. q̄ serpēs prudētissim⁹ erat: vbi pru/ denia nō virtutē dicit: sed astutia ad mala inclinati/ onē habētē: t fm b̄ dicit: q̄ oīs laudauit villicū q̄ p̄udētē egisset. **B** ecclide t perpetā. **E**t forsī q̄ dicit. Laudauit: nō fm verā cōmendationē: sed ab/ usine dictū ēvt cū dicim⁹ aliquē cōmendari in me/ diocrib⁹ t idiferētibus reb⁹: t qnōdāmō mirādos ēcōcūsus et acūmē qbus vigor mentis elicitur. **T** AVG. de que. euā. Ecōtrario dicitur iste similitudi/ ne ut intelligam⁹ si laudari potuit ille a dñs: q̄ frau/ dē faciebat: quāto ampli⁹ placeāt deo q̄ fm ei⁹ pre/ ceptū opa illa faciuit. **ORI.** Filij quoq̄ bui⁹ secu/ linō lapidatores sed p̄audētiores dicunt lucis filij. t b̄ nō absolute t simpliciter: sed i genere suo. **S**eq/ tur: *N*atura filij bui⁹ seculi p̄audētiores filijs lucis in/ generatio nā sūt. **BED A.** Filij lucis t filij b̄ se/ culi vocant: quo filij regni t filij pditiois: cui⁹ enim/ enīq̄ agit opa eius cognominat. t filij. **THE.** Filios ergo bui⁹ seculi vocat cogitātes q̄ sibi cōmo/ da sūt i terra: filios vero lucis spiritales opes tractā/ tes intuīti diuini amoris. Inuenimur aut i huma/ niis quidē administratiōib⁹ prudētēr oīa disponen/ te: summōpe satagētes: vt si desierim⁹ ab admī/ nistratiōe habeam⁹ vite refugii: cū vero dispēfare/ debem⁹ oīuina: nō p̄meditamur q̄ nobis postmodū/ sit p̄futura. **GRE.** xviii. mor. Ut ergo in sua ma/ nubomies post mortē quicq̄s iuēniāt: aīi mortē di/ uitias suas i pauperū manib⁹ ponant. vñ sequit: Et/ ego robis dico facite vobis amicos de māmona/ iniquis. **AVG.** de ver. do. Quod hebrei vocant/ māmona: latine diuīte vocant: ac si diceret: Faci/ te vobis amicos de diuītis iniquatis. Hoc aut qdāz/ male itellēdo rapiūt aliena: t inde aliqd pauperi/ bus lagunē: t putat se facere quod preceptū ē. In/ tellēc̄ iste corrigēdus ē. De iustis laborib⁹ elemo/ smas facite: nō enī corrupturi estis iudicē christuz: si de p̄da inops dares aliqd iudici: vt p̄ te iudicaret/ si iudicaret ille: p̄ te iudicabit: tāta vis ē iusticie: vt etiāz/ tibi displiceat. Noli tibi pigere talē deū: fons iusti/ cē ē. Noli ergo elemosynas facere de fenore t yſu/ sia. fidelib⁹ dico: qbus corp⁹ christi erogam⁹. sed si/ pecunias tales habetis de malo ē q̄o habetis. Jam/ nolite malū facere. Sache⁹ dixit: *D*imidū rerū mea/ riō pauperib⁹. Ecce quō currit q̄ currit face amī/ cos de māmona iniquatis: t ne re⁹ aluīde teneref. Si/ cui aliqd tuli: quadruplū reddā. Est t ali⁹ i stelle/ cas: Māmone iniquatis diuītis seculi sūt omēs vñ/ decūs sūt. Si enī veras diuītias queris: alie sūt q̄/ bus iob nud⁹ abundabat: qñ i deū cor plenū hēbat*

Iste aut ab iniqtate appellans diuītie: q̄ vere nō sūt/ paupertate enī plene sūt: t semp obnorie casib⁹. Si cī/ vere diuītie essent: securitatē tibi darēt. **A VG.** de/ que. euā. Uel diuītie iniqtatis dicunt: q̄r nō sūt/ iste diuītie nisi iniq̄s: t q̄ in eis cōstituit spē atq; co/ piā sue b̄titudinis. **A** iustis vero cū hec possident: ē quidē ista pecunia: s̄i nō sūt illis diuītie nisi cele/ stes t spiritales. **T AMB.** Uel iniq̄uiz māmona di/ xit: q̄ varijs diuītiaz illecebris nostras auaricias tē/ tat affect⁹: vt velimus fuire diuītis. **B ASI.** Uel si/ successeris patrimonio ab iniqtis cōgregata cepi/ sti. i plurib⁹ enī p̄decessorib⁹ necesse ē aliquē reperi/ ri q̄ iuīste v̄surpauerit aliena. **P**onatur aut vt nec/ pater exegerit: sed aurū vñ habes. **S**iquidē dicas a/ me: ignar⁹ dei es: nō habes noticiā creatoris. si vero/ a deo: dīc nobis rationē pp̄ quā eas accepisti: an nō/ dei est terra t plenitudo ei⁹: ergo si cōis dñi nostra/ sūt: erūt t sc̄ruorū nostroz. **T HEO.** Ille ergo di/ cūt̄ opes neq̄cīe quascūq; dñi dedit ad impendia/ necessitatatis fratrū ac cōseruorū nostroz: nos vñ/ tenem⁹ nobis. Dicēbat igīt̄ a p̄cipio oīa paupib⁹/ tradi. verū q̄ iniqtatis fūm⁹ villici: neq̄ter retinen/ tes q̄d deputatū ē ad alioū op⁹: nō ē oīno manen/ dū i hac crudelitate: s̄i impariendū ē pauperib⁹: vt/ recipiamur ab eis i celestib⁹ tabernaculis. **S**equit̄/ enī: Ut cū defeceritis recipiat̄ vos in eterna taber/ nacula. **G RE.** xxii. mor. Si aut eoz amicitiis eter/ na tabernacula acq̄rimus dātes p̄sare debem⁹: q̄r/ patronis poti⁹ munera offerim⁹: q̄z egenis dona laz/ gimir. **A VG.** de ver. do. Qui sūt enī q̄ habebūt ta/ bernacula eterna: nūlī sancti dei: Et q̄ sūt q̄ ab ip̄is/ accipiēdī sūt i tabernacula eterna: nūlī q̄ eoz indi/ gētie seruūt: t quod eis op⁹ ē hilariter submūstrant/ Iti sūt mūlī christi: q̄ omīa sua dimiserūt: t secuti/ sūt eū: t q̄cqd habuerūt: pauperib⁹ distribuerūt: vt/ deo sine seculari cōpede expediti seruiret: t ab one/ ribus mūdi liberatos velut pēnatos sursum hūeros/ tollerēt. **A VG.** de que. euā. Nō ergo eos a quib⁹/ recipi volum⁹ i tabernacula eterna tāq̄ debitores/ dici fas ē itellēgi: cū iusti t sancti significēt b̄ loco/ q̄ eos introducāt: q̄ necessitatib⁹ suis terrena bōa cō/ municauerūt. **T AMB.** Uel aliter: Facite yo. ami. de iniquo māmona. vt largiēdo paupib⁹: angelo/ rū ceterorūq; sanctoz grām cōparem⁹. **T CHRY.** Attrēde etiā q̄ nō dixit: vt suscipiat̄ vos i suis manū/ onib⁹: nūlī ipi sūt q̄ suscipiūt. vñ cū dixisset: Facite/ yo. ami. addidit: De man. inī qui. oīndēs q̄ nō simplē/ eoz amicitia nob̄l patrociabit̄: nūlī bōa opa nos co/ mitēt: nūlī euacuem⁹ iuste diuītias ɔgestas inūste. Ars igīt̄ artū pitissimā ē elemosyna. nō. n. nob̄l do/ mos fabricat luteas: s̄i vitā pennē ip̄edit. Sigulaz/ artū alia alteri⁹ admīculo idiget. Lū aut misereri/ o: nulli⁹ alteri⁹ s̄i soli⁹ volūtati ē opus. **T CIRYL.** Sic igīt̄ docebat xp̄s affluētes diuītis sumoope di/ ligē amicitiā paupex: t thesaurizare i cel. Nouerat/ at hūane mēt̄ desidiat̄: quo ambiētēs diuītias nullū/ charitatiū op⁹ ip̄edit egētib⁹. q̄ igīt̄ talib⁹ nullū/ spiritualū donoz fruct⁹ pueniat: māfestis exēplis/ oīdit subdēs: Qui fide. ē i māmo: t i māo. fide. ē. t/ q̄i modi. iniqu⁹ ē: t i māo. iniqu⁹ ē. Apis at nobis/ dñs oculū cordis exponēs q̄d dixerat: cū subdit: Si/ ḡ i iniquo mām. fide. n̄ fui. q̄d verū ē q̄s cre. vobis/ Q. 4

Et igit̄ minimū iniq̄s māmona.i.terrene diuitie; q̄
supra sapientib⁹ nihil eē vidēt. **A**rbitror ergo aliquē
eē in modico fidēlē: cū de his mīmis opp̄ssis erūna
subfidū i partē. Itaq̄ si i modico fuerim⁹ p̄fidi: q̄
pacto ab eo obtinebim⁹ verū.i. diuinoy charisma/
tū nobis donū: aē humane i primēs diuinā speciē.
Qō aut ad hoc tēdat intēto verbōz dīsp̄ sequen/
tia p̄z. **D**icit. n. **E**t si i alieno nō frūtis fideles: q̄o ve/
stru ē: q̄s dabit vobis. **T**AMB. Alienē nobis diui/
tie sūt: q̄ p̄ter naturā lut: neq̄ nobiscū nascūt: neq̄
nobiscū trāscūt. cb̄st⁹ at noster ē: q̄ boīm vita est.
deniq̄ p̄pria veit. **T**HEO. Sic igit̄ huciusq̄ do/
cuit nos q̄s fideliter decent disp̄sare diuitias. s. q̄a
opū disp̄atio sm̄ deū nō aliter obtinet: q̄s p̄ sp̄assī
bilitatē aī ad diuitias n̄ affecti subiugit: **N**emo ser.
p̄ot̄ duo. do. ser. **T**AMB. Nō q̄z duo: h̄ vñ̄ ē dñs.
nā tñ̄ sūt q̄ māmone seruitant: tñ̄ nō ille nouit aliq̄
iura dñatus: h̄ ip̄i sibi iugū fuitutis ip̄onit. **Un**̄ ē
dñs: q̄z vñ̄ ē dē. vñ̄ p̄ patris t̄ filii vñ̄ ēē dñatus.
Et hui⁹ rōne assignat iubdēs: Aut. n. vñ̄ odio has/
bebit t̄ alte. dili. aut vñ̄ adhērebit: t̄ alte contem.
AVG. de que. euā. **V**ec at nō passim aut q̄si temer/
dicta lut. nemo enī itērogat⁹ vtrū diligat diabolū:
r̄ndet se diligē: s̄ porti⁹ odīse: deū at se diligē p̄clā/
māt: ergo aut vñ̄ odiet. s. diabolū: alteruz diliget. s.
deū. aut alteri adhērebit. s. diabolo: cuž q̄s ei⁹ p̄mia
temporalia sectat: t̄ alterū contēnet. s. deū: sicut solēt
minas ei⁹ postponē cupiditatib⁹ suis q̄ de bonita/
te ei⁹ ad ip̄unitatē sibi blandiūt. **C**IRYL. Si clus/
sio at ē toti⁹ fmonis q̄o seq̄t: Non pote. deo ser. t̄
mam. **L**otu⁹ igit̄ studiu⁹ trāseram⁹ ad alterū diuitijs
abrenuciātes. **B**ED A. Audiat ergo h̄ auar⁹: non
posse simul diuitijs christoḡ seruiri: t̄ tñ̄ non dixit:
Qui h̄ diuitias: h̄ Qui fuit diuitijs. Qui enī diuitijs
arū serū? ē: diuitijs custodit vt fuus. q̄ aut fuitutis
excusit iugū: distribuit eas vt dñs. h̄ q̄ seruit māmo/
ne: illi ytiq̄ fuit q̄ reb⁹ iūtis terrenis merito sue puer/
fitatis d̄posit⁹ t̄ p̄nceps h̄ seculi nominatur.

Caudiebat autem omnia hec pharisei
qui erant auari: et deridebat illum. **E**t
ait illis: **V**los estis qui iustificatis nos
coram hominibus: deinde autem nouit corda ue-
stra. **Q**uia quod hominibus altum est: ab omni-
natio est animus deum. **L**ex et prophetae usque
ad iohannem: ex eo regnum dei euangelizantur:
et omnes in illud uim facit. **F**acile est
autem celum et terram pertinere: quod de lege
unum apicem caderet. **O**nis que dimittit uxori
re suam et alteram ducit: mecha est. et quod di-
missam a viro ducit mechatur.

BEDA. ~~Monuerat christ⁹~~ scribas ⁊ phariseos de
sua iusticia nō psumere: sed peccatores penitentes re
cipe, ⁊ elemosynis sua peccata redimire: sed illi p̄ces
proz̄ misericordie būilitatis ⁊ p̄simonie deridebat.
vñ dicit: *Studie, at oia hec pha, q̄ erāt tua, ⁊ deride,
bat eu.* *Duas ob cās: qr vel min⁹ willia imparet: vei
a se lā facta supfluis igereret.* **THEO.** *At oīs de,*

teges i eis occultā malitiā: oñdit eos simulare iustitiam
vñ subdit: Et ait illis: Vos estis qui iustificatis
vos corā homi. Iustificauit se corā homībus q̄ pec-
atores tāq̄ iſfirmos desperatosq; contēnūt: si aut̄
ipos tāq̄ pfectos elemosynari remedio op̄ nō ha-
bere credunt: sed noxii tumoris altitudo: q̄s sit iuste-
dānanda vider ille q̄ illumisabit abſcōdita tenebrae
vñ seq̄. De ait no. cor. ve. THEO. Et iō abominata-
biles ei estis ob arrogantiā t̄ ambitū huāni fauo.
vñ subdit: Quia qđ homībus altū ē: abominatō est
apud deu. BEDA: Disputantē aut̄ cōtra anaritā
saluatoē pharisei deridebāt: quasi cōrraria legi p-
phetisq; p̄cipere: vbi multi ditissimi deo placuisse
legunt. sed t̄ ipē moyses populu quē regebat: si legē
sequeret. oibus terrenis bonis abundatū p̄dit q̄
bus dñs occurrēt oñdit iter legē t̄ euangelium: sicut
pmissionū ita t̄ pceptoriū nō minimā ee differētiā.
vñ subdit: Ler t̄ pphe. vsc̄ ad iohāne AMB. Nō
qr̄ lex defecit: s̄ qz icepit euāgelij p̄dicatio. videntur
n. mīora p̄pleri: cū potioa succedat. CHRY. pē-
h aut̄ reddit eos celeres ad sui fidē: q̄i hi vīg ad tem-
pus iohānis cōsūmata sūt oīa: ego sū q̄ venio. Non
enī destitūtēt pphete: nisi venisse: ego. Sed dicas:
Quālē pphete vsc̄ ad iohānē: cū multo plures p-
phete i nouo: q̄ i veteri testamēto fuerit: si de illis
pphetis dicit q̄ p̄nūciauerūt christi aduentū. EV-
SE. Nonuerāt aut̄ p̄ores pphete p̄dications regnū
celorū: sed null⁹ eoz ex p̄fēce annūciauerat populo
indeoꝝ: eo q̄ puerilē mentē indei habētes ibicillea
erāt circa p̄dicatiōis imēritatē. P̄iū aut̄ iohānes
māifeste p̄dicauit appropinquasse regnū celorum:
necnō: t̄ peccatorū remissionē p̄ lauacru regenera-
tionis. vñ seq̄: Et eo regnū dei euāgeliāt: t̄ oī i l
lud vim facit. AMB. Ler enī multa sc̄dm natuā
tradidit: vt naturalib⁹ indulgētior: desideriis ad iusti-
cie studiū nos vocarer. chris⁹ naturā icidit: qr̄ natu-
rales quoq; amputat voluptates: sed ideo vim faci-
mus nature: vt non ad terrena demergat: sed ad su-
perna se erigat. EVSEBIVS: Magna enim pu-
gna incumbit mortalibus in ascensiō celorum: q̄i
homines carne mortali vestiti subiungent volupta-
tem: t̄ omnem illicitum appetitum: uitari volen-
tes vitam angelicam: quomodo non fit violenter?
Quis autem videns diuino iſtudantei culturę: pe-
ne suā carnem mortificantes: non revera fatebitur
illos vim inferre regno celorū: sed t̄ si quis indaga-
uerit mirandum propositum venerandorū marty-
rum: fatebitur eos vim irrogare in regnum celorū
et non solum tempoſalia ista contemnāt: sed eti-
am linguis deridentium se talia contemnentes.
Hoc enim subiunxit euāgelista cum dicisset: Deni-
sum fuisse iefum: cui de contemnēdis terrenis de-
uitijs loqueretur. BEDA: Ne autē putarent i eo
q̄ dixit: Ler t̄ prophe vsc̄ ad iohānē legis el. p-
phetarum ab eo destructionē predicari: hoc erclu-
dit subdens. Facilius autem est celum t̄ terram p-
terire: q̄ de lege vnum apicem cadere. Preterit enī
figura huius mundi: de lege autem nec enī quis
dem litere sc̄mitas. i. nec minima queq; a sacra-
mētis spiritualibus vacant: t̄ tamen: ler t̄ prophe vsc̄
ad iohānē: quia non potuit ultra venturum p̄-
phetizari qđ iohānis p̄conio iam venisse clarebat.

**Quod autem de lege in perpetuum non violando pre-
dicerat: vno exempli gratia de illo sumpto confir-
mat testimonio dices: Omnis qui dimittit uxorem
suam tunc altera mechat: et qui dimisssus a viro ou-
cir mechat. Ut et hoc vno diceret etiam in ceteris eis
non ad solueda: sed implenda decreta legis venisse.**

THEO. q.n. cu[m] imperfectis let[eris] impfecte loqref: et
hoc pater q[uo]d viris recordis iudeoz ait: Si vir odio
babuerit sanguinem dimitteret eam: quia cum homicide eent
et gauderet in sanguine: nec astriktor sibi mifebanus
adeo ut filios et filias mactaret demonib[us]: n[on]c vo
gfectiois doctrine op[er]est. Ob hoc igit[ur] dico: q[uo]d si quis
repudiat coniugem: non incubente causa fornicationis
mechat: et qui alia ouerit mechat. **AMBRO.**

M[is]tus autem dicendus arbitros de lege coniugium ut po
stea de phibedo diuoxio disputerem. Quidam putat
omne coniugium a deo esse: quia scriptum est: Quos de
us coniungit non separabit. Quod ergo aplius dicit: Si
infidelis discedit discedat. In quo ostendit non a deo
esse omne coniugium: neque non christiani gentilibus dei
iudicio coniungitur. Noli ergo uxorem dimittere:
ne deum tue copule diffitearis auctore. Et enim si
alienos multo magis uxorios debes tolerare et emere
dare mores: que cum parvulis feta dimittit. Durus
si excludas parentem: pignora teneas: ut ad contumeliam
parvus addas etiam pietatis iniuriam: durus si p[ro]p[ter] matrem etiam filios simul pellas: paternis ne libe
ros mos vincere te esse sub vitrico: ac in columni ma
tre esse sub nouerca. Quia periculum si fragilem
adolescencie etate erroris offeras: q[uo]d impius si eius des
titutus senectute cuius defloraueris inquietus. Pone
repudiatu[n]t non nubat: et hoc tibi debuit displicere
cum adulterio fidei seruat. Pone si nubat: necessitas
illius criminis est: et quod sanguini putas adulteriu[m] est.
Pecunia moraliter tam[en] q[uo]d supra p[ro]posituerat regnum dei
exagelhari: et cum dicas de lege vnu apice non posse
cadere subiectum: Dis qui dimittit uxorem suam et cetera. Vir
christus est: vro: ecclesia: charitate vro: integritate
viro ergo que de traxit ad filium: non separat p[re]dictio
non avertat luxuria: non p[ro]bia depdet: hereticus non si
fuerit: non separat. Adulteri sunt oculi qui adulterare
cupunt fidei et sapientie veritatem.

Homo qdā erat dimes q[uo]d indu-
batur purpura et bysso: et epulabat
quotidie splendide. Et erat qdā mé-
dicus no[n]e lazar[u]s q[uo]d iacebat ad ianuam
e[st] ulceribus plenus cupiens saturari
de micis qui caderat de mesa diuitis:
et nemo illi dabat. H[oc] et canes ueni-
ebant: et lingebant ulcera eius.

BED. Admonuerat supra dominum facere amicos
et monachos iniqtatis: quod audientes pharisei deri-
debit: deinde illa que p[ro]posituerat: ex eius astruit di
cēs: non q[uo]d erat dimes. **CHRY.** Erat: non est. q[uo]d p[re]te
rit q[uo]d umbra fugies. Non aut ois sancta paupertas:
aut ouintie criminis: si et luxuria infamia ouintias
ita paupertate om̄edat sanctitas. **Seq[ue]t.** Et indu. pur.
et bysso. **AMB.** purpura color regii habitus est: et co-

chis marinis ferro circucis emissus: byssus eo gen
lini cadi et mollissimi. **GRE.** in bo. Si autem subti
lū p[ro]ficiatur vestiū cultus culpa non est: neque simo
dei h[oc] tamen vigilanter expinet. Nemo ipsis vestimenta p[re]
ciosa nisi ad inanem gloriam querit: et honoratio ceteris
esse videatur. nemo enim vult ibi p[ro]ficiens vestib[us] indui:
vbi ab aliis non possit videri. **CHRY.** Linere et pul
uerē et terrā purpura et serico p[re]tegebatur finis vestimenta
eius: ita et epule: talia et vestimenta ynde sequitur. Et epulabatur quotidie splendide. **GREGO.** primo morsa. Ubi sollerter intuendi est
quia celebrari sine culpa iuina vice p[ro]nt: pene semper
coquimur voluptas. Nam cum corp[us] in refectonis
delectatōe resolutus: cor ad inane gaudiū relaxatur.
Sequitur. Et erat quidē medicus nomine lazarus.

AMBRO. Narratio magis q[uo]d parabola videtur
quando etiam nomen exprimitur. Parabola vero illa
est: vbi exempli ponitur: et tacetur nomina. Inter
pretat autem lazarus qui adiutus est: paup[er] n[on] erat: et il
lum dominus adiuvabat. **CIRYL.** vel aliter: Pris
sermo de diuite et lazaro similitudinaria scriptus est
in parabola: ut innoteat q[uo]d qui terrenis affluunt
opibus: nisi velint opitulari necessitatibus pauperum;
grauem iuram sententiā. Refert autem traditio iudeoz
lazarum quedam fuisse tunc tempis in hierosolymis
extrema p[ro]speritas inopia et infirmitate: cui meminit
dominus introduces eum in exemplum ad maiorem ser
monis manifestationem. **GREGO.** in home. No
tandum etiam est: quia in populo plus solent nomina
diuitiū q[uo]d pauperū scribi. Dominus autem nomē pauperū
dicit: et nomē diuitis non dicit: quia de humiles no
nuit atque approbat. ut autem amplius probaret pauperū: si
mul hic et paupertas et egritudo tabescit. Sequitur
enim: Qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus.

CHRY. Ideo iacebat ad ianuam ne diuina diceret:
Non vidi: nemo mihi nūc uiauit. videbat eum extensis: et
reuertens. ideo ulceribus plenus ut crudelitatem diuitis
suo corpe demonstraret. morte corporis tui vides iace
re ante tantam: et non misereris. si dei p[ro]cepta non co[n]si
deras: saltem codicis tue miserere: et time ne ipse ta
lis efficiaris. egrotatio autem habet aliquod solaciū: si
opes habet. Quāta ergo in isto pena est: in quo int
stanta vulnera non meminit dolores plagari: sed fa
mex. Sequitur enī: Cupiens saturari de micis que
caderat de mensa diuitis. q.d. Non p[ro]p[ter] de mensa h[oc]
p[ro]be in elemosynā: fac dāna lucru. **AMB.** Insolē
tia autem diuitiū in diuitiis competitib[us] subinterferit. Se
quitur enī: Et nemo illi dabat. Ita enim sunt codi
cationis humane immemozes: ut tanq[ue] supra naturā
sunt: de miseriis pauperū incertūa suarū capiat volu
ptati: rideat inope: insultet egredi: et quorum misereri
debeat: his auferat. **AVGV.** de ver. domini. Inexpel
bilis enī auaricia diuitiū: nec timeret deū: nec hoīem
vere: non parcit patri: amico fidē non seruat: viduaq[ue]
opp[er]nit: rem pupilli inuadit. **GREGO.** in home.
Insuper paup[er] videbat p[re]cedentē diuite ab obsequēti
bus circulare: se in infirmitate et inopia a nullo
visitari. nam quia nemo ei ad visitā adū aderat: testa
tur canes qui vulnera ei lingebant. Sequitur enī: Sed
et canes uenient et lingebant. **CHRY.** Ulra q[uo]d nullus
hom[er] lauare dignabat et ɔctare: fere mites labunt.
GRE. in home. Ex tua ergo re omnipotēs deus

LUCAS

duo iudicia exhibuit: dū lazaru paperē ante ianuāz
diuitis iacere pmisit: vt z diues impi dānatiōis sibi
augeret vltōem: z tentat' pauper cresceret ad remu-
neratōem: quia cōspiciebat quotidie cui miserere: z
videbat iste de quo probare.

LFactū est aut̄ ut moreref mēdic et portaref ab angelis in sinu abrae. Mortuus est aut̄ z diues: et sepul-
tus est in inferno. Eleuās autē oculos suos cū esset in tormentis: uidit
abraā a longe z lazaru in sinu eius: z ipē clamās dixit: Pater abraā mi-
serere mei: z mitte lazaru ut intigat
extremū digiti sui in aquaz: ut refri-
geret lingua meā: quia crucior i hac
flamma. Et dixit illi abraaz: Fili re-
cordare qa recepisti bona i uita tua:
z lazarus similiter mala. Nūc autē
hic consolat: tu nero cruciaris. Et
in his omnib' iter nos z uos chaos
magnū firmatū est: ut hi qui uolūt
hinc transire ad uos n̄ possint: neqz
inde huc transire.

CHRY. Audiuim' quid vtriqz in terra passi sūt:
videam' quid vtriqz patians apud inferos. Nō tēpa-
le fuit pterij: quod sequit' eternū est. Ut ergz mortu-
us est. illū angeli: huc pene suscepérūt. Dicis enī: Sa-
ctū est aut̄ vt more. mēdi. z porta. in sinu abrae. Lā-
ste pene repete delirijs cōmutant. Portat' post tan-
tos labores: quia defecerat: ne saltē ambulās labo-
raret: z portabat ab angelis. Nō suffecerat ad por-
tandū paupē vn' angel': sed ppterē plures veniūt
vt chorū leticie faciat. gaudet vnusquisqz angel' tā-
tu z on' tāgere: libēter talib' onerib' pgrauant' vt ou-
cant homies ad regna celorū. Portat' est aut̄ i sinu
abrae: vt illū palparet z refocillaret. Sin' abrae pa-
radisus est. Ideo aut̄ angeli ministrātes tulerūt pau-
perē: z locauerūt eū in sinu abrae: quia lz despectus
iacer: nō tamē desperauit: nec blasphemauit dicēs.
AVGV. de origine anime: Nō aut̄ abrae finū ex-
istimas esse corporeū: vereor: ne in re tanta ioculari-
ter nō serio agere credaris. Neqz enī vsqadeo decis
peris: vt arbitriteris corporeū sinum homis vn' ferre
tot animas: immo vt fz te loquar tot corpora quot
illuc angeli: sicut lazaram perferūt: nisi opineris for-
tasse illam vnam animā solā ad eundē finū perue-
nire meruisse. si errare pueriliter non vis: sinu abrae
intelligere remotā sedem quietis atqz secretā: ybi est
abraam: z ideo abraam dictā non qz ipius tm̄ fit: h
qz ipē multarū gentiū pater fit: qui ad imitādū fidei
pincipatū ppositus est. **GRE.** in home. Cum autē
duo essent inferius corda: pauperis. l. z diuitis: vn'

desuper erat inspector: qui z pauperē tentādo exer-
cebat ad gloriā: z diuitē tolerādo expectabat ad pe-
nam. vnde seq̄: Mortu' est aut̄ z diues. **CHRY.** Mortuus quidē est tunc corpore: sed erat illi ante
anima mortua: nihil eiz agebat ex operibus anime
nam totū seruor: eius qui puenit ex dilectōe, primi
expirauit: z erat corpore defuncto defunction. **Nul-**
lus aut̄ est qui sepeliēdo diuiti ministrasse dicat: vt
lazaro. eo namqz in lato itinere delectatus mltos
habuit obsequētes adulatores: vt peruenit ad fines
piatus est omnib'. Simpliciter enī sequit: Et sepl-
tus est in inferno. Sed etiā anima eius diu viueret
sepeliebat obruta corpore quasi sepulchro. **AVG.**
de que. euā. Septūlatura autē inferni penarū psum-
ditas est: que superbos z imisericordes post hāc vitā
vozat. **BASI.** Est autē infern' quidā locus cōmu-
nis in intimo terre obumbrat' vndiqz opacus: cu-
ius est quoddā officiū in profundū tendes: per qd̄
pater dēscēsus animab' ad mala dānat. **CHRY.**
Vel sic vt regū carceres extra manēt: sic z extra mu-
dum foris alicubi est infernus: vnde z extēiores res
nebre dicte sunt. **THEO.** Quidā vero dicit' infer-
nū esse transitū ab apparēti ad dispartēs z deformi-
tate anime. Quādū enī anima peccatoris in corpore
est: appetit per p̄pas operatiōes: vt aut̄ euolat de
corpore sit deformis. **CHRY.** Sicut aut̄ pauperi
diu viueret grauiorē pena reddebat iacē ante ianuā
diuitis: z aliena bona p̄spicere: sic diuiti mortuo au-
gebat exitū accubit' in geenna: z p̄spect' delectatio-
nis lazari: ne solū tormentoz natura: sed z collatōe
bonoris illi' itolerabili' sentiret suppliciū. vii seq̄:
Eleuās aut̄ oculi. su. cū eēt in tor. vi. abra. a lōge. Ele-
uauit qdē oculos: vt illū inspiceret. laz' n. sursum
erat: ille deossum. illū plures angeli portabat: istū
infinita tormenta possidebat. vii nō dicit: Lū eēt in
tormento: sed In tormentis. tot'. n. in tormentis erit.
oculos solos liberos habebat: vt alteri' leticiā possit
aspicere: vt magis torqat: qz nō h̄z qd̄ ali' h̄z alioz oī
uitie eoū qui in paupertate sit: tormenta sit. **GRE.**
Si aut̄ abraā adhuc in umis nō eēt: huc diues i tor-
mentis posit' nō videret. **Los.** n. q celestis patrie vias
secuti sunt: p' egressu; carnis inferni claustra tenu-
erunt: nō vt pena quasi p̄ctōres plecteret: sed vt illos
in locis remotiorib' reqescētes: qz needū intercessio
mediatoris aduenerat: ab ingressu regni rear' p̄me
culpe retineret. **CHRY.** Multū aut̄ erat paupes
iusti: sed qui iacuit ad limina eius aspectui occurrit
ad ei' tristiciā. Seq̄: Et laza. in si. ei'. Nic' inotescit
qz oēs q a nobis offendū: obisciū nō aspectui. Di-
ues aut̄ lazaz nō penes alii iustū: sed in sinu abrae
videt. erat. n. abraā charitatii': hic aut̄ crudelitatis
arguit. Ille sedēs ante forēs venabat trāseutes: z in
domū patriā ingerebat: hic vō z manētes int' auer-
tebat. **GRE.** in ho. Qui nimiz diues eū cui' i hac
vita miseri nō voluit: in suo iā supplicio posit' pa-
tronū qrit. **THE.** Nō tm̄ dirigit simonē ad lazā
sed ad abraā: qz forān erubescēbat z putabat lazā
reminisci malorē ex proprijs iudicās de illo. vii seq̄:
Et ipē cla. dixit **CHRY.** Magne enī pene magnā
vocē reddebat: Pater abraā. q. d. Patrē te voco na-
tura: quomodo filius qui perdidit suam substanti-
am: lz meo vitio te partēs: pdididerim. Mifere mei.

Ca.XVII.

Strustra agis penitentia ubi non est penitentie locus. **L**orneta te cogit: non metis affectus. **Q**uicunq; i res gno celo; est: nescio an ei? qui in inferno est valeat misereri. **A**reator creature miseretur sue. **U**n' venit medicus qui sanaret mortuos: alij sanare non poterat. **M**itte lazaz: erras miser. **A**brazā mittere non pot: sed succipe pot: ut intigat extremū digiti sui in aquam. **L**azaru videre non ognabarit: et nunc digiti ei? desideras. **H**oc quod petis: tu ei debebas facere eum adhuc vineret. **A**liquā desideras: qui delicatos cibos an fastidias. **V**ide cosciām peccatoris: non totū audis poscere digitū. **I**nstruimur autē q̄ sit uite i diuitiis non cōfīdere: ecce diues indiger paupē: qui q̄nq; esuiebat. **N**utan frēs et notificat omnib; q̄s eset diuersus eset paup. sicut. n. in theatris cū aduerserat et astates recedit: exētes et amictū deponeret: qui reges et ptores rīsi fuerāt: omnib; ulceribus pleni vident ut sunt: sic et adueniente morte: et soluto spectaculo: vniuersi larvū egestati et diuitiā depoſitis: et solis opib; diuidicāt qui nā vere sunt diuites qui paupes: qui gloriōsū: que inglori. **G**RE. in ho. **D**iues. n. iste qui yelerato paupi mele sue vel minuta dare noluit: in inferno posit; q̄sq; ad mīma querenda puenit: nā gurtā aque pertuit: q̄ mīcas panis negant. **B**ASI. **L**odignū autē p̄mū redditū diuiti: illi ignis et infernalis pena: ligna arefacta: vice lire sonata genū: vice pot: desideriū stille: vice speculatōrē enomii caligo p̄fūda: vice ambit' incessanti pugil vīnes. vñ sequit. **U**t refrigēt lū. me. q; cru. in bac flāma. **C**HRY. Non autē q; diues fuerat tō: q̄ bas sed q̄ milert' nō fuit. **G**RE. in home. **H**ic colligendū est qua pena mulctād' sit q̄ aliena diripit: inferni dānatōe pcutiē q; p̄pā nō largit. **T**AMB. **L**ucifera etiā: quia luxurioso carere delitū pena est: q̄ autē refectio aie in dolorib; cōstitute. **G**RE. in home. **Q**uid autē est q̄ in tornētis posit' lingua: sui refrigerari postulat: nisi q̄ is qui cūmēdo de locūtare peccauerat: p̄ retributōis iusticiā in lingua atrocē ardebat. **A**būdere. n. in cōuiuis loq̄citalis sol. **C**HRY. **M**ulta etiā lingua ei? supba locuta ē rō peccati: ibi et pena: et quia plurimū lingua peccata ampli' torquer. **T**AVG. de que. euā. **U**el q̄ lingua suā vult refrigerari cū in flāma tot' arderet: significat q̄ scriptū est: **M**ors est vita in manib; lingue: et q̄ ore cōfessio fit ad salutē: q̄o p̄ supbia ille n̄ fecit. Extremū autē digiti: vel mīma opatōem signifi cat quā p̄ sp̄sanctū subuenit. **T**AVG. de origine aie dīas autē mēbra hic aie describūt: et vis p̄ oclītoni caput intelligi: q; dict' est leuare oculos suos: p̄ lingua fauces: p̄ digitū manū. **Q**uid autē cause est: et nota ista mēbroz; in deo tibi corp' nō faciat: in alia faciat. **A**li eo quia de creatore dicunt p̄pē accipēda sunt: q̄i autē de creatore tropice atq; trālate pēnas itaq; corpeas datur' es nobis: q̄i n̄ creator sed creatura. i. bō dicit: **S**i asūpsero pēnas meas di lucido. **P**oro si p̄pterea lingua habuit diues ille corporeā q̄i dicit: **R**efrigēt lingua mēa. in nobis quoq; adhuc in carne videntib; man' h̄z ipa lingua corpea: q̄ scriptū ē: **M**ors et vita in manib; lingue. **G**RE. n̄ sen? **S**icut autē p̄stātissima speculoz: tales repētūt faciez imagines: q̄les et ipē obiecte facies extāt: letas quidē letatiū: tristū vō tristes: sic et iustiz dei

iudiciū simile fit dispōnibus nostris. **V**nde q; diues nō fuit mis̄ paupis iacētis ad ianuā: cū mia egeat nō exaudit. **S**equit. n. Et di. il. abra. **S**i. recor. q; rebo. in vi. tua. **C**HRY. **A**spice patriarche bonitatē vocat illū filiū: qd malueritudo ei? p̄t erpmē: nullū tñ p̄ber auriliū ei q̄ se remedio p̄uauerat. vñ dicit Recordare. i. a aduertas peccata: ne obliuiscaris q̄ funeris oblectat' diuitiis: recepisti bona in vita tua. i. illa q̄ vera bona eē putabas: nō potes i et īa regnā se et hic regnare. diuitie nō p̄nt esse vere et in terra et in inferis. **S**equit. **E**t laza. filiū mala. **N**ō q̄ lazar' ea mala putauerit: sed ex cēsura diuitis h̄ dicebat qui in opia et famē et duraz egritudinē estimabat mala. **Q**uā igis infirmitatis et egrotatōis magnitudo p̄mit lazaz cogitem' et letāter accipiam' mala i vita nra. **A**VG. de que. euā. **H**ec igit̄ ei dicit: q; felicitatē dilexit leculi: nec aliā vitā pter illā i q̄ supb; tumebat adamauit. **L**azar autē dicit mala recepisse: q; itellexit hui' sc̄li mortalitatē: labores: et erūnas: penā eē peccati: q; oēs in adā moziū: q; fact' ē trāgressiōne mortal. **C**HRY. Dicit etiā: **R**ecepisti bona in vita tua. q̄i debita. q. d. **S**iquid boni fecisti vñ p̄mū debere: oia recepisti in illo mūdo: epulās: ditatus: oblectat' successib; p̄spis. hic autē siqd mali cōmisiūt vñiūrā recipit: paupertate: fame: et extremis opp̄ss' miseriis: et vterq; vīm hic mūd' accessit: hic quidē a peccati p̄p qd et solatōe sozit: tu vō a iusticia p̄p qd imitabilē p̄fers penā. vñ seq̄t. **N**ūc h̄ zōla. tu vō cruciari. **G**RE. in ho. **Q**uecūq; ḡ in h̄ seculo bū habet: cū vos bona egisse recolitis: valde de ipsi p̄timescite: ne cōcessa vobis p̄spitas eozūdē remunēratio sit bono: et cū quolibet paupes nōnulla rēp̄hēsibilia p̄petrare sp̄cītis: q; fortasse quos sup̄stūtās tenuissime p̄auitatis coinqnat: camī p̄paup̄tātis purgat. **C**HRY. **S**ed dices: **N**ōne ē aliq; q̄ et hic et illī venia p̄fūat. **H**oc qdē difficile ē: et dō nūmero ip̄ossibiliū. nā t̄i paup̄tas nō vrgeat: vrget tñ ambitio. **S**i egritudo nō stimulet: ira inflamat. si tētātōes nō impētū: emergūt sepi' cogitatōes inique. **N**ō est autē p̄laboro iracudiā refreshare: cōpēse illīcita desideria: ostētātōes sedare: delpectōem remittēre: vitā aspam ducere. **T**alia vō nō agēt: ip̄ossibile est saluari. **G**RE. in home. **R**espōderi etiā p̄t q̄ mali in hac vita bona recipiūt: q; oē suū gaudiū felicitatē trāitorā putat. **J**usti autē h̄re h̄ qdē p̄t bona: nec tñ in recopētāe recipe: q; dū meliora. i. terrena appetūt: eqū iudicio quelibet bona affuerint: bona mīme evident. **C**HRY. Post mīam autē dei in p̄prijs studijs sperādi et de salute: nō nūerādo patres aut p̄tros vel amicos. **F**rater. n. nō liberat: et ideo subdit. **E**t in his oib; ma. cha. firma. ē int nos et vos. **T**HEO. **C**haos magnū significat iūstorū a p̄tōib; distatiā. nā sicut affect' eoz variū fūerāt: sic etiā māsides nō modicū differunt. **C**HRY. **Q**d̄ firmatū dicit: q; nō pot dissolui: agitari: vel cōcūti. **T**AMB. **I**nter diuitie igit̄ et paupē chaos magnum ē: q; p̄ mortē nequeit merita mutari. vñ seq̄t. **U**lt hi qui volūt hic ad nos trāstre nō possunt: neq; inde hic trālineare. **C**HRY. q. d. **V**idere pessum' trāstre nō possum': et nos videm' qd̄ fugerimus: et vos videtis qd̄ pdideritis: et n̄fa galidā cumulat' vēstra tornēta: et vestra tornēta cumulat' n̄fa gaudiā

LUCAS

TGREGO. in home. Sicut enī trāsire reprobū ad electos cupiūt. i.a suppliciorū suorū afflictōe migrare; ita ad afflictos atq; in tormentis positos transire iustorū est mente ire per misericordiā: eosq; velle liberare: sed iustorū anime q̄uis in sue nature bonitate misericordiā habeat: tam tamē auctořis sui iusticie coniūcte: tanta rectitudine restrigunt: vt nūlla ad reprobos compassiōe moueant: nec iniusti ergo ad beatiore ſortem tranſeūt: quia damnatiōe perpetua conſtringunt: nec iniusti ad reprobos transire poſſunt: quia erecti iam per iusticiā iudicati: eis nūlo modo ex aliqua cōpatione miferent. **THEO.** Hinc elicias argumenū contra origenis sequaces qui dicit: **Cū terminū** fit imponendū ſuppliciis: erit temp⁹ quo aggregabunt peccatořes iniusti et deo.

AVGV. de que. euā. Dſtendit enī per incōmūtabilitatē diuine ſentētie nullū auxiliū misericordie poſſe preberi peccatorib⁹ a iniusti: etiā ſi velint p̄bere quo admonet ut in hac vita homies ſubueni. it: qui bus poſſunt: ne ſi poſtea etiā optimē recepti fuerit: eis quos diligūt opitulari non valeat. Illud. n. qđ ſcriptū eſt: vt etiā recipi. et vos in eterna tabernacula: nō de ſuperbi et immisericordib⁹ ſcriptū eſt: ſi de his q̄ ſibi eos amicos de opib⁹ misericordie fecerit: quos iniusti nō velut p̄p̄a poreſtate quaſi gratificando recipiūt: ſed permittiōe diuina.

Et ait: Rogo ergo te paſt ut mittas eū in domū patris mei. **H**abeo enī quinq; fratres: ut teſteſ illis: ne etiā ipſi ueniāt in hūc locū tormentorū. **E**t ait illi abraā: **H**abēt moysen et pphetas audiāt illos. **A**Et ille dixit: **N**ō pater abraā: ſed ſiquis ex mortuis ierit ad eos: penitētiā agēt. **A**Et autē illi: **S**i moysen et pphetas non audiūt: neq; ſiquis ex mortuis reſurrexit credēt.

TGRE. in home. Poſtq; ardentē diuini de ſe ſpes tollit: eius anim⁹ ad ppiquos quos reliquerat icurrit. vnde oſciſ: **E**t ait: Ro. te pa. ut mit. eu in do. pa. mei. **AVGV.** de que. euā. Lazarū petit mitti q̄ ſe fit ſe indignū qui teſtimoniū phibeat veritati. **E**t q̄ nō impetrauerat pabulū refrigerari: multo minus credit ſe relatari poſſe ab inferis ad pdcatōem veritatis. **CHRY.** Uide autē pueritate: nec in ipſis pennis contineat veritatē. **S**i pater eſt abraā: quo dicens: **D**itte eū in domū patris mei: ſed nō es oblit⁹ p̄tis tui: quia ille te p̄didit. **T**GRE. in home. Reproboř autē mente pena ſua quādopq; inut: liter erudit ad charitatē: et iam tūc etiā ſuos ſp̄aliter diligāt: q̄ hic dum peccata diligere: nec ſe amabāt. vnde ſequiſ: **H**abeo. n. quinq; fra. ut teſte il. ne etiā ipſi veni. in hunc locū tormentorū. **TAMBRO.** Ser⁹ autē diuines iſte magiſter eſſe incipit: cum iam nec diſcedi temp⁹ habeat vel docēdi. **T**GRE. in home. Quia in re notan- dū eſt ardentē diuini q̄ſta ſupplicia cumulans: ad pēna nanq; ſuā ei cognitio ſerual et memoria. coguit

enī lazarū quē desperit: et fratp; ſuō meminit: quos reliquit. vt. n. peccatořes in ſupplicio ampli⁹ puniatur: et eorū vidēt gliam quos contēperit: et de illorū pena torquēt: quos inutilē amauerit. Perēti at diuini ut lazarū mitteret ab abraā p̄tin⁹ respōdetur: vnde ſequiſ: **E**t ait illi abraā: **D**a. moy. et ppbe. audi. illos. **CHRY.** q. o. Nō fuit tibi magis cure fratres tui q̄ deo qui eos creauit: ſtatuitq; eis doctores q̄ eos cōmoneret et ſolicitaret. Uocat autē hic moysē et pphetas ſcripta mosaica et prophetica. **AMB.** Quo loco euidētissime declarat dñs ver⁹ teſtimiſt eſte fidei firmitatē: retūdēs pſidā iudeoꝝ: et excludēt ne quicq; hereticorū. **T**GRE. in home. Sed q̄ dei vba despererat: hoc audire nō poſſe ſuos ſequaces eſt. mabat. vnde ſequiſ: **A**Et ille dixit: **N**ō pater abraam ſed ſiquis ex mortuis ierit ad illos penitētiā agent. **CHRY.** Quia. n. audiēdo ſcripturas contēnebat et fabulas eſte putabat et bis que paſſus fuerat: ip̄e quoq; diuīdabat de fratrib⁹. **T**GRE. niſen⁹. Sed et aliud quoddā dogma docemur: q̄ lazarū quidem aia nō ē erga p̄ntia ſollicita: nec retoq; ſe ad aliquō relictorū. at diuines quaſi quodā viſco erā poſt mo- tem a vita detineſ carnali. nam ſiquis oīd carnalis fm mentē fiat: nec poſtq; corp⁹ exuerit: remouet a paſſiōib⁹ eius. **T**GRE. in home. Sed mor diuini ve- raci ſentētiā rīdef. ſequiſ enī. **A**Et autē illi: **S**i moyſen et pphetas nō audiūt: neq; ſiq̄ ſi mortui reſur- rexerit credēt ei. Quia qui verba legis despiciūt: re- dēptoris p̄cepta qui ex mortuis reſurrexit: q̄to ſubtiliora ſunt: tātē hic diffiſili⁹ implebunt. **CHRY.** q̄. autē verū ſit: q̄ qui nō auſcultat ſcripturis: nec mor- tuis auſcultat: ondērūt iudei qui nūc quidem rolebat occidere lazarū: nūc vō inuadebat aplos: cū nū a mortuis nōnulli reſurererit hora crucis. **S**i et illō ſidera q̄ quicq; mortu⁹ ſerū eſt. q̄cūq; vero dicunt ſcripture: dicit dñs. vñ ſi reſurgat mortu⁹: ſi celitus deſcēderit angel⁹: oīb⁹ magis ſunt digne fide ſcriptu- re. nā angelorū dñs viuox et mortuorū eadē inſtituit. **S**i autē ſciret h̄ de q̄ mortui reſurgebūt pdeſtient vi- uentib⁹ nō h̄ omiſſet: q̄ p utilitate nra ſingula egi- tractat. ſed ſi crebro reſurgeret mortu⁹ h̄ iteri ip̄e ſtēnereſ: ſed et diabol⁹ facile introducēt puerſa do- gmaria. Id quoq; p organa ſua fingēt: nō qđ ſuſi- tās vere defūcros: ſed q̄busdā fallaciā ſpectātū fru- ſtrā ſintuitū: rel ingemēs quodā morte ſimulare. **AVG.** de curis p mortuo hīdīs: **D**icit autē aliquis ſi nulla ē mortuī cura de viuīs: quō diuines rogarū lazarū: et mitteret abraā ad q̄nq; frē ſuos. **S**i nūq; q̄ h̄ diuines ille dixit: iō qđ frē ſagerēt: v̄l qđ paterēt in illo tpe ſcīuit: ita illi cura ſint de viuīs: q̄uis qđ ſagerēt oīo nescireſ: ſic nobis ē cura de mortuī. q̄uis qđ agāt oīo nesciam⁹. **S**ed rursus occurrit q̄o: quō h̄ abraā eē ſciebat moysē et pphetas. i. libros eoz vbi etiā nouerat diuine illi in delicie: lazarū vō ſi do- lorib⁹ exiſſe: Uerū nō cū h̄ agerent ſuū viuīs: ſed eis mortuī potuit lazarū indicante cogīſcē: ne falſi ſit qđ ait. ppheta: **A**braā nesciuit nos. **P**it et ab angel⁹ q̄ reb⁹ q̄agūt h̄ pſto ſit audire aliquō mortuī. pſt etiā alio q̄ nccariū ē eos noſſe: n̄ ſolū p̄terita: vēz et futu- ra ſp̄u dei reuelate cogīſcē. **AVG.** o q̄. euā. **P**er al- legoriā at h̄ ſic accipi p̄t: vt in diuine ſtelligat ſup- bi iudeoꝝ igrātes dei iuſtičiā: et ſuā volētes iſtitue-

Ca.XVII.

Purpura et byssus dignitas regni eius et ausefere inquit a robis regni dei. epulatio splendida: iactantia legis est in quo gloriosus. pl. ad popum; elatios abutentes ea: quod ad necessitatem salutis etetates. Medicus autem nos Lazarus qui interpretatus adiutor significat indigentem: velut genitale aliquem aut publicanum: qui tanto magis adiuuat quanto minime de suar copia facultatum presumit. **GRE.** In hoc Lazarus igitur cleribus plenus genitale populi figura litere exprimit: qui dum ad deum conuersus petra sua confiteatur non erubuit: huic vulnere cuncte fuit. Quid nam est pecunia? et si nisi quedam vulnera ruptio. sed Lazarus vulnera cupiebat saturari de mesa diuitiis: et nemo illi dabant: quia gentilem quenque ad cognitioem legis admittere super ille populus despiciebat: et quia ea raba defiebat ostium scia: quod mice cadebat de mesa. **AVG.** de que euangelio. Lazarus autem qui vlcera paupis lingebat nequissimi homines sunt amantes peccata: qui lata ligauerunt laudare non cessant opera mala: que in se alii genes et confites detestabat. **GRE.** in home. Non enim per se solerit in sacro eloquio per canes predicatorum intelligi: sed illud: Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. **L**anu etenim lingua vulnus dum ligat curat: quod doctores sancti dicitur in confessione peccati nostri nos instruunt: quasi vulnus mentis per linguam tangunt. Dies autem sepultus est in inferno: in sinu vero abrae Lazarus ab angelis duxus est. id est in secreta requie. De qua veritas dicit: **M**ulti venient ab oriente et occidente: et recumbent cum abraham et iacob in regno celorum: filii autem regni eius in tenebras exteriores. **P**er loqui quod autem ad videndum Lazarum oculos domini leuat: quod dum per damnationem suis sue supplicia infideles in imo funeribus quoque ante die extremi indicium super se in regne attendunt: quorum post gaudia contemplari nullatenus possunt. Longe vero est quod conspicunt: quia illuc per meritum non attinguntur. In lingua autem amplius ardere ostendit: quia infidelis populus verba legi in ore tenuit: que opere seruare contempsit. ibi ergo amplius ardebit: ubi se ostendit scire quod facere nolue. **A**braham autem filius eum vocat: quem tamquam a tormento non liberat: quoniam huius infidelis populus patres quia multos a sua fide deuiasse considerat: eos nulla compassio a tormentis eripiunt: quos tamquam per carnem filios recognoscunt. **AVG.** de que euangelio. Quique autem fratres quos habere dicit in domo patris sui: iudeos significavit: qui appellati sunt quique: quia sub lege oecumenique que per moysen data est: qui quique liberos conscripsit. **CHRY.** Ut habuit quinq fratres: i. qngensius quibus ante seruerat: et ideo Lazarus a mare non poterat: quia illi fratres non amant pauperes. Illi te fratres in hec tormenta miserunt: saluari non possumus nisi moriantur: alioquin necesse est ut fratres habitent cum fratre suo. Sed quid queritur et mitum Lazarus: habebat moysen et prophetas. Moyses Lazarus pauper fuit: maiores diuitias esse arbitrat: pauperitate christi quod diuitias pharaonis. Hieremias in luce missus pane tribulatio vescebat: et oes prophetas fratres docent: sed isti fratres saluari non possumus nisi aliquis ab inferis resurrexit. Isti enim fratres antequam christus resurgeret: me ducebant in mortes: ille mortuus est: sed isti fratres resurrexerunt: nunc oculus meus christum videt: auris eum audit: tactus amplectitur. Et hoc autem quod diximus: locum determinamus mar-

tioni et manicheo qui destruxit vetus testamentum. Vide ergo quid dicat abraham: si moyses et propheta non audiuit. q. d. Bene facio eum qui resurrectus est expectando: sed in illis christus loquitur: si illos audi es: et illi auditur est. **GRE.** in home. Iudaicus autem populus quia moysi verba spiritualiter intelligere contempsit: ad eum de quo moyses locutus fuerat non pervenit. **AMBRO.** Ut aliter: Lazarus est pauper in seculo: sed deo dimes. neque enim omnis sancta paupertas aut diuitie criminose: sed sicut luxuria infamat diuitias: ita paupertate comedat sanctitas. Sicut apostolicus aliquis paup in verbo: locuples in fide: quod veram teneat fidem: verborum insulas non requirit. **L**ui similis illi puto: qui celsus sepivit a iudeis: vlcera sui corporis lambida quibusdam velut canibus offerebat. **H**eati canes in quos vlcera talium distillat humor: ut implete cor: quo custodiare dominum: seruare gregem: casuere assuescat lupos: et quia panis verbum est: fides antea verbi est: mice velut quedam dogmata fidei sunt mysteria. s. scripturarum. **A**rriani autem qui societatem potentie regalis affectant: ut impugnet ecclesie veritatem nonne tibi videtur in quadam purpura et bysso iacere qui cum per veris fucata defendat: diuitibus abundant sermonibus. **D**ives heresis euangelium multa composuit: et paup fides hoc solo euangelium tenuit quod accepit. **D**ives philosophia plures sibi deos fecit: paup ecclisia viuu deo nouit: nonne ille videtur egene diuitie: et rediudicare paupertas. **AVG.** de que euangelio. Alii etiam interligi potest illa narratio: et lazaru dominum significare accipiam: iactetur ad ianuam illius diuitis: quod se ad aures superbissimas iudeorum: incarnatos humiliitate deiecit: cuperis saturari de misericordia quod cadebat de mesa diuitis. I. quod ab eis vel minima opera iusticie quod sive mense. sive per annos per superbia non usurpareret: quod opera quis minima et sine disciplina pseuerat: vite bone: saltu inceduimus vlcera faceret: sicut mice de mesa cadere solent. **V**lcera passiones sunt domini. Lazarus quod ea ligebatur: ghetes sunt quos immudos iudei dicebant: et tamen passiones domini in sacra metis corporis et sanguinis eius per totum iam orbem suavitatem deuotissima lambuntur. **S**in abrae intelligi secretum patris quo post passionem resurgens assumptus est dominus: quod enim portatim ab angelis ideo dictum puto: quia ipsum receptiorem qua in secretum patris accessit: angeli annunciarunt discipulis. **L**eterea fui superiorem expositorem accipi possum: quia secretum prius bene intelligi: ubi etiam ante resurrectionem iustorum anime viuum cum deo. **CA XVII.**

Et ait ad discipulos suos: **I**mpossibile est ut non ueniatur scandala. **T**u autem illi per quem ueniuit. **U**tilius est illi si lapis molarius imponat circa collum eius: et percussio ciatur in mare: quod ut scandalizet unum de pusillis istis.

THEO. Quia pharisei erunt auari conuicti ab christo de paupertate predicati: induxit parabolam diuitis et lazari. Deinde cum discipulis conferat de phariseis indicatis eos scismaticos et divine vie impedidores esse. unde dicit: Et ad discipulos suos ait: **Im-**

Lucas

possibile est ut nō veniat scādala. i. impedimenta bone et deo placite cōuersatois. **CHR Y.** Sunt aut duplicita scādala: quoru hec quidē diuine glorie refrigerantur: hec vero pdeunt solū ad irrogandū fratri bus impedimentū. nam erogitatōes heresum et qui cōtra veritatem fit sermo: diuine glorie refragantur. **Nō** tamē ad pīs memorari vident huiusmodi scādala: sed magis ea que cōtingit inter amicos et fratres: sicut iurgia: detractōes: et huiusmodi. vnde postea subdit: Si peccauerit i te frater tu? **THEO.** Uel dicit: q̄ necessitē est emergere multa predicationis et veritatis obſtacula: sicut pharisei impediēbāt christi predicatorē. Querit aut aliqui: Si necessitē est ut veniat scādala: cur domin⁹ arguit scādalorū auctorē? Sequit enī: Ue aut illi per quē veniūt. Quid enim parit necessitas ventiale est? Sed attēde q̄ necessitas ista ex libero arbitrio sortit originē. vidēs enim domin⁹ qualiter homines innitūt malo: nec p̄ponit aliquid boni: dixit q̄ q̄tū est ex cōsequētia eoru que vident: necessitē est cōtingere scādala: sicut si medic⁹ vidēs quenq̄ mala dieta vtētē dicat: necessitē est hunc egrotare. et ideo inducēti scandala ve dicit: et pena ei comitiat dicens: Utillius est illi si la pīs molaris imponat circa collum eius: et pīciat in mare: q̄ et scādalizet vnu de pusillis istis. **BED.** Scdm̄ moze pīnīc palestine loquit: cū maioriū criminū apud veteres iudeos fuerit pena: ut in profundū ligato sarcem demergerent. et reuera vtilius ē innoxīu pena q̄uis atrocissima tempali vitā finire corporeā: q̄ fratri nocentē mortē anime mereri p̄petuā. Recete aut qui scādalizari p̄t pusill⁹ appella tur. qui enī magn⁹ est: quodcūq̄ viderit: quodcūq̄ pasius fuerit: nō declinat a fide. **It q̄tū ḡ sine p̄tō possum⁹ evitare primorū scādalū debem⁹.** Si autē de veritate scādalū sumif: vtili⁹ p̄mittit scādalū: q̄ veritas relinquaſ. **CHRY.** Per scādalizatōis aurez penā brāniū saluatis addisce. nisi ei enī aie sal⁹ eēt sibi nūmū cure: nō cōminaret scādalizatib⁹ tantā penam.

Ettēdite uobis. Si peccauerit in te frater tu?: increpa illū: et si penitētiā egerit: dimitte illi. Etsi septies i die peccauerit in te: et septies in die conuersus fuerit ad te dices: Deni tet me: dimitte illi.

AMBRO. Post diuitē qui crucias in penī: sub iacet p̄ceptū venie largiēde his qui se ab errore conuerunt: ne quē despicio nō reuocet a culpa. vñ dici tur: Attēdite vobis. **THEO.** q. d. Necessitē est scādala cōtingere: nō tamē necessariū est vos perire si peccaueritis: sicut nō est necessitē oues perire lupo veniente: si vigiles pastoz. Et quā multe sunt scādalizātiū differētē: quidā n. sunt insanibiles: quidā sanabiles: et ideo subiugit: Si peccauerit in te frater tu?: increpa illū: et pīiam egerit dimitte illi. **AMB.** Ut neq̄ difficilis venia nec remissa sit indulgentia neq̄ austera peccatū inuestio vel cōniūcta: nō inniter ad culpā. vnde et alibi dicitur: Corripe ipm inter te et ipm solū. plus. n. proficit amica correctio: q̄ ac

eiusatio turbulēta. Illa pudorē incutit: hec idignationē mouet: seruetur poti⁹ quod prodi metuat qui mouetur. Bonū quippe est ut amicū magis te qui corripitur credat: q̄ inimicū. Facili⁹ enim consilis acquiescit: q̄ iurie succubitur. Infirmit̄ custos ou turnitatis est timor: pudor aut̄ bon⁹ magister officij. qui enim metuit reprimūt: non emendat. P̄schr̄ autem posuit: Si peccauerit in te. Non enī est equa cōditio in deum hominēq̄ peccare. **BED.** Intuendū est autē quia nō paſum peccati dimittēre iuber: sed penitentiā agenti. hoc enim ordine scādala declinare possumus: si nullū ledamus: si peccatum zelo iusticie corripimus: si penitēti misericordie viscera pādimus. **THEO.** Sed quereret aliquis: Si cum pluries indulserim fratri: iterū fit nocium quid agendum est secū? Ideo questio huic respōdēs subdit: Etsi septies in die pecca. in te: et septies in die cōuer. fue. ad te dices: peni. me: dimitte illi. **BED.** Septenario numero nō venie dande termin⁹ pom̄tur: sed vel omnia peccata dimittēda vel semig penitēti dimittēdu p̄cipit. Solet. n. sepe p septē cūmōs rei aut t̄pis vniuersitas indicari. **AMB.** Uel quia septia die regent de ab opib⁹ suis p̄ hebdomoda; isti⁹ mūdi reges nobis diuitaria p̄mitit: ut quēad modū mala isti⁹ mūdi oga cessabūt: ita etiā vidicēt seueritas conquiescat.

Et dixerūt apostoli domino: adauge nobis fidem. **Dixit** autem dominus: Si habueritis fidē sicut gra nū synapis dicetis huic arbori moro eradicare: et transplātare in mare: et obediet uobis.

THEO. Audiētes discipuli dñm de q̄busdā ar diuis differētē puta de paupertate et scādalis evitādū petūt sibi fidē augeri: p̄ quā possent paupertate scādala. n. adeo cultū suggestit paupertatē: sic creāt et spērare in oīo: et ut p̄ fidē scādalis valeat restit. vñ or̄. **E**t dixit apo. do. adau. no. fidē. **GRE.** xxvii. mōra. Utq̄ iā accepta p̄ initū fuerat: q̄si p̄ augmentū gra diū ad p̄fectōrem veniret. **AVG.** de q. euā. P̄t q̄ dē intelligi hāc fidē sibi augeri postulasse q̄ credūt ea q̄ nō vidēt: h̄ tñ dī etiā fides rex: q̄i nō ebis sed ipis reb⁹ p̄ntib⁹ credit q̄ futurū ē: cū iā p̄ spēz manifestā se tēplāndū p̄bebit sancti ipa dei sapia: p̄ quā facta sūt oīa. **THE.** Dñs aut ostēdit eis q̄ bñ p̄te rēt: et q̄ credē deberet ostēt: oīdēs eis q̄ fides milta p̄t. vñ seq̄. **Dixit** aut do. Si ha. si. si. gra. sy. oī. buie ar. mo. era. et trāsplā. i ma. et obe. vobis. Duo magna occurrūt in idē: trāpositio radicati i tra: et plātatio in mari. qd. n. in vndis plantas: p̄ q̄ duo vtētē fidei manifestat. **CHRY.** Adētēm aut faē synapis: q̄a ei⁹ granū eti⁹ hi pīu q̄titate: ē tñ ptāte vtūosib⁹. **I**nſinuat igīt q̄ mīmū sue fidei magna p̄t. Si aut moz nō trāspōuerūt apli: nō calūneri. nō. n. dīt̄. **T**raſferet: h̄ Traſferre poterit: si noluerit: q̄ op̄ nō erat cū maiora fecerit. Querit aut̄ alios: Quō chāst⁹ dicit mīmā p̄t eē fidei q̄ moz l̄ mōtē p̄t trāponē cū paul⁹ dīcat: hāc eē oēm fidē q̄ mōtē trāffert. Di cēdū igīt ē q̄ apls atēbūt toti fidei mōtē trāponē

Ca.XVII.

nō tanq; tota fides solū hoc possit: sed qd hoc car-
nali magnū videbat p̄p eminētiā corporis. **BED.**
vel fidē perfectā oīis bic grano synapis ḡpat: eo q̄
fit in facie humiliſ: t̄ in pectorē feruēs. **Mystice** at
pmouū cui? colore sanguineo fruct? t̄ virgulta ru-
bent euāgelii crucis exprimit que p̄ fidē aploꝝ de gē
re indeoꝝ in qua velut in stirpe generis tenebatur:
verbis p̄dicatōis eradicata t̄ in mare gentiū plāta-
ta est. **AMB.** Uel hoc dicis quādo fides spiritū ex-
cludit immidiū nā fruct? mori pmo albet in flore q̄
inde iam format? erutilat: maturitate nigrescit. dia-
bol? quoq; ex albenti angelice flore nature t̄ p̄tate
rutilatiū nūaricatōne deiect?: retro inboruit odore
ponit. **CHRY.** Dōmū etiā diabolo aptabis. nam
scit mori frondib? vermes alunē: sic diabol? p̄ cogi-
tarōnes eortas ab eo: alit nobis verme ppetui: sed
hanc mortuū potest fides ab animab? nostris euelle-
re: t̄ in abyssum demergere.

Quis autē uestrū hñs seruū aran-
te aut pascentē boues qui regresso
de agro dicat illi statim trāsi: t̄ recū-
be: t̄ nō dicit: para q̄ cenē: t̄ p̄cīnge
te: t̄ misstra mihi: donec manducē t̄
bibā: t̄ post hec tu māducabis: t̄ bi-
bes? Nūquid grām habet suo illi:
quia fecit que ei impauerat? Non
puto. Sic t̄ uos cū feceritis omia
q̄ p̄cepta sūt uob dicite sui iutiles su-
mus. Qd debuum? facere fecimus.

THEO. Quia fide p̄pūm possessoē facit diui-
nū madatorū obseruatorē: viuificis eū exomans
qbus: exinde videbas hominem incurrere posse sup-
bi ciuii. vnde p̄monuit oīis aploꝝ: ne supbiant in
rituū suis p̄ exemplū cōueniēs dicēs: Quis autē
reba ser. arā. aut bo. pas. qui regres. de agro di. illi:
stari. t̄ recibe. **AVGV.** de que. euā. Uel aliter:
Dic ergo fidē p̄ntissime veritatis pleriq; nō intel-
ligend? videri potest domin? discipulis suis nō ad
id qd petierat respōdisse. Difficile autē mihi appar-
tū intelligam? ex fide in fidē. i.e. fide ista qua mis-
trat deo: in eā fidē significasse trāsserti vbi fruā-
tur deo. Augēbil enī fides cū pmo verbis p̄dicatib?
ocinde reb? apparētib? credit: sed illa cōtemplatio
fiamū quietē habet: que in eterno dei regno retris-
buitur. Sūma vero quies illa premiū est iustiū la-
boi qui ecclie administratōe pagunt: t̄ ideo q̄
us in agro aret seruus aut pascat: hoc est in vita se-
culari: vel terrena verset negocia: vel stultis homini-
bus tanq; pecoribus seruiat: opus est ut post illos
labores domi veniat: hoc ē ecclie societ. **BED.**
Uel seru? de agro egredit: cum intermisso ad tem-
pus opere p̄dicādi ad consciētiā doctoꝝ recurrit:
sua facta acta vel dicta retractās: cui nō statim oīis
dicit. Trāsi de hac vita moralī. Recibe. i. in eterna
fide beate vite souere. **AMBRO.** Intelligit enī
qua null? recubit nisi ante trāsierit. deniq; t̄ moy-
ses ante trāsuit vt magnū visum videret. Sicut ers-

go tu nō solū dicis seruo tuo Recube: sed exigis ab
eo aliud ministeriū: ita nec in te patitur dominus
vnius vsum esse operis t̄ laboris: quia dum viuum?
debem? semp operari. vnde sequit. Et non dicat ei:
para quod cenem: t̄ p̄cīnge te: t̄ ministra mihi do-
nec manducē: t̄ bibam? **BED.** Iubz parari quod
cenet: hoc est post labore aperite locutōnis humili-
tatem quoq; cōsideratōnis p̄p exhibere: tali cena
domin? p̄sci desiderat. p̄cīngi autē est mentē humili-
tati ab omnib? fluctuantī cogitationū finibus q̄
bus operū gressus impediri solet cōstringere. nam
qui vestimenta p̄cīngit: hoc agit ne incedēs in uoluta
tur ad lapsū. Ministrare vero deo: est absq; gra-
tie eius auxilio nihil viriū habēti profiteri. **AVG.**
de que euā. Ministratib? etiā hoc est euāgelizan-
tibus seruis suis māducat t̄ bbit domin? cōfessio-
nem t̄ fidē gentiū. Sequit. Et post hoc manduca-
bis t̄ bbe. **BED A:** q.d. Post q̄s tue p̄dicatiōis
opere delectat: tueq; compūctiōis epulis fuero re-
fectus: tūc demū transies t̄ eternis mee sapiētiē da-
pib? in eternū reficeris. **CIRYL.** Docet autē do-
minus q̄ ius potestatis dominice: quasi debitam
subiectōem requirit a familiis: cuius sūdit: Nūqd gra-
tiam habet seruo illi: quia fecit que sibi impauerat.
Nen puto. per hoc morib? superbie tollitur. Quid
superbis ignoras: q̄ si nō persolūis debitiū: piculūz
imminet. Si vero persoluaes: nullā gratiā facis: sūm
illud pauli: Si euāgelizauero nō est mihi gloria: ne
cessitas enī mihi est: veb mihi si nō euāgelisauero.
Considera ergo q̄ qui apud nos domināt: non re-
serūt gratias: cum aliqui subditōriū statuta sibi p̄les
quātūr obsequia: sed ex beniuolētia sepius suoā p̄
nocantes affectū: maiorē eis appetitu seruēdi ag-
generant. Sic t̄ deus perit quidē a nobis famula-
tum iure seruitii: verū quia clemēs t̄ bonus est: hos
nores laboratib? pollicet: t̄ supereminet sudoribus
subiectōriū beniuolētē magnitudo. **AMB.** Non
ergo te iactes si bene seruisti: quod facere tebūsti.
Obsequiū sol: obtempat luna: seruūt angeli: t̄ nos
ergo non a nobis laudem erigamus. vnde conclus-
dens subdit. Sic t̄ vos cum omia benefeceritis: di-
cite: Quia serui iutiles sumus: quia quod debui-
mus facere fecimus. **BED.** Serui qdē quia p̄cio
empti iutiles: q̄ oīis bonorū nō idiget: el q̄
nō sunt qdigne passiōes b' t̄pis ad futurā gloriam.
Hec igit̄ est in hōib? fidei p̄ficio: si oībus que sunt
precepta impletis: imperfectos esse se nouerint.

Et factū est: dū iret iesus i hieru-
salē trāsibat p̄ mediā samariā t̄ galilā. **E**t cū ingrederef quoddā castel-
lum occurrerūt ei decē uiri leprosi.
Qui steteſt a lōge t̄ leuaneſt noceſ
dicētes: Iesu p̄ceptor: miserere nři
Quos ut uidit dixit: Ite ostendite
uos sacerdotibus. **E**t factū est dū
irent: mūdati sunt. El? autē ex illis
ut uidit quia mūdat? est: regressus ē

. d 18.

cū magna uoce magnificās deum.
Et cecidit in facie ante pedes eius:
grās agēs. Et hic erat samaritanus.
Respōdēs autē iesus dixit: Nonne
decē mūdati sunt? Et nouē ubi sūt
Nō est inuētus qui rediret: et daz
gliāz deo: nisi hic alienigena. Et ait
illi: Surge uade: quia fides tua te
saluum fecit.

AMBRO. Post predictā pabolā reprehendunt
ingrati. dicit enī: Et factū est dū irēt iesus in hieru.
trāfībat p̄ mediā samariā t galileā. **TYTVS:** Ut
ostēdat q̄ samaritani quidē beniuolit: iudei vero p̄
dictis beneficijs sunt ingrati: erat enī discordia int̄
samaritanos t iudeos: quā ipē quasi pacificās iter
vtrosq; trāfīt: vt vtrosq; cōpingat in vnu nomē ho-
mines. **CIRYL.** Deinde suā gliāz saluator: manis
festat: attrahēs ad fidem israel. vnde sequit: Et cuj
ingredere quoddā castellū: occurerūt ei decē viri le
prosi: ab yrribz t oppidis expulsi: t quasi immūdi ris
tu legis mosaice. **TYTVS:** Lōuerfabās aut ad in
uiūc: quia fecerat eos vñanimes cōmunitas passio-
nis: t p̄estolabān̄ transītū ielu. Soliciti donec ad
uenientē christū viderēt. vnde sequit: Qui steterūt
a longe: eo q̄ lex iudeoz lep̄a immūdā indicat: lex
aut euāgeliā nō extēnā: sed internā asserit esse im
mundā. **THEO.** A longe ergo stāt quasi verecū
dantes de immūdicia que eis imputabāt: putabāt
enī q̄ christ⁹ nō fastidiret ad modū aliorū. sic ergo
abstiterūt loco: sed facti sunt p̄sumi depcādo. p̄pe
enī est domin⁹ omnib⁹ inuocatib⁹ eū in veritate. vñ
sequit: Et leuauerūt vocē dicētes: Jesu p̄cepto: mi-
serere nostri. **TYTVS:** Dicūt nomē ielu t lucifa-
ciunt rem: nam iesus interpt̄a saluator. Dicūt mise-
rere nobis: ppter experientiā virtutis eius: neq; ar-
gentū petetēs: neq; aurū: sed vt aspectū corporis sanū
obtineat. **THEO.** Nec simplē obsecrat eū: nec ro-
gant eū vt mortale: vocat. n. vt p̄ceptore. i. dominū
quo pene vident hūc opinari deūz. At ipē iubet ill
vt ostēderēt se sacerdotibus. vnde sequit: Nō vt vi-
dit dixit: Ite ostēdite vos sacerdotib⁹. Ipsi enī expe-
riebān̄ si mūdati foēt a lep̄a vel non. **CIRYL.**
Lex etiā mūdatos lep̄a iubebat offerre sacrificiūz
causa purgatois. **THEO.** Jubere ergo eis vt irēt
ad sacerdotēs: nihil aliud inuuebat nisi q̄ debebant
curari. vnde sequit: Et factū est dū irēt: mūdati sūt.
CIRYL. In quo iudeoz p̄tifices emuli ḡlie ei⁹
cognoscere poterāt: q̄ inopinatē t mirifice sanati
sunt: cōcedēt christo eis salutē. **THEO.** Lū autē
decē essent: nouē qui israelite erāt ingrati fuerūt: s;
alienigena samaritan⁹ reuerlus: voces emittebat be-
nignas. vnde sequit: Un⁹ aut ex illis vt vidit: q̄ mū
datus est: regressus est cū magna voce magnifi. deū
TYTVS: Dedit autē ei appropinquādī fiduciā su
scepta purgatio. vnde sequit: Et cecidit in facie suā
ante pedes eius gratias agēs. Er p̄cubitū t suppli-
catōne: fidē suā simūl cū beniuolētā pādēs. Seq̄:
Et hic erat samaritan⁹. **THEO.** Dinc poterit q̄s

quis cōūcere: q̄ nihil impedit quēq; placere deo tū
de genere. pp̄ano p̄cesserit: dumodo bonū gerat. p̄
positū. Null⁹ etiā nat⁹ ex sanctis supbiat: nouē enī
qui israelite erāt: ingrati fuerūt. vnde sequit: Rūdēs
aut iesus dixit: nōne decē mūdati sunt: t nouē vbi
sunt: Nō est inuent⁹ qui rediret: t daret gliam deo
nisi hic alienigena. **TYTVS:** Per hoc os̄tēdī p̄
p̄mptiores ad fidē erāt alienigenē: lēt⁹ enī ad fidē
iſrl̄. vnde subdit: Et ait illi surge: vade quia fides tua
te saluū fecit. **AVGV.** de que. euā. M̄ystice autē
leprosi intelligi possunt qui sciam vere fidei nō bas-
bētes varias doctrinas p̄fitēerrois. Nō enī ab-
scōndūt impiātā suā: sed p̄ summa peritia p̄ferūt in
lucē: t iactantiā sermonis ostēdūt: colōs quippe
vitū lep̄a est: vera ergo falsis inordinate pm̄ita in
vna disputatōe vel narratōe homis tanq; in vnu
corpis colore apparētia: significat lep̄a tanq; veris
falsisq; colozū locis: humana corpora variantē atq;
maculantē. bi aut tam vitālī sunt ecclēsie: vt si fieri
potest: longi remoti magno clamore christū inter-
pellent. q̄ autē p̄ceptore eū inuocauerūt satis puto
vere lep̄a falsam esse doctrinā: quā bon⁹ p̄ceptor
abstergat. Nullū aut eoū quib⁹ hec corporalī beni-
ficia domin⁹ p̄slit: inueniēt mūstis ad sacerdotes ni-
si leprosos. sacerdotiū. n. iudeoz figura fuit sacerdo-
tiū qđ est in ecclīa. Lētera aut vitia p̄ seip̄m interius
in ecclīa dñs sanat t corrigit. Doctrina vñ vel imbū-
endi p̄ sacramēta vel catheciāndi p̄ sermone: p̄as
ecclēie tributa est. Qui dū irēt mūdati sunt: q̄ genti-
les ad quos venerat petr⁹ nōdū accepto baptisma
tis sacramēto: p̄ qđ spiritalī ad sacerdotes pm̄it:
infusio spūsancti mūdati declarat̄. Quisq; ergo i
ecclēsie societate doctrinā integrā verāq; aſteq; eo
q̄ manifeste varietate mēdaciōz tanq; lep̄a caru-
iss. h̄ tñ ingrat̄ deo mūdatori suo grās agēdā: p̄ia
humilitate nō p̄sternis: filis est illis de quibus dicit
apl̄s: q̄ cū deū cognouissent: nō vt deū magnifica-
uerūt aut grās egerūt: ideo tales in nouenario nū
ro tanq; impfecti ēmanebūt. Nouē. n. indigēt vno
vt qđā vnitatis forma coagulēt vt. t. sint. Ille aut q̄
grās egit: vñice ecclēsie significatōe approbat̄. Et
q̄ illi erāt iudei: amilis p̄ supbiā declarati sunt re-
gnū celoz vbi maxime vnitatis custodit̄. Iste vñ qui
erat samaritan⁹ qđ interpt̄a custos: illi a quo acce-
pit tribuēs qđ accepit fm̄ illud: Fortitudinē meā
ad te custodiā: vnitatē regni humiliētōe serua-
uit. **BED.** Cēcidit autē in facie: q̄ ex malis q̄ se p̄pe
trasē meminit erubescit: q̄ surgē t re p̄cipit: q̄ qui
infirmitatē suā coḡsens humiliētā iacer: p̄ ouini vbi
cōsolatōem ad fortia opa pficere iubet. si aut fides
saluū fecit eū qui sē ad agēdas gratias inclinavit. ḡ
pfidia pdit eos: qui de acceptis beneficijs deo dare
gloriā neglexerūt. q̄app fidē p̄ humilitatē augē-
ri debere: sicut in parabola supiori decernit: ita hic
ipsis rebus ostendit̄.

Interrogat̄ autē a phariseis quā
do uenit regnū dei: respōdēs cis di-
xit: Non ueniet regnū dei cum ob-
suatōe: neq; dicēt: ecce hic aut ecce
illuc. Ecce. n. regnū dei itra uos est.

Ca.XVI.

CIRYL. *Cū salvator ī sermonibꝫ quos ad alios dī regebat: frequēter regnū dei meminisset: ob h̄ phariseis q̄i venit regnū dei q̄si irrōsorū diceret: anq̄ resūt regnū de quo loq̄is: mōs crucis te occupabit oīs aut patīam oīdens: icrepat² nō sc̄repas: h̄ pos̄tū malos ep̄st̄es suo non dēdignas r̄iso. Sequit̄ enī: R̄dit eis t̄ dicit: Nō venit regnū dei cū obseruatione. q.d. nō q̄ratis de tēporibꝫ q̄bus iterū instab̄ tēpus regni celōū. **BEDA:** Illud. n. tēpus ne q̄ ab hōibus neq̄ ab angelis p̄t̄ obseruari: sicut tēpus sc̄iamatōis p̄phetaz: vaticiniis t̄ angeloz ē manifestatiō p̄conis. vñ subdit: Neq̄ dicit̄: Ecce h̄: aut̄ ecce illi. *Vel aliter:* Interrogat̄ de tēpore regni dei q̄ sicut iſra dicit̄: Existimabāt q̄ veniēte hierosolymam oīo: cōfessim̄ regnū dei māifestaret̄. vñ dñs r̄idet: p̄ regnū dei n̄ venit cū obſuatoē. **CIRYL.** Solū aut̄ ad virilitatē cuiuslibet hoīs ēē fatec̄ illud q̄o subdit: Ecce. n. regnū dei itra vos ē. i. vestris affectibꝫ t̄ i p̄tātē vestra id cape. p̄t̄ ei q̄libet hō instiſcat̄ p̄ fidē ch̄risti: t̄ virtutibꝫ ornat̄ regnū obtine re celōū. **GRE.** nazan. *Vel* forſit̄ regnū nobis ī sit̄: dicit̄ induita aiabus n̄ris leticiā p̄ spiritū sanctū ea enī ē velut imago t̄ arra pennis leticie: q̄ i futūro seculo sanctor̄ aie gaudet̄. **BEDA:** *Vel* regnū dei ſeip̄m̄ dicit̄ itra illos poſitū: hoc ē in cordibꝫ eorum per fidem regnantez.*

Et ait ad discipulos suos: Veniēt dies q̄i desideretis uidere unū dī filij homis t̄ nō uidēbitis. *Et* dicit̄ nobis: Ecce hic: t̄ ecce illi. No lōte ire: neq̄ sectem̄. Nā sicut fulgur coruscās desub celo: i ea q̄ sub celo sūt fulget: ita erit filī homis in die sua. Primū at̄ oī illū multa pati: t̄ reprobari a generatiōe hac.

CIRYL. Quia dñs dixerat: Regnū dei itra vos ē: voluit discipulos eē patos ad patīam: vt effecti strē mūstrare valeat regnū dei. pdicit ergo eis: q̄i anq̄ decelo veniat: i fine seculi p̄secutio irruet sup eos. vñ dicit̄. *Et* ait ad discipulos suos: Veniēt dies q̄i desideretis videre vñū dī filij homis: t̄ nō videbitis. significas q̄i ita erit p̄secutio: q̄i vñū dī eī videre cupiā illi². *S. tēporis:* quo adhuc cōuersabane cum ch̄astis lane iudei ch̄astū multis angustiauerūt im pennis t̄ iniurijs: h̄i cōpatiōe maloz maiora mīo ra eligēda vidēn̄. **THEO.** Tūc enī absq̄ sollicitū die vñebāt: ch̄risto eos p̄curāte t̄ p̄tegēte: h̄i futūp̄ erat q̄i ch̄risto absentē traderet̄ p̄iculis: ad reges t̄ p̄cipes duci: t̄ tūc temp̄ p̄mū cuperet̄ q̄i trāquil lū. **BEDA:** *Vel* dī ch̄risti dicit̄ regnū dei q̄o spe ram̄ futūrum. t̄ bñ dicit̄ vñū dī: q̄i i illa br̄itudis gloria tenebrā iterruptio nulla ē. bonū ergo ē dī cōfūt̄ desiderare: nec tū magnitudine desiderij nobis ſōnia ſingē debem̄: q̄i iſter dies dñi. vñ sequit̄: Et dicit̄ nobis: Ecce hic: ecce illi. nolite ire: neq̄ sectem̄. **EVSE.** q.d. Si adueniēte antich̄risto fa ma de eo voler: quāsi appāruerit ch̄rist²: nō egredia

mini: neq̄ sequamini: nā ip̄ossible ē cū q̄ semel ī ter ra viſus ē: iterū ī angulis t̄re cōuersari. Frit̄ iḡit̄ h̄ o quo dicit̄ nō ver² ch̄rist²: manifestū enī signū fani cōadūtus saluatoris nostri: h̄i q̄ subito totū or̄bē claritas el̄ cōadūtus replebit. Nā sicut fulgur coruscās de ce. i ea q̄ sub ce. sūt fulget: ita erit filī hoīs ī die ſua. Nō eī appārebit ſup terrā ambulās: ſicut quidā hō cōmuniſ: h̄i vñiuersaliter irradiabit: oīdē ſ cunctis iubar p̄prie deitatis. **BEDA:** *Et* pulchre ait: Coruscās desub celo. q̄i iudicium ſub celo: h̄i est in aeris medio gereſ: ſc̄om̄ illud apostoli: Simul rapi emur cū illis ī nubibꝫ obuiā ch̄risto ī aera. Si autē dñs ī iudicio ſicut fulgur appārebit: nullū tūc ī ſua mēte latere p̄mittit: q̄i ip̄o iudicis fulgoře penetras p̄t̄ aut̄ hec dñi riſio t̄ de illo eī ſadūtū quo quo tidie venit ī ecclesia accipi. Intantū eī ſēpe heretici turbauerūt ecclesia: dicēdo ī ſuo dogmate fidē xp̄i manere: vt fideles illoz tēpōrū deſiderarēt dñm vel vno die ſi fieri poſſet redire ad terras: et p̄ ſeipſum quō ſe habeat fidei veritas itūmarēt. Et nō videbitis inq̄: q̄i nō ē opus corpali viſione dñm redibere: q̄a ſemel p̄ vñiuersū mūdi euāgelij vigore etribuit.

CIRYL. Opinabāt at̄ diſcipuli q̄ vadēs hierosolymā: ſtati oīderer regnū dei. Hāc iḡit̄ opinionē reſe cā ſotū facit eis: q̄i p̄mo dicebat cū ſalubrē paſſiōne ſufferze: deide ad patrē ascendē: t̄ deſup fulgere: vt orbē terrarū ī iuſticia iudicet. vñ subdit: Primiū aut̄ oī illū multa pati: t̄ repro. a gene. hac. **BEDA:** Generationē nō tūi iudeoz: verū etiā oīm reproboz ſu appellat: a q̄bus etiā nūc filī hoīs ī corpe ſuo: h̄i ē ī ecclesia multa patiſ t̄ reprobat. Inſerit autē de ſua paſſiōe loquēs de gloria ſui aduēt²: vt dolorem paſſiōis ſpe p̄misse clarificatiōis mitigaret̄: ſimulq̄ ſeipſos pararēt: ſi gloriā regnī diligēt̄: mortis non horere periculum.

Et ſicut factū ē ī dieb² noe: ita erit t̄ ī dieb² filij homis. Edebat et bibebāt: uxores ducebāt: t̄ dabant̄ ad nuptias uſq̄ ī diē q̄ itrauit noe ī archā: t̄ uenit diluuiū t̄ pdidit oēs. Similr ſic factū ē ī dieb² loth. Edebat t̄ bibebāt: cīnebat t̄ uēdebant: plātabāt t̄ edificabāt. q̄ die at̄ exiūt loth a ſodomis: pluit ignē t̄ ſulphur de celo: t̄ omēs pdidit. Sc̄om̄ hec erit q̄ die filī homis reuelabit̄.

BEDA: Aduētū dñi quē fulguri cito trāſuolāti compauerat: nūc compat diebus noe t̄ loth: q̄i re p̄tinus mortalibꝫ ſupuenit itētus. vñ dicit̄: Et ſi. fa. ē ī dieb² noe: ita erit ī die filij homis. **CHRY.** Quia enī tūc nō crediderūt cōmūnatoris ſbis: paſſi ſit repēte reale iudicium. eoꝫ aut̄ incredulitas ex aia lēta p̄cedebat: nā q̄cumq; vult aliq̄s t̄ intēdit̄: ea ēt expectat. vñ seq̄: Edebat t̄ bibebāt: uroes ducebāt t̄ da. ad nuptias uſq̄ ī diē q̄ itrauit noe ī arcā: t̄ uenit diluuiū: t̄ pdidit oēs. **AMBRO.** Bñ cām di luuij de noſtri aſſerit: p̄cessile peccatis: q̄ de² ma

Lucas

lū nō creauit: sed nostra sibi merita repierūt: nō qā
cōiugia dānent: neq; enī alimēta dānant: cū i istis
successiōis: i illis nature subsidia sint: sed i omnibus
mod⁹ querit. q̄cqd enī abundātius est: a malo ē.
BEDA: *Mystice aut̄ noe arcā edificat: cū dñs ec-
clēia de christi fidelib⁹ quasi lignis levigatis adūna-
do cōstituit: quā pfecte cōsmmatā igredit: cū hanc
i die iudicij plenitā sue viſiōis etern⁹ habitato: illu-
strat. sed cū arca edificat: iniq; luxuriant. cū vero in-
traſ itereūt: q; q̄ sanctis hic certatibus insultat: eis
illic coronatis eterna dānatiō plectent.* **EVSE:**
*Quia vero versus est dñs exēplo diluui: ne putaret
aliq; futurū diluui ex aqua: vtis scđo exēplo loth
docēs modū pditiōis ipioū: q; igne dimissō celitus
supuenier ipijs ira dei. vii subdit: Similiū sicut fa-
ctū ē i dieb⁹ loth edebat & bibebat & enebat & vēde-
bat: plātabat & edificabat.* **BEDA:** *Pietermissio
illo ifando sodomorū scelere: sola ea q̄ leuia vel nul-
la putari poterāt delicta cōmemorat: vt itelligas il-
licita quali pena feriane: si licita imoderatius acta
igne & sulphure puniunt.* **Seq;** enī: *Qua die aut̄ ex-
iit loth a sodo. pluit ig. & ful. de celo & oēs pdidit.*

EVSE: *No p̄i dicit ignē celit? occurrit super
ipios sodomorū q̄ loth exisset ab eis: sicut & diluui
um nō p̄i terre i colas pdidit q̄ noe arcā itrasset:
q; q̄dīu noe vel loth cōuersabat cū ipio: de⁹ non
irrogabat irāne vna cū peccatoib⁹ deperirent. eo/
les aut̄ eos pdere subtraxit iustū: sic & i cōsumatiōe
seculi nō p̄i erit finis q̄ oēs iusti sint semoti ab i-
pijs. vii seq;* **S̄c̄m b̄ erit: q̄ die fill⁹ bo. reuelabit.**
BEDA: *Quia q̄ iterim nō appārēs oīa iudicabit:
apparebit aut̄ indicatūr co maijē tēpōe quo cun-
ctos iudiciorū ei⁹ oblitos: huic seculo cōspēcerit esse
mācipatos.* **THEO:** *Postq; enī venerit antichī-
stus: hoīes fieri lasciū: decidi enormib⁹ virtijs: sūm il-
lud apostoli: *Uoluptati amatores magis q̄z dei. si
enī antichīst⁹ ē ciuiſlibet peccati habitaculū quid
aliud iferet misero tūc tgis hoīz generi nisi sua. & b̄
dñs iūnit p̄ exēpla diluui & sodomizat.* **BEDA:**
*Mystice aut̄ loth q̄ iterptat declinās & popul⁹ ele-
ctorū: q̄ dū i sodomis. i iter reprobos vt adiuena mo-
rat: quātū valet eoz scelera declinat. Freūte at̄ loth
sodoma perit: q; i cōsumatiōe seculi exhibit angeli
& sepabit malos de medio iustorū: & mittet eos i ca-
minu ignis. Ignis tñ & sulphur q̄ de celo pluisse cō-
memorat: no ipam pennis suppliū flāma: sed subi-
tanū dīci illi⁹ significat aduentum.**

In illa hora q̄ fuerit i tecto & na-
sa ei⁹ in domo: ne descendat tollere
illa: & qui i agro similiter non re-
deat retro. **Demores estote uxo-
ris loth.** Quicūq; q̄sierit aiam suaz
saluā facere pdet illā. **Et quicunq;**
pdiderit illā: uiuificabit eā.

AMB. *Quia pp̄ iprobos necesse ē et pbi in b̄ se-
culo contritionē cordis animiq; patianē: quo eberi
orē mercedē accipiāt i futuri: qbusdā remedijs in-
struunt cū dicit: In illa ho. q̄fue. i tecto: & vasa ei⁹
i domo: nō descedat tollere illa. Hoc ē siq; supioia*

iā dom⁹ sue eminētiūq; virtutū culmē ascendit: ad
terrena mūdi bū opa nō accedat.

AVG. q̄ que-
euā. *In tecto enī ē: q̄ excedēs carnalia tāq; i aura li-
bera spiritualiter vivit. vasa enī i domo sūt sensus car-
nales: qbus ad iūvestigandū veritatē q̄ intellectu cas-
pis: multi vtētes penit⁹ errauerūt. Lauseat ergo spi-
ritalis bō: ne i die tribulationis rursus vita carnali
q̄ p̄ sensus corporis pascit: delectat⁹ ad vasa bū mū-
di tollēda descedat.* **Seq;** *Et q̄ i ago simi. nō rede.
retro. i. qui opatur i ecclēia: sicut paul⁹ plātas: c̄ si-
cuit apollo rigās: nō respiciat spēz secularē cui remi-
ciavit.* **THE.** *Ex aut̄ oīa matthe⁹ p̄ captiōe bie-
rosolymoz a dñi dicta fateſ: vt supueniētib⁹ romā-
nis: nec domi cōſistētes descedere deberent, p̄ quo
cūq; necessario: sed p̄tin⁹ arripe fugā: nec i ago ma-
netes redire domū.* **Et numerū in captiōe berosoly-
mōi cōſtat hec enemisse. & iter fore vētura in anū
christi aduētu: magis aut̄ i ipo tpe cōſumatiōis cu-
& tūc tolerabilis fit futura calamitā. **EVSE:** *In
nuit ergo p̄ b̄ futurā eē p̄secutionē a filio pditiōis i
christi fideles.* **Diē igī illā vocat tpus p̄cedens finē
mūdi: i quo q̄ fugit nō reuerat: & amittēs bēa n̄ cu-
ret: nec imiret cōiugē loth: q̄ p̄ fugā i exitu de cui-
tate sodomoz reuerā: mortua ē & colūna salis efec-
cta. **vii seq;** *Demores estote uxoris loth.* **AMB.**
*Die iō q; retrospexit pdidit nature sue munus. Re-
tro enī satanas: retro. ii. sodoma. q̄pp̄ fugē intēpe-
rantiā declinato luxuriā recordare: q; ille q̄ se vere-
rib⁹ studijs n̄ reflext: iō eiusit: q; puenit ad mōtem.*
*Illa. ii. ad posteriora resperit: nec mariti adiuta sus-
fragio ad mōtē puenire potuit s̄ remāt.* **AVG.**
*de q. euā. Significat igif̄ uxor loth eos q̄ i tribulati-
one retrospicint: & se a spe diuinie p̄misōis auertit
& iō statua salis facta ē: vt admoneōdō homies n̄ b̄
faciat: tāq; condit̄ cor̄ eoꝝ ne fint fatui.* **THEO:**
*Losequēter subiungit subsequētia p̄misōis dices: q̄
cūq; q̄sie. sal. ani. pdet il. q. d. Nō erat aliq; i p̄secuti-
onib⁹ antichīstī curare ppaz aia: nā pdet cā. q̄sōs
at cedib⁹ & piculis se dederit: salu⁹ erit. vii seq;* **Et q̄**
cūq; pdiderit il. viuifi. eā. *Neq; se tyrrāno subiungit
pp̄ vite amore.* **CIRYL.** *Quo ēt aliq; pdat. ppam
aiam: vt saluā eā faciat: māifestat paul⁹ dices de q̄
busdā q̄ carnē suā crucifixerūt cū virtijs & cōcupi-
tijs: labore. s. & pietate aggrediētes agonēs.*****

**Dico uobis: i illa nocte erūt duo
in lecto uno: un⁹ assumēt & alter re-
linquet.** **Duo erūt molētes i unūz:**
una assumēt & altera relinq̄t. **Duo**
in agro: un⁹ assumēt & alter relinq̄t.
Ridentes dicūt illi: Elbi dñe? **Qui**
dixit illis: Elbīcūq; fuerit corp⁹: il
luc cōgregabunt & aquile.

BEDA: *Dicerat supra dñs cū q̄ i agro sit retro re-
dire nō debere: ḡ ne de bis tñ q̄ apte de agio redi-
turi: b̄ ē palā dñm negaturi sūt dictū putares: p̄git
oīdēre nōnullos eē q̄ cū faciē habere i anteriora vi-
deant: aio tñ retro respiciūt. vii dñ: Dico aū. x. In
illa no. erūt duo i lecto uno: vn⁹ assumēt: alter rel-*

Ca.XVIII.

quer. **AMB.** *Huius nocte dicit: quod a nisi christi hora te
nebari est: eo quod pectoribus hominum tenebras antichristi
stas fundat cu dicat se esse christum. Christus autem sicut
fulgar conusca fulget: ut in illa nocte resurrectionis
gloria videre possim.* **AVG.** *de que etiam vel in il-*
la nocte oicit: hoc est in illa tribulatio. **THEO.** *U*l
*inopinatus docet esse christi aduentum: quem futurum esse
noctu docemur. *U*l autem dixisset diuites vix saluari:
oicit quod nec oes diuites pereunt: nec oes pauperes sal-
uari. **CIRYL.** *Per duos. n. exiles in uno lecto vi-
oer deignare diuites qescetes in midanis delitiis:
let naq signum queris est: n autem quicunque diuitiis affluuit
sit ipsius alius est pbus et in fide electus. hic autem assu-
met. Alter vero quod talis si existit dimittet. Descendens
enim dominus ad iudicium mittet angelos suos quod ceteris in
terra derelictis pena pasturis sanctos et iustos ei ad
ducet: sicut illud apostoli: Rapiemur in nubibus obuiam
christo in aera. **AMB.** *U*el ex uno strato firmata
ruina vni relinqit. i. improbar: alter vero assumitur. i.
rapitur obuiam christo in aera. **Sequitur:** Due erunt molles. in
universa assumetur: et altera relinqit. **CIRYL.** *Per
molentes innire videat pauperes et pauperes laboribus: ad
quod omnia primus quod subdit. **Duo** in agro. vni assumetur: et
alter relinqit. In his enim modicis differt: nam hi sarcina
na pauperrimi viriliter sustinunt: vita agentes honesta et
burem quod alium est. hi vero sunt ad prophetana promptissimi
qui relinqunt. **AMB.** *U*el per molentes significari
videntur occulit alium etiam queruntur. et in aperto ex i-
serioribus pferuntur. Et foras iste mudus iste pauperrimus est:
nam autem nra velut quodam carcere includit corpora. In h-
ero psona vel synagoga: vel alia obnoxia delicti tri-
tici molendo madefacit et graui huic corruptum non
poterit ab exterioribus separare: et id relinqit: quod est
similago dispergitur. At vero sancta ecclesia vel alia nul-
lis maculata contagio delictorum quod tale tritici molit.
quod sol eterni calore torridum bonum similem de per-
narialibus hominum deo offert. Qui sunt autem agricultores: pos-
sumus requireti aduertamus duas metes esse in nobis:
una exterioris hominis qui corripit: alia interioris qui per-
sacrari renouat. **Isti** igitur sunt operantes in agro no-
stro: quae altera bonum fructum diligentia dat: altera
amittere in curia. *U*el duos populos intertemur in b-
rido agro compans: quos alter qui fidelis est relin-
quit. **AVG.** *de que etiam.* *U*el tria genera hominum videtur
significari: vnu eorum qui occipi et quodam eliguntur: neque
negociis secularibus negantur ecclesiasticis occupati: qui il-
los deo nostrarum significata sunt: alterum eorum qui in plebis
seculi: quos et seminarum significantur: qui consiliis p-
latonum regum expediri: et molentes dixit: quod temporalium
vobis negotiorum atque circuitum vertunt: qui tamen in uno mo-
lentes dicit: in qua parte de istis rebus et negotiis suis pre-
bet vobis ecclesia. **Tertium** genus est eorum qui operantur in eccl-
esi mysterio tamquam in agro dei. In his ergo tribus genera
hominum sunt rursus genera hominum in singulis: quousque
aliqui ecclesia permaneunt qui assumuntur: aliqui cadunt qui relin-
quunt. **AMB.** *No enim iniquus est deus: et pares stu-
dis in societate vivendi: atque idiscreta actuuum dileitate
mentor remuneratio discernat. No enim merita ho-
minum copule usus exequatur: quod non oes quod adorium est
ficiunt: sed quod pseuerauerit usque in finem: hic salutem erit.*
CIRYL. *Quia ergo dicit quod quidam assumerent: utili-****

ter et bene inquirunt discipuli: quo assumerentur. non sequitur: **R**esidentes dicit illi: *Ubi domine?* **BEDA.** *Duo autem
saluatorum interrogatur ebitur. scilicet boni assumendi: et vbi
mali reliquie in vnu dirit: aliud subtiliter intelligendum reliquit.
vnu sequitur: *Qui dicit eis: Ubique fuerit cor. il. cogere: et
aqua.* **CIRYL.** *quod dicit delecto cadauere aures quod
vnu pabulum sit carnes ad illud conveniunt: ita cum venies
rit filius hominis: tunc oes aqua. et sancti cocurrerunt ad eum.*
AMB. *Justorum enim aie aquilis compantur: eo quod alta
petat: builla derelinquitur: et loquuntur ducere feruntur
etate: de corpore autem dubitare non possumus: maxime si
meminerimus quod a pilato ioseph corpus accepit: Non
ne tibi videntur aquile circa corpus mulieres apostolorum
quod coventur circa domini sepulturam: Nonne tibi videntur
aqua circa corpus quod veniet in nubibus et videbit eum ois
oculis? Est etiam aqua de quo dicitur est: Caro mea vere
re est cibum. Circa hoc aqua sunt: quod circuolat spiritus
animalis. Sunt etiam circa aqua aquile quod credunt iustum
christum in carne venisse. Est etiam ecclesia in qua per bas-
tum gram renouamur. **EVSE.** *U*l per aquas mortuas
alia depascentes principes huius seculi denotauit:
et eos quod tunc temporis sanctos dei psequentur penes
quos relinquentur assumptis indigni: quod aqua vel cas-
dauer dicuntur: vel punitrices virtutes quod fracture sunt
ipsoz hic per aquilas denotantur. **AVG.** *de cō. euangelio.* *Decet autem quod lucas hic ponit: non in eo sermonem in quo
mattheus vel recordat poccupando ut prius commemoraret: que post a domino dicta sunt: vel bis a domini
no dicta facit intelligi.* **CA.XVIII.****

Dicebat autem et pabolaz ad illos quoniam omnes semper orare et non
deficere: dices: *Index qui
dam erat in quadam ciuitate: quod deum non
timebat: et hominem non reverebatur.* **Vidua** autem quedam erat in ciuitate illa
et ueniebat ad eum dices: *Vidica me
de aduersario meo. Et nolebat per
multum temporis. Post hec autem dixit in
tra se: Et si deum non timeo nec homi-
nem reveror: tamen quod molestia est mihi hec
vidua uidebo illam: ne in nouissimo
uenies fugillet me. Autem ait dominus:
Audite quid index iniqtatis dicit:
Deus autem non faciet uindictam electorum
suorum clamatiu ad se die ac nocte: et
patientiam habebit in illis? Dico autem uo-
bis: quod cito faciet uindictam illorum.
Ueritatem filius hominis uenies
putas iueniet fidem in terra.*

THEO. *Postquam erit uincula et pericula domini memori-
nit: subdit horum remedium: quod est oratio iugis et premedi-
tata. vnu dicitur: Dicebat autem et para ad illos: quoniam opor-
tet semper orare: et non deficere. **CHRY.** *Qui te rede-**

Lucas

mit: qd te facere voluit demonstravit. **N**ō vult cessa re a p̄cibus. vult te b̄ficia meditari duz petis. vult te rogādo acceipe. benignitas desiderat imptiri. **N**ec nunq̄ orāti b̄ficia denegat: q̄ vt orātes non defici ant: sua pietate istigat: hortamta dñi libēter admit te. quod p̄cipit velle debes: nolle si ip̄e dñs phiberet. **D**eniq̄ cōsidera quāta ē tibi cōcessa felicitas: orati onib̄ fabulari cū deo: q̄d desideras postulare: q̄ t̄si verbis filet: tñ b̄ficiis r̄ndet. nō aspernas q̄d petis. nō tēdet nisi forte tacueris. **T****E****O**: Dicendū est aut̄ eū semp̄ orare z nō deficere: q̄ canoniciis horis rogare nō desistit: aut oia q̄ iust̄ fm̄ deū gerit z di cit: ad orationē sūt reputāda. **A****V****G**. de que.euā. **P**arabolas aut̄ dñs aut fm̄ similitudinē ponit: sic de feneratore q̄ cū duob̄ debitoribus donasset q̄d debebat: ab eo pl̄ dīlect̄ ē cui pl̄ donauit. aut de ipsa similitudine aliqd̄ pb̄at: veluti ē illud: q̄ si fenuz agri q̄d hodie ē: t̄ cras i clibanū mittit dē sic vestit: quātomagis vos modice fidei. **H**ic ḡ iniqū iudet n̄ er similitudine: sed ex dissimilitudine adhibit ē. de q̄ subdit: **I**udex qui erat in ciui. qua. q̄ deū nō time. z ho. nō reuere. **T****E****O**: Cide q̄ sp̄udentē erga ho mines eē grauiorū ē mali idicū. Deū enī q̄ plures n̄ timēt: atn̄ huāno cohiben̄ pudore: z iō min⁹ pec cāt. **L**ū vo fit aliqd̄ sp̄udēs: etiā quo ad hoīes: tunc excrescit cumul⁹ vicioꝝ. **S**eq̄: Cidua aut̄ que. erat i illa ciui. **A****V****G**. Ista vidua p̄t habere similitudinez ecclesie q̄ desolata videt donec veniat dñs: q̄ nūc i secrero curā eī gerit. **S**z q̄ seq̄: Et venie. ad eū dicēs: vidica me de aduer. meo z nōle. p̄ multuz tēpus. Hic monet cur electi dei se vidicare dep̄ecē tur: q̄d etiā i apocalypsi iohānis de martyribus dñ: cū aptissime moneamur vt p̄ nostris inimicis z p̄ securorib̄ oem̄. Intelligentē ē aut̄ eā vidictā eē iu stōu vt oēs mali p̄reāt. **P**reāt aut̄ duob̄ modis: aut cōnesiōe ad iusticiā aut amissa p̄ suppliciū po testate. Itaq̄ si oēs homies quererent̄ ad deū: dia bol⁹ tñ remaneret̄ i seculi fine dānādū: quē finem cū iusti videre desiderat̄: nō absurde vidictā desiderare dicūt. **C****I****R****Y****L**. vel aliter: Quocies nobis ab aliqd̄ irrogant̄ offēsc: tūc glorioſa eē putabimus obliuionē malor̄: quotiēs vero aliq̄ ad ipaz deī glo riā peccāt: cōtra dogmatis dñini ministros bellan tes: tūc deū adim⁹ postulatēs subsidii: z exclaiman tes cōtra ipugnatēs gloriā eī. **A****V****G**. de que.euā. Apud iniq̄simū ergo iudicē: vīq̄ ad affectu imple di desiderij valuit trahere p̄seuerārīa depcantis. vñ seq̄: Post hec au. dī itra se: Ati deū nō timeo: neq̄ ho. reuereor: tñ q̄ molesta ē mibi hec vidua: vidica bo illā: ne i nouis. yeni. sugillet me. Multo iḡ certiores eē debet: q̄ deū p̄seuerāt̄ rogāt. fonte iusticie atq̄ misericordie. vñ seq̄: Ait au. do. Audi. qd iu. iniq̄. dicat: dē aut̄ nō faciet vīndi. ele. suo. clamā. ad se die ac nocte: z patiam hēbit: i illis. **T****E****O**. q̄. dī. si iudicē ibutum quolibet scelere demulſit assi dūtas: quātomagis patrē misericordie deū flectem⁹ ad pietatē oxādo. vñ seq̄: Hico aut̄ vobis: q̄ cito fas ciet vin. ill. **E**t auerēt̄ aut̄ qdā subtili⁹ hāc i dagare parabolā: dicūt enī vidua eē quālibet afām: q̄ p̄stīnū virū. s. diabolū excludit: ob h̄ ei aduersantē: q̄ accessit ad deū iusticie iudicē: q̄ neq̄ deū tunet: nā ip̄e solus ē dē. sed nec yeres hominē: nō ē enī apud deūz

psonar̄ acceptio. **H**ui⁹ iḡl̄ vidue. i. aīe supplicantis iugis̄ sibi cōtra diabolū miseret dē: demulſete eūz iſtātia eī. **P**ost q̄ dñs docuit q̄ vtēdi sit i tpe con ūmātiois oratiōe p̄tūc futuris p̄cūlis subdit: **D**eu rūni fili⁹ homis veni. pu. iue. fidē in ter **A****V****G**. de ver. do. Dicit aut̄ h̄ dñs de fide: q̄ pfecta ē. **T**pa enīz vir iuenit i terra: Ecce plena ē ecclēsia dei: q̄ buc ac cederet: si nulla eēt fides: q̄s nō mōtes transferret si plena eēt fides: **B****E****D****A**: Cū aut̄ oipotēs dītori forma fili⁹ hoīis apparuerit: tāta exit raritas electorū vt nō tā ob clamorē fidelīū q̄z torporē aliorū totius mādi sit accelerāda ruina. q̄d aut̄ dñs hic q̄s dubitatiue dicit: nō dubitat sed arguit: nā z nos aliquā do de reb⁹ quas certas habem⁹: icrepative verbū dubitatiōis ponim⁹: vt si dicat fuo: Lōsidera: fortan dñs tu⁹ su⁹. **A****V****G**. de ver. do. Doc aut̄ dñs adi cit: vt oīdat q̄ si fides deficit: oratio perit: ḡ vt ore mus credam⁹: vt z ip̄a fides nō deficiat oīem⁹. Fides fundit orationem. fusa oratio fidei impetrat fir mitatem.

Dixit aut̄ t̄ ad quosdā q̄ i se cōfi debat tāq̄ iusti z aspnabāt ceteros parabolā iſtā dicēs: **D**uo hoīes ascen debat i tēplū ut orarēt: un⁹ pharise⁹ z alter publican⁹. **P**harise⁹ stās hec apud se orabat. **D**e⁹ gr̄as ago tibi: q̄z nō sū sicut ceteri hominū: rapto res: iniūsti: adulteri: uelut etiā hic publican⁹. Jeiuno bis i sabbato: de cīmas do oīm q̄ possideo. **E**t publi can⁹ a lōge stās nolebat nec oculos ad celū leuare: **S**z p̄cutiebat pect⁹ su um dicēs: **D**e⁹ ppiti⁹ esto mihi pec catori. Amē dico uobis descēdit hic iustificat⁹ i domū suā ab illo: qz oīs q̄ se exaltat humiliabit⁹: z qui se humiliat exaltabitur.

A**V****G**. de ver. do. Quia fides nō ē sup̄bōu sed bu miliu: pm̄issis subiecit parabolā de būilitate. z tra sup̄bia. enī dī: Dicit aut̄ t̄ ad quos. q̄ i se cōfidebat tā q̄z iusti z aspnabans cete. para. iſtā. **T****E****O**: Quia enī sup̄bia plus q̄z alie passiōes verat hoīis metēs iō crebz⁹ de hac monet. **E**t aut̄ sup̄bia dei contēp̄us quotiēs enī aliqd̄ nō deo: s̄z sibi ascr̄bit bona q̄ fac̄: q̄d ē aliud q̄z dei negatio: cā iḡl̄ ūfidentiū i ūcip̄s nō aut̄ totū attribuentiū deo: sed ob ea etiā ceteros contēnentiū: parabolā p̄ponit: oīdens q̄ iūficia q̄uis hominē approximet deo: si tñ assumat sup̄bia ad iſimū deiecit hominē. vñ seq̄: **D**uo homi. alcen. i tēplū ut orarēt: vñ⁹ pharise⁹: z alter publican⁹. **G****R****E**: Diligētā quidē oratiōis docuit nos p̄ vīduā z iudicē: hic aut̄ p̄ phariseū z publicanū docet nos: quō fint ei dirigēda p̄camina: ne sit iſfructuosus ora tionis negotiū. **F**ondēnatus ē aut̄ pharise⁹ cū i cau

Ca.XVIII.

te ovaret, nā sequit: Pharisē² autem stans hec apud se orabat. THEO. Per h̄ ḡ dicit Stās: elatum ei² animu notat: ipo. n. habitu supbisimus videbas. BASI. Dicit aut: Apud se orabat: quasi nō apud deum: qd ad seipm redibat p̄ peccatū supbie. Sequit enī: d^e gr̄as ago tibi AVG. de ver. do. Nō repre bedit: qd deo gr̄as agebat: sed qd nihil sibi addi cu p̄ebat. Ergo iā plen² es: iā abūdas. nō est quare oī cas: dimittē nobis debita nostra. Quis ē igis q̄ impune obpugnat gr̄am: si reprehendit: q̄ surge agit gr̄ias. Audiat q̄ dicit: d^e me hominē fecit: ego me iustū facio. O peior: et detestabilior phariseo q̄ super de iustū se dicebat: sed tñ idē gratias deo agebat. THEO. Attēde autē seriē oratiōis pharisei. Primo n̄ ag dicit q̄ ei aberat: deinde subiūgit q̄ habebat. Se quis enī: Quia nō sum sicut ceteri homī: raptore: i fuit: adulteri. AVG. de ver. do. Diceret saltē sicut multi homies: Quid ē ceteri homies: nisi oēs preter ipm: Ego inq̄ iust² sum: ceteri peccatores. GRE. tñ. mor. Quatuor qppē sūt species qbus omis tu mo: arrogatiū demōstrat: cū bonū aut a semetipis habere se eliminat: aut si sibi datū desup credunt: pro suis se h̄ acceptiss meritis putat: aut certe cū iactat se habere qd nō habet: aut despēctis ceteris singula riter videri appetit habere qd habet. vñ et phariseo hic bono sibi operū merita singulariter tribuit. AVG. de ver. do. Ecce aut ex vicino publicano maiōs erit ei tumoris occasio. Seq̄. n. Uelut etiā h̄ p̄dīq. o. Ego sol² sū: Iste de ceteris est. CHRY. Nō enī latianerat contētu ei² tota hūana natura: sed et publicanū aggressus ē. moderati² aut peccass̄ et publicanū excepsit. Nūc aut vno verbo et absens inadit: et vulnera p̄tis lacerit. Nō ē aut gratia nūc iuctiuia alioū. Si regatariis deo: ipe tibi insuffici: nec te ad homies trāsseras: nec p̄mū condēnes. BASI. Discrepat aut elat² a conuicia tue sola habitudie. Is enī i alios vtis cōuitiis: h̄ autem te metu temeritate extollit. CHRY. Qui aut aliis cōuitiis: sibi et alijs multa mala facit. primo. n. audiet reddit peiorē: qd si fit peccator: fit letior: crū minis inuēto collega: si fit iust² extollit: p̄ aliena cui mina induc² de se magna putare. Scđo cōmunitatē ecclēsē ledit. nō enī oēs audiētes vituperat eū solū q̄ peccauit: sū ritui christiano cōtunellas inuenit. Tertio dei gloriā blasphemare facit: sicut enī recte agēt² nomē dei glorificat: sic nobis peccan tibus blasphemat. Quartu eū q̄ audiuit obprobria cōfundit ipudētioē eū et aduersariū faciēs. Quinto statuit se pene obnoxii: reb² platis q̄ sibi nō cōuerit. THEO. Expedit aut nō solū declinare a malo: sed etiā agere bonū. Et iō cū dixisset: Nō sū sicut adulteri: subiūgit p̄ oppositū: Jeuno bis i sabbato. Sabbati bi dicebat hebdomadā ad ultimā diē q̄eis. Jeunabat. n. pharisei secūda et q̄nta feria. sic igitur ieiunia obiecit cōtra passionē adulterii: nam ex voluptate ē lasciuia. Rapacib² vero et iniustis oppo sit decimārū solutionē. Sequit enī: Decimas do om̄ q̄ possideo. q. d. Adeo rapinas et neq̄ias refusor etiā mea cōtribuā. GRE. tñ. mor. Ecce ciuitatem cordis sui iſidiātibus hostib² p̄ elationē ape nūt: quā frustra p̄ ieiuniū et oratiōes clausit. Incal sum munita sūt cetera: cū loc² vñ de quo hosti pa

tet adit² munit² nō ē. AVG. de ver. do. Quere at i verbis ei²: nihil iuuenies qd deū rogauerit. ascendit quidē orare: noluit deū rogare: sū se laudare: et rogāti iſultare. publicanū autē cordis cōscientia remouebat: sed pietas applicabat. vñ sequit: Et publicanus a lōge stās nō oculos ad celū leuare. THE. Quāuis autē publican² stetisse dicat: distabat tamē a phariseo tā verbis q̄s habitu: necnō et corde cōtri to. nā verebas oculos leuare i celū: cēsens idignos visionis supne eos q̄ maluerūt bona terrena spectare et querere: necnō et pect² tūdebat. vñ sequit: Sed p̄ci. pect² suū. coꝝ quodāmō pungēs cā cogitationum prauarū: necnō et excitās ut dormitās. vñ non aliud q̄s pp̄itionē petebat. Sequit. n. Dicēs: d^e pp̄iti² esto mihi peccator. CHRY. Audituit q̄a n̄ sum velut hic publican²: nec idignat² ē sed cōpunctus. deterit ille vuln²: q̄rit hic medicinā. Nemo igitur illud frigidū p̄ferat verbū: Nō audeo: pudoro sus sum apire os. Talis reuerētia ē diabolica. Vult enī diabolus obserare tibi foræ accessus ad deūz. AVG. de ver. do. Quid igis miraris si d^e ignoscit: q̄i ipse agnoscit: de lōginquo stabat: deo tñ appro pinquabat: et eū dñs de p̄pe attēdebat. Excelsius. n. dñs et humilia respicit: nec oculos ad celū leuabat ut respiceret: tremebat: cōscientia spem subleuabat: percutiebat pect² suū: penas de seipso erigebat: propterea dñs cofitenti p̄cebat. Auditisti superbū accusatōrē: auditisti humilē reū: audi nūc iudicē dicentē: Amē dico vobis: descēdit hic iustificat² i do. suam ab illo. CHRY. Geminos aurigas et duas bigas et stadio positas fimo p̄sens p̄ponit. in altera quidem iusticiā cū supbia: i altera peccatuz et humilitatē: et vides bigā peccati supare iusticiā: nō pp̄iūs virib²: sed humilitatis cōiuncte. Illā vero deuictā nō frāgilitate iusticie sed mole et tumore supbie. nam sicut humilitas p̄ sui eminētiā peccati pōdus supat: et salies attigit deū: sic supbia ob sui molē de facili iustiā dep̄mit. si ergo plura facta strēnue geras: putas aut te posse p̄sumere tota caruisti oratiōe. si vō mil le feras i cōsciētia facies reatuū: et h̄ solum de te cre das q̄ es ifim² oīm: multā obtinebis aī deūm fiduciā. Et iō sue sine cām assignās subdit: q̄ oīs q̄ se exaltat humi. et q̄ se humi exalta. Humilitatis nomen multiplex ē. Est. n. quedā virt² hūilitas: iuxta illud: Lor cōtritū et humiliatū de² nō despicias. Est et hu militas ab erūnis: iuxta illud: Humiliauit i terra vi tā meā. Est et humilitas a peccatis et supbia et iſatia bilitate diuiniarū. Quid enī humili² bis q̄ se submittit i diuiniis et potentatu et hec reputant magna. BASI. Similiter etiā et exaltari laudabili² ōtingit: q̄i. s. nō humilia cogitas: sed mēs tua ē p magnanimitatē i virtute erecta. Talis autē celitudo ē eminētia i tristiciis: terrenōi cōceptus: cōuersatio in celis. et vides huiusmōi mētis sublimitas eandē habere differentiā ad elationē: quā arrogantia parit: quā habet corpulētia corporis bñ dispositi ad inflatiōē carnis cuž et hyd̄oposi tumet. CHRY. Nec igit fast² inflatio ab ipfis celis pōt deputare n̄ ca uentē: humilitas vero et ab ipa abyssi reatuū hominem sublimare. hec enī p̄ phariseo publicanū saluuit: latronē aī apostolos i padisum duxit. illa vero etiā i corporeā igrēssa ē potestatē. Eter: si iuxta te

LUCAS

licta humilitas tā facile curvit et supbiā iusticie trā
seat. si iusticie cōiunxit eā: quo nō ibit; assistet ipa
tribunali diuino ī medio angeloz cū fiducia mul-
ta. **B**ursus si fast⁹ cōiunct⁹ iusticie eā deprimere po-
tuit si cōiunct⁹ sit peccato: in quātā gehennā detru-
det: hoc pico nō vt negligam⁹ iusticiā: sed vt fastu⁹
videm⁹. **THEO.** Sed forsitan mirabīs aliqz: quō
pharise⁹ cū pauca verba sue laudis. ptulerit condē-
natur: Job vero cū plurima fuderit coronā: **Fo.** s.
q̄ pharise⁹ talia dicebat criminādo alios: nulla rati-
one cogēte: job vero vrgētibus cū amicis ⁊ pſluris
premētibus coact⁹ ē p̄prias virtutes referre ad dei
gloriā: ne homies desisteret a pfectu v̄tutis. **BE-**
DA. Typice aut̄ pharise⁹ ē populū iudeoz q̄ ex iu-
stificationib⁹ suis extollit merita sua. publican⁹ re-
tro gētilis ē: qui lōge a deo pos̄t cōficitur peccata
sua: quorū vn⁹ supbiendo recessit humiliatus: alter
lamētando appropinquare meruit exaltat⁹.

Afferebat aut̄ ad eū ⁊ infantes: ut eos tāgeret. **O** d̄ cū uideret disci-
puli icrepabāt illos. Jesus aut̄ con-
uocās illos dixit: Sinite pueros ue-
nire ad me: ⁊ nolite uetare eos. Ta-
liū ē enī regnū dei. Amē dico uobis
q̄cūqz nō acceperit regnū dei sicut
puer: nō intrabit in illud.

THEO. Post p̄dictā humilitatē dñs docet p̄ ea
q̄fecit: nō repelles: h̄ gratāter puulos admittēs. vii
dicit: Afferebat aut̄ ad istū infantes et eos tāgeret.
AVG. de ver. do. Lui affeunt tāgēdi nisi saluato-
ri: sed si saluatorē ē: saluādi offerunt illi qui venit sal-
uu⁹ facere qđ pierat. vbi isti pierant: quātū ad ipos
ptinet inoceſtes. **S**z scōm apostoli⁹ p̄ vñū homine⁹
itrauit peccatū ī orbē terrarū. Ueniat ergo puuli et
languidi ad medicū: pditi ad redēptorem. **AMB.**
Durū aut̄ aliqbus videri pōt: q̄ discipuli oñm itan-
tulos adire phibebāt. **Seqf.** n. Quod cū vidis. oñci.
icrepabāt illos. Vbi vel mysteriū intelligas vel affe-
ctū. Neq̄ enī hoc iūdide aut ī pueros mētis aspi-
te faciebat: sed sedule fuitutis obsequia oñio defere-
bat: ne cōpameret a turbis. Respuēda q̄ppe ē vtili-
tas nostra vbi diuinitatis iniuria ē. In mysterio at̄
q̄ p̄r⁹ saluari populū iudeoz exquo scōm carnem
nati fuerāt gestiebat. Sciebat qđē mysteriū q̄ vtris
q̄ populis vocatio debere. Nā ⁊ p̄chananea mu-
liere supplicarūt sed fortasse adhuc ordinem nescie-
bat. vii seqf. Jesus au. cōo. eos dī. Sini. p̄iu. veni.
ad me: ⁊ nolite retare eos: talū est enī re. dei. Non
etas pfer̄ etati: alioqñ obeseret adolescē. Cur ḡ pue-
ros dicit aptos eē regno celoz: fortasse q̄ maliciaz
nesciāt: fraudare nō nouerit: referre nō audeāt: scau-
tari igno: et̄: opes: honorē: ambitionē nō appetant:
h̄ nō ignorare ista v̄t̄ ē: sed contēnere. Nō. n. eir-
tus ē nō posse peccare sed nolle. Nō igit puericia
sed emula puerilis etatis bonitas designat. **BE-**
DA. Usi signāter dixit Lalii: n̄ Istorū: vt oñderet
nō etatē regnare sed mores: ⁊ his q̄ simile habent
innocētiā ⁊ simplicitatē p̄mīa reppromitti. **AMB.**
Deniq̄ h̄ saluator ex̄p̄s̄it dices: Amē dī. vo. q̄cūqz

nō acceperit re. dei sicut puer: nō intrabit i ill. Quid
puer imitādus ē apostolis christi: nisi de q̄o **I**saias
dicit: Puer nat⁹ ē nobis q̄ cū malediceret: nō male-
dixit. Itaqz i puericia ē quedā venerabilis morū se-
nect⁹: ⁊ i senectute inoceſtes puericia. **BASI.** Suci-
piem⁹ aut̄ regnū dei vt puer: si dispositi tuerim⁹ er-
ga doctrinā dñi: vt puer i disciplina nequaq̄ cōtra-
dicēs: nec disputans cū magistris: sed credibiliter ⁊
obediēter ibibēs documenta. **THEO.** Sētiliū ḡ la-
piētes querētes sapientiam ī mysterio qđ ē regnū dei:
nec volētes h̄ absq̄ fide syllogistice p̄bationis ad-
mittere: merito exclusi sūt ab hoc regno.

Et interrogauit eū quidā p̄iceps
dices: **M**agister bōe qđ faciēs uitā
eternā possidebo: **D**ixit at̄ ei iesus:
Quid me dicas bonū? **R**emo bo-
nus n̄isi sol⁹ deus. **M**ādata nosti:
Nō occides: nō mechaberis: nō fur-
tū facies: nō falsū testimoniu⁹ dices:
bonora prez tuū ⁊ matrē tuā. Qui
ait: **H**ec omia custodiū i iuuētute
mea. **Q**uo auditō iesus: ait ei: Ad
huc unū tibi deest. **O**ia q̄cūqz ha-
bes uēde ⁊ da pauperib⁹: ⁊ habebis
thesaurū ī celo: ⁊ ueni sequere me.
His ille auditis cōtristatus est: q̄
diues erat ualde.

BEDA. Audierat p̄iceps quidā a dñ oñi eos q̄
pueroru⁹ velle esse similes: regnū dei itraturos: atq;
iō poscit sibi nō pabolā: sed palā qbus opetu mē-
tis vitā eternā cōsequas exponi. vii dicit: Et iterō.
cū qui prin. dī. **M**agister bo. qđ faci. vi. etet posse
debo. **AMB.** Tētato: p̄iceps iste magistrū bonū
dirit q̄ deu bonū dicere debuisset. Nā l̄z i diuinitas
te bonitas sit: ⁊ i bonitate diuinitas: tamē addēdo
Magister bone: i portiō bonū dirit: nec i vniuersi-
tate. nā de i vniuersitate bonus: homo er pte. **CL.**
RYL. Putauit aut̄ se christū cape oñi vitupari mo-
laciū Preceptū: i introduceat v̄o sua statuta. accedit ḡ
ad magistrū ⁊ bonū eū nūcupās: dicit se velle ooce-
ri: q̄ ergo tēratiae q̄rebāt q̄ apprehēdir sapiētes in
astutia sua: cōueniēter ei rrider. nā seqf. **D**icit aut̄ ei
iesus: qđ me dicas bonū: nēmo bon⁹ n̄isi sol⁹ de⁹.
AMB. Nō bonū se negat: sed deu designat. bonus
quidē nō ē: n̄isi plen⁹ veritatis. q̄ si que moueat: q̄a
nēmo bon⁹: moueat ⁊ illud: n̄isi de⁹. q̄ si a deo fil⁹
nō excipit: v̄tqz nec a bono christ⁹ excipit. nā q̄io
nō bon⁹ er bono nat⁹: arbō enī bona fructus bo-
nos facit. **Q**uo nō bon⁹ cū bonitatis sua substātia
ex patre assūpta nō degenerauit i filio q̄ nō degene-
rauit i spū: Spū tu⁹ inq̄t bon⁹ deducet me i terā
rectā. q̄ si bon⁹ spū q̄ ercepit a filio: bon⁹ v̄tqz ⁊ il-
le q̄ tradidit. Itaqz q̄ legiſp̄tis ē iste q̄ tētā: sicut i
libro alio demōstrat. **E**t bī dicit: Nēmo bon⁹ n̄isi
vn⁹ de⁹: vt admoneret q̄ scriptū ē: Nō tētabis do-
minū dei tuū: sed magis cōsideret dñi q̄nī bon⁹.

Ca.XVIII.

CHRY. Uel aliter: Auarū quidē dicere hūc princi-
pen no cerebōnā b̄ christ⁹ ei ipso erat: tētatorez
nō mīme. **TYTVS.** Ergo cū dicit: magister bone
qđ faciēdo tē. q. d. Bon⁹ es: dignare me rūlo i eo qđ
go doer⁹ lū vēr⁹ testamētu: te tñ p̄stantiorē video.
nō p̄mitētē terrā: sed p̄dicantē regnū celōū: dic
ergo mīb⁹ qđ faciēdo vitā eternā potero possidere:
Intētione igit̄ attēdēs saluator: qđ fides est via ad
sq̄cā dīcīt̄ ille Quid faciā: hac q̄stionē omīsa ī
nonīmī fidei ei dīcīt̄: velut siq̄s interrogaret mediciū
qđ comedā. ille on̄derer̄ qđ deberēt̄ cibū p̄cedere: t̄ iō
nū ad patrē remittit̄ dīcēt̄: Quid me dīcīs bonū: nō
qđ p̄e bon⁹ nō eēt̄: erat enī bonū et bono patre ger-
men bon⁹ boni fili⁹. **AVG.** de cō. euā. Pōt̄ autē
ridēt̄ distare aliqd̄ qđ sc̄o; mattheū dīcīt̄: qđ me iō
interrogas de bono: qđ ad illud magis referri potest:
quod ait ille querēs: Quid boni faciā? Ibi. n. 2 bos
nū nomīnat̄: et interrogatio ē. cōmodissime itelligis
ut vñq; vñt̄: qđ me dīcī bonū: t̄ qđ me interrogas
de bono: qđ ad illud magis referri pōt̄. **TYTVS.**
Denī postq; docuit cognitionē dei subiugit: Da
data nōlī. q. d. qn̄ p̄i⁹ dēū noueris: tūc optie q̄res:
qđ faciam. **CHRY.** Expectante aut̄ p̄incipe andīzē
christū dīcēt̄: Recedas a mādatīs mōaīcīs t̄ meis
antēdēad mōaīcī eū mittrit̄. vñ seq̄: Nō occides. n̄
medaberis. **THEO.** Primo quidē let̄ ea corrigit
ad qđ faciāt̄ labūt̄: ut mechari: cui⁹ incētū ē iñtrū
scīt̄ e naturā: t̄ occidere: qđ imanis belua furoz.
Sed fūt̄ t̄ fālī testimonij culpā raro contingit in-
cūrētēt̄ t̄ gaujorā illa existit̄: t̄ iō secūdario fur-
tā t̄ fālī testimonij ponit̄: vt rari⁹ fallētā t̄ lenio
n̄. Seq̄. n̄. Nō furtū facies. n̄ falsū testimonium
dīcīs. **BASI.** Nō ē aut̄ itelligēdū fures eē solum
burīi iñt̄ores: vel latrocīnates iñ balneis. Sed t̄ si
q̄dē legiōni statut̄ vel cōmīst̄ sibi regimē cī-
utnī gentiū: b̄ quidē furtū tollit̄: b̄ vero vi ac pu-
blicēt̄. **TYTVS.** Sed videas iñ nō agēdō p̄ce
paōfīt̄: qui si mechāt̄ nō fueris: cast⁹ es. si nō
fueris benīol⁹: si falso nō testeris: veridic⁹. Atten-
dūt̄ nūt̄ ī facilē p̄ bonitatē statuēt̄. Nam mali
fugīgēt̄: nō boni exercitiū. q̄libet aut̄ q̄es quolī
be faciliē ope. **THEO.** Sed qđ iñ parētes om̄is-
ter̄: qđ magnū sit crūmē raro tñ accidit̄. Pōt̄ oia
ponit̄: Donorū patrē tuū t̄ matrē. **AMB.** Est aut̄
bono nō solū honorificēt̄: sed etiā largitatis. No-
nō nōt̄ deserte p̄ meritis. Pascē patrē tuū: pascē
matrē t̄ pauperis: adhuc non redidisti dolores t̄
cruciat̄: quos p̄ te mater passa ē. Illi debes qđ ba-
bētēt̄: qđ es. quātū iñdīcīt̄ si pascēt̄ ecclēsīa
quos tu pascēt̄ nōt̄. Sed dīcīs: Quod erā penti-
bus collatur⁹: ecclēsīe mallē cōfīrēt̄. Nō q̄rit̄ deus
donū de fame parentū: sed vt pascēdōs scriptura
vīt̄ parētes: ita pp̄ deū relinquit̄: si ip̄ediāt̄ de-
vōtēt̄ affectū. Seq̄: Qui ait: Dec̄ oia custodi-
mā in nūt̄. mea. **HIERO.** Mēt̄ adoleſcēs. Siei
qđ postpositū ē iñ mādatī: Diliges primū tuū sicut
te ip̄e cōplesſet̄: quo postea audīens: Vade t̄
vīt̄ oia q̄ habēs: t̄ da pauperib⁹ tristis abscessit̄.
BEDA. Uel nō ē putādūs eē mēt̄itus: sed simplici-
tēt̄ vīt̄ vīt̄. s. extēr⁹ eē confessus: alioq̄n nequaq̄
mar⁹ dīcīt̄: qđ iñsūt̄ eum dīcīt̄ eum. **TY-
TVS.** Odiūt̄ aut̄ cōsequēt̄ dīcīt̄ qđ si aliq̄s vēt̄ te

stamentū pegerit̄: pfect⁹ nō ē: sed deest ei sequi chri-
stū. vñ subdit̄: Quo audito iñsūt̄ ait ei: adhuc vñ t̄
bi deesse: oia q̄cūq̄ habēs vēnde t̄ da paupib⁹: t̄
habebis thesau. i celo. q. d. Queris q̄o fit possidēda
vitā eternā: sparge facultates paupib⁹: t̄ obtinebis
illā. Parua sit qđ ip̄edīs: magna q̄ recipis. **ATHA-
NA.** Nō enī mundū despiciēt̄ pūtem⁹ grādia qđ
dem abdicasse: qđ tota terra ē in compatiōe celi bre-
uissima: qua pḡ si toti terre diñarem̄: ei abrenīciā
tes: nihil dignū ēt̄ i compatiōe regnī celōū. **BE-
DA.** Quicūq̄ ergo pfect⁹ eē volūt̄: oportet vēde-
re q̄b̄: nō ex pte sicut ananias fecit t̄ saphira: sed to-
tū. **THEO.** vñ dīcīs: Omīa q̄ habēs. summa pau-
pertate suadet̄. Siqd̄ enī refīterit̄: illi⁹ seru⁹ est. **BASI.**
Nō tñ docet facultates vēdere: eo qđ natu-
raliter sint p̄tē: alioq̄n creatura dei nō essent. vñ
eas nō tāq̄ malas abūcere: sed disponere monuit. t̄
condēnatur aliq̄s: nō qđ eas possidet: sed qđ eis ab-
usus ē: quo fit vt facultatū sc̄om mādata dei dispē-
satio: t̄ crīmīa delectat̄ t̄ regnū cōferat̄. vñ subdit̄: Et
da paupib⁹. **CHRY.** Poterat quidē de⁹ alere paupes: t̄ sine b̄ qđ nos misericērūt̄ eoz: sed vult dā
tes dīlectiōe astrīgī accipīt̄ib⁹. **BASI.** Dicente
aut̄ dīcī: Da pauperib⁹: puto nō ei p̄edire cuiq̄ ne
glīgēter gerere sed oia diligēter disponere p̄cipue p̄
seipm̄: si ex pte se habeat̄. Sin aut̄ p̄ eos de q̄b̄s ōstat̄
qđ fideliter t̄ prudēter disponēt̄: maledict⁹. n. qui ne
glīgēter p̄fīcīt̄ opa dīcī. **CHRY.** Sed illud querit̄
quo erogare cūcta paupib⁹ pfectōis eē videt̄: pau-
lus aut̄ absq; dīlectiōe b̄ afferit̄ eē impfectū: sed val-
de cōsonat̄ qđ subiugit̄. Et veni seq̄re me. qđ on̄dit̄
ex dīlectiōe. In b̄ enī cognoscēt̄ oēs qđ mei estis di-
scipuli: si dīlectionē habueritis adiūcēt̄. **THEO.**
Lu paupertate enī ceteras quoq̄ virtutes hominez
habere oportet̄. ob b̄ ait: Et veni seq̄re. i. in ceteris
esto me⁹ discipul⁹: ingiter me seq̄arīs. **CIRYL.**
Prīcēps aut̄ ille vīt̄ recēt̄ capax nō fuit: vt̄ vīt̄
existēt̄: sed tristīcia rupt⁹ ē: vñ sequeit̄. His ille audi-
tis cōtrīstat̄ ē: qđ diues erat valde. **BASI.** Mer-
cator nō tristīcia i nūdīnis pacīcēdo qđ possidet: acq̄
rendo sibi opportuna. Lu vero tristīcia puluerem
dāns: vt̄ acquiras vitā beatam.

Elidēs at̄ iñsūt̄ illū tristē factū di-
xit: Qđ difficile q̄ pecūniās hñt̄ i re-
gnū dei itrabūt̄. Facili⁹ ē enī camelū
p̄ forāmē ac⁹ trāsīre: qđ dīmītē itrare
i regnū dei. Et dīxerūt̄ q̄ audīebāt̄:
Et q̄s pōt̄ salu⁹ fieri⁹. Ait illi⁹: Que
ip̄ossibilia sūt̄ ap̄d hoīes: possibilia
sūt̄ ap̄d deū. Ait at̄ petr⁹: Ecce nos
dimisim⁹ oia t̄ secuti sum⁹ te. Qui
dīxit eis: Amē dīco uob: nēmo ē q̄
relīgt domū aut̄ pentes: aut̄ fratres
aut̄ uxorē aut̄ filios pp̄ regnū dei: t̄
nō recipiat multo plura i hoc tpe: t̄
i seculo futuro uitā eternā.

Lucas

THEO. Quoniam diues audita opū abiectiōe tristat' fuit: dñs admirāter locut' ē. **Dicis enī:** Videās autem illi tri. fa. dixit: Quiā difficile q̄ pecu. hñt re. dei sita. Nō oicit: Impossibile ē eos itare: sed Difficile. Possunt enī p̄ diuitias adipisci supna: sed difficile ē: q̄ viscosiores sūt visco diuitie: vir euellis anim' occupat' ab eis: sed subsequēter et ipossible h̄ indicat cui dicit: Facili' ē enī camelū p̄ foramē ac' trāsire: q̄ diuite itare i regnū dei. Nomē qđ in greco ponit equocū ē ad aial qđ camel' dicit: et ad rūdē tem. quocū ergo mō intelligas: ipossible est. Quid igit̄ dicēdū ē. p̄mo quidē q̄ reuera ita se h̄z. Aliud ei ē diues: aliud iconom'. nā diues ē q̄ sibi refuat diuitias. iconom' vero siue disp̄sator q̄ ad op' aliorū has tenet. **CHRY.** Abraā quidē possidebat opes pauperib': et q̄ uiste eas possidēt: quasi suscipiētes a deo disp̄sant i diuinis mādatis. q̄ vero cōtra deūz acq̄sierit: et in exp̄dēdo faciūt illud idē: meretricibus et pasitis dātes: vel humi abscondētes: egenis vō nibil spēndētes. Nō ergo phibet vitari: h̄ opib' famulari. vult ut necessarii utamur eis: nō ut custodiām': nā famuli ē custodire: h̄z dñi disp̄sare. si cōsiderari eas veller: nō tradidisset homib': h̄z fineret i terra iacere. **THEO.** Porro attēdas illud q̄ diuite quidē ipossible dicit saluari: possidētē vō diuitias difficile: quasi dicat: diues q̄ capt' ē a diuitiis et famulari eis nō saluabif: habēs vero illas. s. q̄ eis dñas tur vir saluabif cā huāne fragilitatis. **Conat** ei nos diabol' supplātare: quoadūq; possidem' diuitias et difficile ē aufugere decipulas ei'. iōq; bonū ē pati pertas et q̄s tētatiōe carēs. **CHRY.** Nulla ei ē diuitiarū cōmoditas aia patiente penitiam: nec lesio paupertatis: aia diuitiis affluēte. Si aut̄ ditescētis in dīciū ē null' egere: et paupascētis idigere: palā ē q̄ magis ēē pauperē facit magis ditescere. Facili' ē cī q̄ q̄s i paupertate q̄ i diuitiis opes cōtēner: neḡs enī talis ē ambit' vt p̄ magis habere fedet. H̄z p̄ h̄z sive ut magis attēdi: sicut ignis q̄s maiore suscipit escā q̄ aut̄ mala vident' cē iopie cōta sūt: q̄ vero diuite p̄pria sūt eaz. **AVG.** de que. euā. Diuite ergo hic appellat cupidū rerū tēporaliū: et de talib' supbientē. his diuitib' cōtrarii sūt pauges spū quorum ē regnū celoz. **Mystice** aut̄ facili' ē christū pati. p̄ dilectorib' seculi: q̄ dilectores seculi ad christū posse cōuersti. **Ameli.** n. noīe se itelliōi voluit: q̄ spōte humiliat' ifurmitatis nīe onera sustulit. p̄ acū aut̄ punitiōes significat: p̄ pūtiōes dolores i passiōe luce. pros. foramē aut̄ ac' dicit angustiam passionis. **CHRY.** Hic aut̄ smo q̄s grauis trascendebat discipulorū virtutē. vñ seq̄t: Et dixerūt q̄ hec audiebāt: Et q̄s p̄t salu' fieri. **Hoc** direnūt discipuli nō de se sed de toto mūdo timētes. **AVG.** de que. euā. Cū aut̄ icōpabiliter maior sit turba pauperū: q̄ diuitiis p̄dīs p̄t saluari: itellexerūt omēs q̄ diuitias amāt: etiā si adipisci nequeat i diuitiū numero depūtari. **Sequit.** At illis: que ipossibilia sūt apud homines: possibilia sūt apud deū. Quod nō ita itelligen̄dū ē quasi diues cuipiditate et supbia i regnū dei sit itrat'': sed possibile ē deo ut a cupiditate et supbia ad charitatē et humilitatē cōuertaf. **THEO.** **PHI.** Apud homines ergo quorum serpit intēcio ad terrena: impossibilis est salus ut dictum est: apd

deum vero possibilis est. **Lum** enim homo consilia rum babet deum: et iustificationes et doctrinas paupertatis s̄biberit: necnō ei' auxiliū iuocet: hoc fiet possibile. **CIRYL.** Ogrue aut̄ diues cū multa cōtēperit: recopelationē expectabit: q̄ vero p̄a possūdēs ea abdicauit qđ ei sperandū ēct: q̄rere decebat, vñ seq̄t: **It** au. petr': ecce dimisim' oia. mattē ad dit: qđ ergo erit nobis. **BEDA.** q. d. **S**ecimus qđ iussisti: qđ igī tabis nobis pmij. Et q̄ nō suffici dimittere oia iūgit qđ pfectū ē dices. Et secuti sumus te. **CIRYL.** Illud aut̄ necesse est dicere: q̄ paucis abrenunciantes cōtū spectat ad ppositū et obedientiā pariā cū opulētis pendunt: parib' vtētes affectibus: dū resū quas possidēt abiectiōe vltro iſerit. vñ seq̄t: Amē dico vobis: Nemo ē q̄ reli. do. aut pē. aut fra. aut vro. aut filios aut agros p̄ regnū dei: et nō recipiat mul. plu. i h̄ tēpore et i secu. vētu. vitam eternā. Eleuat ad acceptissimā spē dēs andictēs iūreūrādo. pmittēs: dū apponit fmoni amē. Doctri na enī diuina mundū vocatē ad fidē christi: forstā aliq̄ respicētes parētes ifideles voluerūt eos turbare veniēdo ad fidē. et similis ē rō alieū germanoz. Deserūt aut̄ quidā patrē et matrē: et totius parētele amore despiciūt p̄p̄t amōrē christi. **BEDA.** S̄ecus igī iste ē: q̄ p̄ regnū dei inq̄rendū dēs affect' cōtēperit: dēs seculi diuitias delicias risusq; calcearūt: multo plura i p̄nti recipiet. cui' sentētie occaōne quidā iudaicā mille ānoū fabulā p̄ resurrecōne iustoz edificat: qñ oia q̄ p̄pter dēi dīmissiūl m̄litipli nobis sūt fenore reddēta et iūp vita eterna donāda. Nec vidēt incepti q̄ si in ceteris dignis fit. reprimissio: i v̄xorib' tñ iuxta alios euāgelistas ceteris: appareat turpitudō: p̄sertim cū dñs i refūrectiōe nō ēē m̄bendū teslef. Et iuxta marcum ea que dīmissa fuerit: i hoc tēpore cū p̄secutiōib' accip̄ēda cōfirmet: quasi illis mille ānis dogmatizat. **CIRYL.** Hoc ergo dicim' q̄ omīssis tēpōalib' et carnalib': multo maiora sibi aliq̄s vendicabit: q̄i et apostoli cū pauca dīmisit: obtinuerūt multiplicia dona charismatiū: et celebres reputati sūt v̄bieq;. Enī mus ergo similes illis: si domū q̄s dīmissat: recipiat māsiōnes supnas. si patrē: patrē h̄bēt celestē. Si a germanis recesserit: i fratrē h̄c recipiet chris'. Lñ dīmisit cōiungē: iueniet diuīna sapiam a qua p̄screabit spiritales fruct'': iueniet hierusalē celestē q̄ ē mā nostrā. A fratrib' etiā et a sororib' sui p̄positi glutino spiritali colligatis multo i hac vita gātōe recipiet charitatē.

Assiūpsit at̄ iesus duodeci: et ait ilis: Ecce ascēdūm' h̄ierosolymā: et p̄sumabūf oia q̄ scripta sūt p̄ pphe tas de filio hoīs. **T**radet. n. gētib' et illudef: et flagellabūf et cōspuef. et postq; flagellauerit occidēt cum: et die tertia resurget. Et iōp̄ nībil horū itellexerūt. Et erat uerbū istud ab sconditum ab eis: et nō intelligebat que dicebantur.

Ca.XVIII.

THEO. Preuidēs saluator ex passiōe sua discū puloz animos turbidos: eis lōge ante et passionis sine pena: et resurrectōis sui gloriā p̄dicit. vnde dicitur. **Assumpit autem iesus. vij. et ait illis. Ecce ascē. hiero. et cōsum. omnia que scripsit p̄ prophetam de filio hominis.**

BED. Preuidēs enī quosda hereticos futuros q̄ chritu diceret legi: p̄phetisq̄ docuisse cōtraria oī dic q̄ p̄phetaꝝ p̄fagia sui passiōis et posteriori glo- rie fit celebrata pfectio. **CHRY.** Seorsim aut de passiōe cū discipulis cōfert. **No** enī opotestebat hūc sermonē pluribꝝ diuulgari: ne turbarent. Ob h̄ aut p̄dicebat discipulis: vt exercitati p̄ expectatōem fas cil sustineret. **CIRYL.** Et vt sciāt: qm̄ passionem p̄nunt: t sp̄tanea? ad eā accessit ne diceret: qualis in man' hostiū incidit: qui nos p̄mittebat saluare. unde seriatim ordinē passiōis enarrat subdēs: **Tra- de** enī gentibꝝ: t illudeſ t flagellabif t cōspuetur.

CHRY. **D**oc̄ isaias p̄dixerat dices: **O**btili scapus las meas ad verbera: genas meas ad alapas: t faciē mā nō diuerti a spotorū dedecore. **Sed** t cruel pa- ribulū p̄dit. **ppl̄ha** cū ait: **T**radidit in mortē aiam suā: t cū sceleratis reputat̄ est. vnde t hic subditur. **E**t postq̄ flagellauerit occidēt eū. **Sed** t resurrectiōne eius dauid p̄dixit dices: **N**ō derelinq̄s animā mā in inferno. vnde h̄ subdit. **E**t tertia die resurgs.

ISID. Admīro: aut demētiā querētū cur chriſtus amētridū resurrexit. si. n. resurgeret tardius q̄ p̄dicerat: impotētē eēt: celeri? vo est summe étutis uicē. **S**iquē. n. cū sp̄oponderit suo creatori post tridū ploniere debitur: eadē die satisfaciente viderimus nō fallacē sed poti? vt veridicū eū mirabimur. **D**ici qm̄ q̄ nō dixit se post tres dies resurrecturus sed die tertia. Habes parascēuē: habes sabbatū vñq̄ ad solis occasum: t post sabbatum resurrexit. **CI- RYL.** Discipuli aut nōdū nouerāt exq̄site qđ p̄phe patērāt: sed postq̄ resurrexit aperuit eis sensū: vt intelligeret scripturas. vnde sequit̄. **E**t ipi nihil horū intellexerū. **BED.** Quia enim discipuli eius vitā mariae desiderabat eius mortē audire nō poterāt. Et quoniā nō solū hominē innocentē: sed t denm̄ vnu sciebāt: hūc nullaten⁹ mori posse putabant. **E**t quia parabolās eū sc̄e loquente audire ostineuerāt quōdēs aliquid de sua passione dicebat: ad aliō al legōce referendū esse credebāt. vnde sequit̄. **E**rat autē verbū istud absconditū ab eis: t nō intelligebāt quē dicebāt. **J**udeo vero quia in eius necē conspi- rauit: q̄ de passione sua loqueres dices in iohanne: q̄ poteret exaltari filiū hominis intelligebāt. vnde dicitur: **N**os audiūm⁹ ex lege quia chriſtus ma- nerū in eternū: t quō tu dicas: **O**poret exaltari filiū hominis:

Factū est: aut̄ cum appropinqr̄t biericho: cec̄ quidā sedebat sec̄ nīā mendicās. **E**t cum audiret turbaz pretercūtē: interrogabat qđ hoc eēt. **D**ixerūt aut̄ ei: q̄ iesus nazarenus trāsiret. **E**t clamauit dicens: **I**esu filiū dauid miserere mei. **E**t qui prei-

bant increpabāt eū ut taceret. **I**pe nero multomagis clamabat: fili dauid miserere mei. **S**tans aut̄ iesus iussit illū adduci ad se. **E**t cū appropiasset: interrogauit illū dicens: **Quid tibi uis faciaz?** At ille dixit: **D**ñe ut uideā. **E**t iesus dixit ei: **R**e spice. **F**ides tua te saluum fecit. **E**t cōfessim uidit: t sequebatur illum: magnificās deum. **E**t omnīs plebs ut uidit: dedit laudem deo.

GRE. in home. Quia carnales adhuc discipuli nō volebāt cape ſba mysteriū: veniēt ad miraculū. aī eoꝝ oclōs cec̄lumē recipit: vt eos ad fidē celestia facta solidarēt. vñ cī. **S**a. ē aut cū approb. hie. ce. q. se. se. vi. mēdicās. **THEO.** **E**t ne incessus dñi eēt iuti- lis: in via fecit ceci miraculū: h̄ documētū disciplis suis dās: vt in omnibꝝ p̄ficui: t nibil sit i nobis ociosum. **AVG.** de cō.euā. **P**ossem⁹ de appropin- quātibꝝ biericho sic intelligere: vt iā inde egressi: pro p̄ tñ adhuc essent ad eā ciuitatē. qđ tñ min⁹ vñitate dicit. **S**ed tñ videri posset hoc dictū: qm̄ mattheus egrediētibꝝ eis ab biericho dicit illuminatos duos ce- cos q̄ iuxta viā sedebāt. **D**e nūero qđē nulla eēt qđ si alē euāgl̄istax de vno tacuisset vñ? reminiscens nā t̄ marc⁹ vñū mēdorat: cū t̄ egrediētibꝝ eis ab hic- rīcho dīc̄ illūtū: c̄ t̄ nomē dixit t̄ p̄z: vt itelliga- mus eū fuisse potissimū: alteꝝ ignotū: vt merito ille not̄ ēt sol⁹ decēt mēdorare. **S**o qm̄ q̄ sequit̄ ī euāgl̄io fī lucā: aptissime ondūt illō qđ ipe narrat ad buc veniētibꝝ ipis biericho sc̄n eē: nibil aliō restat intell̄gē: nīsi bis eē factū h̄ miraculū. semel ī vno ce- co: cū adhuc veniret in illā ciuitatē: itey ī ouobꝝ cū egrederef: vt illud vñū lucas: alteꝝ mattheus enarrat

CHRY. **M**olt̄ aut̄ erat ppls circa chriſtū t cecus eū qđē nō nouerat. sētiebat aut̄ effectū: t rapiebat p̄ affectu: qđ nō hauit aspect⁹. vñ subdit̄. **E**t cū au- tur. pte. inter. qđ h̄ eēt. **E**t oculati qđē fm̄ optionē lo- qbāt. **S**eq̄t̄. **D**ixe. āt ei: q̄ ie. naza. trāsiret. **L**et̄ vo re- ra clamabat: alia doceſ: t alia p̄dicat. **N**az seq̄t̄. **E**t cla. di. ie. fi. da. mi. mei. **Q**uis te docuit hec o hō: nō plegisti libros p̄uat⁹ lumibꝝ. **U**nde igit̄ nosti luīare mūdi: vere dñs illūtū cecos. **CIRYL.** In iudaismo aut̄ nutrit⁹ nō ignorauit: q̄ de p̄genie dauid de fm̄ carnē nasceret: t ideo ei vt deo loquī dices: **M**ile- rere mei. hūc imitent̄ qui in duo dūnidūt chriſtū: hic .n. chriſtū tanq̄ deūt̄ adit: t filiū dauid eū nomiat. **M**irent aut̄ instatiā z̄fessiōis ei⁹. **Q**uidā. n. vt cōfir- tētē fidē z̄p̄sebat. **S**eq̄t̄. **E**t qui p̄. ic̄e. cū vt tace. **S**ed p̄ inhibitōes hmōi nō impediebat ei⁹ audacia. **N**ouit. n. fides omnibꝝ repugnare: t in oīa triūpha- rt. vtile. n. est p̄ cultu diuino pudore deponere: naz si causa pecunie sunt impudētē: nōnulli p̄ aīe salu- te nō decet bona induere impudētā. vnde sequit̄. **I**pe vo m̄ltoma. cla. **S**i. da. mi. mei. **S**icut aut̄ chriſtū vox inuocat̄s in fide: t inuocat̄s i fide respicit t ideo merito vocat cecū t accedere iussit. vñ seq̄t̄

Lucas

Stās aut̄ iesus iussit illū adduci ad se. et s. q̄ p̄ fidei eū tetigerat: appropinq̄ret & coxe. Appropiq̄atē cecū dñs interrogat. Nā seq̄t: Et cu app. iter. il. dicēs: Quid ti. vissfacia: Disp̄satue itterrogat: nō q̄s igno rās: sed et scirēt astates q̄ nō petebat pecuniā: h̄ di uinā efficaciā: vt a deo. vñ seq̄t: At il. di. Do. vt vide.

CHRY. Uel q̄ calūniatores veritatis iudei possent dicē: vt in ceco nato: nō est hic h̄ filis eius. v̄s luit et cec̄' pus consideret defectū nāe: et tūc coḡlcat gr̄e maiestatē. at vbi peritōnis modū cec̄' explicitur: tūc cū summa maiestate p̄cepit ei vt vidēt. vñ seq̄t

Et dixit il. ie. Respice. qđ redūdabat in crīmē p̄fidie īdeoꝝ: qs. n. pp̄ h̄z talia dicit: Aspice tñ qđ assūmat medic⁹ ab eo cui collata ē sanitas. Seq̄t. n. Si des tua te saluū fecit. Pro fide. n. vendū beneficia: diffundis enī gr̄a quā suscepit. Et sicut ab alioꝝ fon te bi qđē p̄uis vasis modicū aq̄ hauriūt: bi vero ma iorib⁹ multū fonte nō distiguēt mēluras: et fm̄ fes nestras que apūē magis vel min⁹ splēdor sol̄ infun dit: ita fm̄ capacitatē int̄tōis hauriūt gr̄a: vertit̄ at vox christi in lucē lāguētis: erat enī verbū vere luc̄. vnde seq̄t: At zefili vidit. At cec̄' et ante beneficiū fidē oſidit feruidā: et post beneficiū beniuolētiā ob ūauit. Seq̄t: Et seque. il. magnifi. deū. **CIRYL.** Et q̄ p̄z q̄ a dupli ci cecitate libēcabat: corporali. s. et itelle ctuali. neq̄. n. glorificasset et deū nūs vere ydīsset: h̄ et alijs fact⁹ est occasio glorificādi deū. Seq̄t: Et ois plebs vt vi. de. lau. deo. **BED.** Nō solū p̄ ipetrato munere lucis: sed et merito fidei ipetratis. **CHRY.** Hic aut̄ necesse est querere cur chāst⁹ demoniacus quidē curatū seq̄ volēt̄ phibet: cecū aut̄ illuminatū sequētē nō phibet: sed neutrū irronale puto. illū. n mittit p̄conē: et ex sua cōfidentia bñfactore p̄dicet erat. n. excellēs miraculū videre sane metis effectus. **L**ecū yo pm̄ittit seq̄t: q̄i hierosolymā ascēdebat p̄ crucē pfetur⁹ alii mysteriū: vt recētē h̄tēl miraclī mentōem: nō existimaret eū infirmitate potius q̄p̄ mia pati. **AMB.** In h̄ aut̄ ceco typ⁹ p̄pli gētiliū ē qui sacramēto dñico recepit amissi lumis claritatē. Nihil aut̄ interest: vtrū in vno ceco medicinazan i duob⁹ accipiat: qñi et chā et iaphet noe filiis origine ducēs in duob⁹ cecis duos generis sui p̄cedebat au etores. **GRE.** in ho. Uel cecū est gen⁹ humanum: qđ in parētē p̄mo claritatē supne lucis ignorās: dā natōs sue teniebas pati. Hiericho aut̄ interprat̄ luna: q̄ dū mēstrūs momētis decrēscit: defectū n̄e mortalitatis designat. Dū iḡis cōditor: n̄ appropin q̄t hiericho: cec̄' ad lumē reddit: q̄ dū diuinitas dese ctū nostre carnis suscepit: humanū gen⁹ lumen qđ amiserat recepit. Qui ḡ eterne lucis claritatē nescit cec̄' est. Si aut̄ iā redēptore credidit q̄ dixit: Ego suz via: iuxta viā sedet. Si vo credit̄: et exorat vt etiūz lumē recipiat: iuxta viā sedet et mēdicat. Illi aut̄ q̄ ieshū venientē p̄cedūt: designat carnaliū desiderio rū turbas: tumultusq̄ viriorū: qui p̄usq̄ ieshū ad cor n̄m pueniat: dissipat cogitatōē nrām: et i ipa nos nrā orde cōturbat. Ipe vo magis clamabat: q̄ q̄to grauiori tumultu cogitationū p̄minim̄: tāto orōni infistere ardēt̄ debem⁹. Lū aut̄ achūc turbas phā tasmatū in orde patimur: ieshū alic̄ten⁹ trāseuntē sentim⁹. Lū vo orōni vēhemēter infistim⁹: deus in corde figit: et lux amissa repatur. vel trāsire humanī

tatis est: stare diuinitatis. **L**ecū iḡis clamātem dñs trāiens audīt: stans illuminauit: quia p̄ humani tatem suā vocib⁹ nostre cecitatis cōpatiēdo mis̄t̄ ē sed lumē nobis gratie per diuinitatis potētia insu dit. Ad hoc aut̄ reçrit quid velit vt cor ad orōem ex citet. peti enī hoc vult: quod t̄ nos petere et se cōcēdere p̄noscit. **AMB.** Uel interrogauit cecū vt cōcēderemus: n̄i confitēt̄ posse saluari. **GREGO.** in home. **L**ecū aut̄ a domino nō aurū: sed lucē q̄rit. Et nos non falsas diuinitas: sed lucē queramus: quā videre cuz solis angelis possimus: ad quā lucē via fides est. vñ recte ceco dicit: Respice: fides tua te saluū fecit. Qui videt et sequit̄: quia bonū qđ itel ligit operat. **AVGV.** de quēuan. Si aut̄ hiericho lunā et ob hoc mortalitatē interptamur: morti propinquās domin⁹ iudeis solis lumē euāgelij iusserat p̄dicari: quos significauit ille vñ eucus quē lu cas cōmemorat. a morte aut̄ resurgēs atq̄ desēdēs et iudeis et gētib⁹: quos duos p̄plos significare vidē tur duo ceci cōmemorati a mattheo. **CA.XIX.**

Et ingressus p̄abulabat hie richo. Et ecce vir nomie za che⁹: et hic p̄nceps erat p̄blicanoꝝ: et ip̄e diues. Et q̄rebat ui dere iesum qs eēt: et nō poterat pre turba: q̄r statura p̄usill⁹ erat. Et pre currēs ascendit in arborē sicomorū ut uideret eū: q̄r inde erat trāsitus. Et cū uenisset ad locuꝝ: suspicies ie sus uidit illū: et dixit ad cuꝝ: zachee festinās descēde: q̄r hodie in domo tua oꝝ me manere. Et festinās de scēdit: et excepit illū gaudēs. Et cu uiderēt oꝝs murmurabāt dicētes: q̄ ad hominē peccatorē diuertisset. **S**tās aut̄ zache⁹ dixit ad iesuꝝ: Ec ce dimidiū bonoꝝ meorum dñe do paupib⁹: et siquid aliquē defraudau reddo quadrupli. Ait ieshū ad eū: Quia hodie saluī domui huic facta est: eo q̄ et ip̄e filius sit abrae. Venit enī filius hominis querere et saluū facere quod perierat.

AMBRO. Zache⁹ in sicomoro: cec⁹ in via: quo rum alterū dñs miserae expectat: alterū sue mātōnis claritatē nobilitat. de quo dicit: Et in ḡref. ieshū p̄am. hie. et ec. vir nō. zache⁹. et hic erat p̄i. publica. et ip̄e diues. Et bñ p̄nceps induit̄ p̄publicanū. Quis enim de se despet qñi iste pueniet ad grām: cui cēt̄ ex fraude: et ip̄e qđē diues: vt scies oꝝs diuitias avaros

CIRYL. Sed zacheus in his morā non traxit: sed fac̄t̄ est dign⁹ p̄pitiatōē dei: qui cecos illuminat̄ et

Ca.XIX.

TYTUS: Nullulaterat autem in eo semine salutis: quia cupiebat Iesum videre. **Et** querebat videre Iesum quis esset. **Ulpote** quod nūc eum viderat: quia si vidisset duduī iāz recessisset a ne quicquid publicana. **S**i quis enim Iesum videret: non poterit nequicquid imoari. **D**uo autem erat impedimenta huic vihōenam retardabat enī populū: nō tam virorum quod peccatorū: erat etiā paruī statuta. **Vnde** sequitur: **E**t nō poterit pre turbā: quia sta. pusilli erat. **AMB.** Quid sibi vult quod nullus alterī statutā quod huius exp̄lit vide ne forte malitia pusilli: aut adhuc pusilli fide. nondū. **n.** pronō erat cum ascēderet: nondū viderat enī. **TYTUS:** Sed ille bonū adiuuenit inge-
nūnam pūrrēs in arborē sicomorū ascendit: et
transite Iesum desideratū videbat. **Vnde** sequitur: **E**t
pūrrēs ascēdit in arborē sicomorū et videret illū
qui inde erat trāstirū. **H**ic ergo solā visionē desi-
derauit: sed qui nouit plus facere quod queram? dedit
ei supra id quod expectabat. **E**t cui venisset ad locū
suspīcēs Iesu vidi illū. **CIRYL.** Uidit quidē ho-
minis animā pīmptissime, nitentē ad sancte viuen-
dū: eus ad pītātē cōuertit. **AMBRO.** Capit
eum se inuitatū inuitatū. **Vnde** sequitur: **E**t dirit ad enī:
Ecce festīnas descendit: quia hodie in domo tua
opotet me manere. **S**cibat enim vberē hospitis sūi
eīs mercē sed tamē tū nō vocem: inuitatīs audi-
erat affectū. **BED.** Ecce autem camelus deposita ibi
farcīa per forāne acūs trāstis: hoc est diues et publi-
canus relecto amore diuītārū: tempto sensu frau-
diū benedictōēm dñicē suscep̄tōis accepit. **Seq̄:**
Et festīnas descedit: et accepit illū gaude. **AMB.**
Biscit ouentes nō in facultatibꝫ crīmē b̄re: s̄ in his
qui enī nesciū facultatibꝫ. **N**ā diuitie sicut impedi-
menta sunt unprobi: ita bonus sunt adiumenta ut uīl.
CHRY. Sed cōsidera nūmīa saluatoris bonitatē
mōns tu lontibꝫ cōuersat. **F**ons iusticie cū au-
ta que est mā prauitaris igrēssius domū publicāi
nullā et auricīe nebula ūiūrā parīt: sed fulgor iu-
sticie auricīa delet. sed mordaces et criminatōis
amatores inuebi tētāt in his que ab eo fiebat. **Seq̄**
tu enī: **E**t cū vide. om̄. murmu. dicen. qz ad ho. pec.
euertis. **I**pe eo incusat̄ et epulo et publicanorū
amicōnebat hec: vt cōsummarer ppositū: qz et me
de mīs patīas sanī ēgrotoriū: nō liberat a morbo:
qz et nūc cōtigit: quin cōuersus est publican? et fact?
et melior. **Sequit̄:** **S**tas autē zacheus dixit ad Iesum:
Ecce om̄. bono. meo. dñe do pau. et siqd ali. defrau-
da. sed qdruplū. **A**udi mirabile: **N**ōdū didic̄: et obe-
dit. **E**t sicut sol pīdios īfusus in domū non illu-
str verbo sed ope: ita sol iusticie nequie fugauit ca-
ligine. nā lūt in tenebris lucet. **Quodlibet** atē enītū
est validū: diuisum autē debile: et ideo bipartit substan-
tiā. **E**t autē diligētī attēdēdū quod opes zachei si solū
erāt iniuste: sed etiā et patrimonio fuerūt ḡgregatē
alioqz quō poterat extorta iniq̄ restituēt ī qdruplū
Sicut. n. legē iubētē restituēt in qdruplū male ab-
lata: et si let nō terreat: dāna mitigēt. nō q̄ expectat
zacheus cēsura: ip̄e sibi iudex effecit. **THE.** **S**ic
li subtili indagare velim: nihil de ppis restabat fa-
cilitatibꝫ. **D**ata. n. medietate bonorū paupibꝫ ex resi-
tebat: sed faciebat. **N**ō. n. ait: Dabo medietatē et resi-
tebat: sed faciebat.

stituā quadruplū: sed do et reddo. **A**t christū illi salutē
annūciat. **Sequit̄:** Ait ie. ad enī: qz ho. sa. huic do.
facta est. ip̄z zacheū significās assecutū fuisse salutē:
p domū habitatozē significās. **Sequit̄:** **E**o qz et ipse
filiū sit abrae. **N**on. n. vocasset abrae filiū ināiatā fa-
bīca. **BED.** **S**iliū autē abrae zacheus dicit: nō qz de
eius stirpe genitus: sed quia ei⁹ est fidē imitatus: vt
sicut ille terrā domū paternā deseruit: ita iste bos
na sua partīēdo panperibꝫ relinquit. **P**ulchrie autē
dicit: Et ip̄e. vt nō solū eos qui iuste viterat: s̄ et eos
qui ab iniusticia respīscit: ad filios pīmissōis perti-
nere declarat. **THEO.** Non aut dixit qz filiū erat
abrae: s̄ qz nūc est. nā pīs quādo erat publicanorū
pīncipes: nullā similitudinē habēs ad abraā iūstūm:
nō erat abrae filius. **S**ed quia murmurabāt quidā
eo qz morareſ cū viro peccatore: ad 2pescēdos illos
subdit: **C**lenit. n. filiū hominis querere et saluū face-
re quod perierat. **CHRY.** q. d. Quid me criminat
mini si rectifico peccatores: tam enī procul est a me
odium peccatorū: qz eorū causa adiuererim. nā meo
dicas renī: nō index. ob hoc coniūua sīo languen-
tium: patīorū fetorē: vt pīstē remedīa. Queret autē
aliquis: quomodo paulus iubet: si quis frater fuerit
pcar aut auar⁹: cum huiusmodi nec cibū cē sumē-
dū. **L**christū autē erat publicanorū cōuiua: sed nōdū
projecti erāt isti vt fierēt fratres: sed et tūc vitare p̄
cepit paul⁹ fratres cū pīstāt in malo: hi vero erant
mutati. **BED.** **D**ystice autē zacheus qui interptat̄
iustificat̄: credentē ex gentibus populū significat: **z**
qui per occupatōēm temporalium dēpīsus erat et mi-
nimus: sed a deo sanctificatus: qui intratē bīrīcho
saluatorē videre voluit: dum fidem quam mūdo at-
tulit: participare queñuit. **CIRYL.** Turba autem
est imperite cōfūso multitudinē: que verticē neqz
uit videre sapiētie: ergo zacheus qdriū in turba est: nō
vidit christū: sed plebejā trāsgressus inseitā: meruit
quem desiderabat aspicere. **BED.** **U**el turba. i. vi-
tiorū consuetudo que cecūt clamantē increpabat
etiā hūc suscipientē tardat: sed sicut ampliū claman-
do cēt turbam vicit: ita pusilli terrena relinquēdo
et arborē crucis ascēdēdo: turbā obstatē trāscēdēt
Sicomorū: nāqz q̄ ē arborē folijs moro filis: s̄ altitu-
dine pīstās: vñ et a latīnis celsa nūcupat̄. **H**ic fatua
dī: et eadē dñica crīt credētes alit et sic: ab īcredu-
lis irridet et fatua. **Q**uā arborē pusilli statuta zacheus
et coextaltari possit ascēdēt: cū qdibꝫ hūl et pīpē scī
infirmitatē clamat: **M**ibi absit gloriari: nū i cruce
dñi nři Iesu christū. **AMB.** **P**ulchrie autē addidit: qz
illa pīre erat trāstirū dñs: vel vbi sicomorū vīl vbi cre-
ditur: et mysteriū fuaret: et grāz semīrare. **S**ic. n. vene-
rat: et pīudeos veniret ad gētes. **U**idit itaqz zacheū
sursū: iā. n. sublimitas fidei int̄ fruct̄ bonorū opū in-
ter fecūde altitudinē arboris eminebat. **Z**acheus autē
supra arborē ē: qz ē supra lege. **BED.** **P**erābulās
autē dñs venit ad locū vbi zacheus sicomorū ascēdēat
qz missis pī mūdū pīdīcatoribꝫ: qz ip̄e loqbat̄ et ibat
Uenit ad populu nationū: qz passiōis ei⁹ fidei iā sub-
limis erat: quē suspīcēs vidi: qz pī grām elegit. **M**a
nebat autē aliquī dñs in domo pīcipis phariseorū: s̄
eū opa digna deo faciētē ligua venenata carpebat
enī eoz pos̄ facinora discessit dicens: Rūlinqz dom⁹
vīa dīta. Bodie atē i domo pusilli zachei oī illū me-

Lucas

nere. i. noue legis gratia coruscante in humiliū natio
nū corde q̄esce. Qd aut̄ descendē s̄ ficomoro & sic mā
fionē in domo pare iubet: hoc ē quod ait apls: Et si
cognouim̄ s̄m carnē christū: sed tā nūc nō nouim̄
Ethi. mortu⁹ est ex infirmitate: h̄ viuit ex etute dei
Manifestū ē ait iudeos gentiū semp̄ odiſſe salutē:
sed sal⁹ que olim iudeorū domos iplebat: hodie po
pulū nationū illurit: eo q̄ t̄ ipē popul⁹ fil⁹ sit abrae
credēdo in deū. THEO. Sed & facile est h̄ ad mo
ralē utilitatē retrogre. Quicq̄s. n. in malicia plurib⁹
pest: p̄u⁹ est statura spirituali: t̄ nō p̄t vidē ieluz pre
turba. Nam pplex⁹ a passiōib⁹ & seclariib⁹ rebus: nō
aspicit ielum ambulatē. i. in nobis op̄atē nullū op̄
ei⁹ cognoscēs. Aſcedit aut̄ sup̄ ficomoz. i. volupati
dulcedine: q̄ significat p̄ faciū: depm̄es eā: & sic subli
mior fact⁹: videt & videt̄a christo. GRE. Uel q̄ si
comoz sic fatua dicit̄: p̄uſill⁹ zache⁹ ficomoz subiit
& dñm vidit: q̄ mūdi stulticiā humiliū eligit: ipsi
de his sapiētiā subtilr̄ cōteplant. Quid. n. in h̄ mū
do stulti⁹ q̄ amissa nō querē: possessa rapiētibus re
laxare: nullā p̄ acceptis iniurijs iniuriā reddē. Per
hāc aut̄ sapietē stulticiā: t̄ nōdū solide vt est: tā tñ
p̄ cōteplatois lumē dei sapietā videt. THE. Dic
aut̄ ei dñs: Festinās descendē. h̄ ē. Aſcedisti p̄ pniām
ad altiorē locū: descendē p̄ humilitatē: ne te supplāt;
elatio: oī. n. me in humiliū domo manē. Seminis at̄
bonis in nobis eritib⁹: corporalib⁹. s. & sp̄iualilib⁹: cū
eta corporalia derelinquit iustus pauperibus: sed
spiritualia nō deserit bona: sed siqd̄ exegit ab aliquo
redit q̄drupl̄: significat p̄ h̄ q̄sq̄ p̄ pniām p̄git i
h̄rio tramite p̄ſce prauitatis: p̄ mltiplices v̄tutes fa
nat oīa p̄ſtina delicta: ac si. pm̄ēſ salutē. Vlocat̄ fili⁹
abrae: eo q̄ a p̄pa cognatōe exerit. s. ab at̄iq̄ neq̄cia

Hec illis audiētib⁹ adjiciēs dixit
pabolā: eo q̄ eēt p̄pe hierusalē: & q̄
existimaret q̄ pfestim regnū dei ma
nifestaret. Dixit ergo: Nō qdā no
bilis abiit in regionē longinquā acci
pe sibi regnū: & reuerti. Elocatis at̄
decē ſuis ſuis: dedit eis decē mīnas
& ait ad illos: Negociamini duz ue
nio. Cines aut̄ eī oderāt eū: & mīse
rūt legatōem̄ post illū dicētes: No
lum⁹ hūc regnare sup̄ nos. Et factū
est ut rediret accepto regno: & iuſſit
uocari ſuos quib⁹ dedit pecuniā: ut
ſciret quātū q̄sq̄ negociat̄ eēt. Ele
nit aut̄ p̄m̄ dices: Dñe mīna tua de
cē mīnas acqſiuit. Et ait illi: Euge
bone ſue: q̄r in modico ſuisti fidelis
eris potestatē h̄nis ſup̄a decē ciuita
tes. Et alter uenit dices: Dñe mīna
tua fec̄ qnq̄z mīnas. Et huic ait: Et

tu esto sup̄ qnq̄z ciuitates. Et alter
uenit dices: Dñe ecce mīna tua quā
habui repositā in ſudario. Timui ei
te: q̄r homo auster⁹ es: tollis q̄d nō
poſuisti: & metis quod nō ſeminaſti
Dixit ei: De ore tuo te indicō ſerue
nequā. Sciebas enim q̄ ego homo
auster⁹ ſum: tollēs q̄d non poſui: et
metēs quod non ſeminaui. Et qua
re nō dediſti pecuniā meā ad mēſaz
& ego ueniēs cū uſuris utiq̄z exegiſ
ſem illud. Et aſtantib⁹ dixit: Aufer
te ab illo mīna: & date illi qui decem
mīnas habet. Et dixiſt ei: Dñe: h̄z
decē mīnas. Dico aut̄ uobis: quia oī
habēti dabit & abūdabit: ab eo autē
qui nō habet: & q̄d habet auſereſ ab
eo. Verūtāmē inimicos meos illos
qui noluerūt me regnare ſup̄ ſe: ad
dincite huic: & interficie ante me.

EVSE. Aſtimabāt quidā in p̄mo ſaluatoris ad
uentu regnū eius venire: & hoc putabāt mor tuſie
ri cum alcesur⁹ erat bierolymā: adeo obſtupeſe
rat eos miracula diuina que fecerat. Et ideo iſtruit
eos nō p̄ius recipie regnū a patre: q̄s ab hōib⁹ ret ad
patrem. Et ideo dicit: Hec illi audiētib⁹ adjiciēs dixit
parabolā: eo q̄ eēt p̄pe hierusalē: q̄r estimarēt p̄ q̄
festim regnū dei maniſtareſ. THEO. Sed oī ſi
oſtēdit eis q̄ rana quedā estimareſ: nō enī eſt ſenſi
ble regnū dei. Oſtendit etiā q̄ quasi de' nouit cogi
tationes eonū proponēs eis ſubſequētē parabolā.
vide ſequiſ: Dixit ergo: Homo quidā nobilis abiit
in regionē longinquā accipere ſibi regnū & reuerti
CIRYL. Describit aut̄ ſenſus h̄nū parbole my
ſteria christi a primo vſc̄ ad vltimū. Homo enī ſa
cius eſt deus verbū' exiſtēs: q̄uis ſeruus factus eſt
eſt tamē nobilis ſm deitatē domin⁹ nobilis eſt:
ſed etiā ſm gen⁹ humanū ex ſemine dauid ſz carnē
exort⁹. Abiit aut̄ in regionē longinquā: nō tā locali
diſtāria ſepata q̄ ſez deditōe. Ipe. n. de' p̄pe eſt vni
cuiq̄z noſtriz: cu bona opa nos ei aſtriguit: & diſta
quotiēs nos berēdo perdiſiōi elogamur ab eo. Ad
hāc igiērenā regionē accessit longiquā a deo: vt gē
tū regnū accipet ſm illō: Poſtula a me & dabo tū
bi gētēs hēditatē tua. AVG. de q̄. euā. Uel regio
longinq̄ ecclia gētū ē: vſc̄ ad fīnes terre. abiit enī &
plenitudo gētū intraret: reuertet vt oī ſiſ ſaluns
fiat. EVSE. Uel p̄ hoc q̄ pfect⁹ eſt ad regionē lo
ginquā: ascensum propūm a terra in celos deſignat
Luz vero ſubdit: Accipere ſibi regnū & redire ſecun
dam ſui appariſtōem̄ glorioſam & regiam oſtentat.
Et p̄mo quidē hoīem ſe vocat: pp natuſtātē in car

Ca.XIX.

neponde nobis: nō dū autē se regē appellat: qz nō
dū in pma apparitōe regia fungebat maiestate. **S**z
et bñ dō obtinē sibi regnū: nā dāte p̄e illō obtinuit
fm illud daniel: Ecce fili⁹ boīs veniebat in nubib⁹
et oātū est ei regnū. **CYRIL.** Ascēdēs.n.ad celos:
scđt ad dexterā maiestatis in excels. ascēdēs auz
cōspēauit credētib⁹ iū diuinoꝝ charismatū oāaz
sicut fuis cōmittūtō dñice facultates: vt aliqd lucrā
tes familiatus sui ferat p̄conia. vii seqꝫ: Voca. autē
decē ser. su. de. il. de. m̄nas. **D**ōsuevit sacra septura
in signū pfectōis vti numero denario: quē siqz nūe
rando excedē velit ab vnitate itez inchoabit: qz de
nario pdictio ad metā. et iō in dispēlatōne talētorū
et q̄ metā atrigit diuini officii: decē ait m̄nas rece
p̄f. **AVG.** de que. euā. Uel p. x. m̄nas legē signi
ficat pp̄ decalogū: decē at fuos hos qb⁹ sub illa po
nis grā pdicata ē. **Sic.** n. intelligentē est eis datas
m̄nas ad vsum cū intellecerūt legē remoto relami
ne ad euāgelium ptine. **BED.** Dōna nāqz quā greci
m̄na vocat: cētū dragnis appēdit. Et oīs scripture
fmo q̄ vite celestis pfectōem suggesterit: qz m̄neri cē
tenari pōder fulgescit. **EVSE.** Significat ergo
p̄ eos m̄nas recipiūt suos discipulos qb⁹ m̄nas ex
bibes singulas parē cūctis dispēsatōem cōmittēs
negociai ussit. **Sequit.** Et ait ad il. nego. dū vēio.
Nullū aut aliud negotiū erat nisi dogma regni sui
sui vniuersitatis mortalib⁹ pdicatu p̄ suos discipulos. Idē
aut enī documētū: readēqz fides: vnū baptisma:
et ob⁹ m̄na singulis vaf. **CIRYL.** Multa aut est
hor vna ad illos qui inficiati sunt regnū dei. De qz
bus subdit: Sues aut ei⁹ ode. il. et mis̄. lega. p̄ illuz
et. **No**bunc reg. sup nos. h̄ est qd̄ christ⁹ ip̄opauit
indec̄ p̄cēs: Nūc vō viderūt et oderūt me et patre⁹.
remitterūt aut regnū ei⁹ dicētes pilato: Nō hēm̄ re
gm̄ nisi cesarē. **EVSE.** p̄ B. n. q̄ dicit: Limes eius.
indec̄ significat ortos ex eadē pagenie fm carnē: et
qui ritu legis cū illis piter vtebat. **AVG.** de que.
tai. Diferit autē legionē p̄ eū: qz etiā p̄ resurrecti
onē immilērūt p̄secutōes aplis: et pdicatōem euāge
li respernit. **EVSE.** Postqz autē salvator h̄ do
cut p̄chēta ad pm̄i ei⁹ aduētū: cōsequēter glorio
sum et regnū ei⁹ redditū ostidit dicēs: Et fa. est ut redi
accere. et iussit vocari suos: qb⁹ dedit pecu. vt sciret
qz̄ qz̄ negociat⁹ eēt. **CHRY.** Duo regna dei no
nūt lacra scripture: alterē quidē ex creatōe: fm q̄ ē rex
om̄i creatōe iure: alterē aut ex approbatōne: fm qz
iustis diaf. p̄p̄ sp̄ote eis subiectis: et hoc regnū h̄
dicē accepit. **AVGV.** de que. euā. Redit etiā ac
cepit regno: qz in manifestissima claritate vētur⁹
et qui eis humilis appuit cū diceret: Regnū meum
nō est de hoc mundo. **CIRYL.** Redēt autē christo
sumpto regno merebūt p̄conia: et delectabūt vbi mi
nistrū in signis honorib⁹ qz̄ multiplicauerūt talētū
plurib⁹ acquisiſ. vnde subdit: Uenit aut p̄m̄ dicēs
Dñe m̄na tua decē m̄nas acq̄sunt. **BED.** Primus
funs ordo doctoz est in circūcisiōe missor: qui vnā
m̄na negociat⁹ accepit: qz vnā fidē pdicare iussus
est. Sed hec m̄na decē m̄nas acq̄sunt: qz p̄p̄lm̄ sub
lege vñitū fibimet doceōdo sociavit. **Sequit.** Et ait
illī: vō dñe ser. bo. qz in mo. fide. eris ptā. h̄is super
decē ciuitates. **In** modico fu⁹ ē fidelis: qz nō adul
terat verbū dei. Quicqz n. in p̄tī p̄cipimus dono⁹

rū: in cōpatōe futuroꝝ paucū est. **GRCVS:** qz
mercedē p̄p̄z bonoz accipit: dece dō cliviratib⁹
p̄esse. de his p̄missis quidā insime cōiectātes existi
māt se p̄tūris et p̄fecturis donari in terra hierusa
lē reparata lapidib⁹ p̄cōsis: si honeste in christo sue
rint cōversati: ambitū p̄tātis et platōis ab aia mīme
deponētēs. **AMB.** Sed ciuitates decē sunt aie: qz
bus iure p̄ponit: qz pecunia dñi et eloq̄a casta pba
ta sicut argētū mētibus hoīm̄ fenerauerit: nā sicut
hierusalē dō edificata vt ciuitas: ita sunt aie pacifi
ce. Et sicut angeli p̄sunt: ita bi q̄ vītā meruerūt āge
lor. **Sequit.** Et al. ve. dī. Dñe m̄na tua fe. qnqz m̄nas.
BED. Seru⁹ ille cer⁹ est eoz q̄ p̄putio euāgelizare
mīsi sunt: cui⁹ m̄na. i. euāgelica fides qnqz m̄nas fe
cit: qz gētes corpis sensib⁹ anteā mācipatas ad fidei
euāgelice grām cōuerit. **Sequit.** Et huic ait: Et tu
esto supra qnqz ciuitates. hoc ē er eaz qz imbueras
aiaz fide et cōversatōne sublimis fulgeas. **AMB.**
Uel aliter fortasse: Iste qui qnqz m̄nas acq̄sunt: mo
ralia h̄z: qz qnqz sunt corporis sensus. Ille qui decē
duplicita. i. mystica legis: et moralia pbitatis. Possu
mus et hic decē m̄nas decē verba intelligē. i. legl do
ctrinā: qnqz m̄nas magisteria discipline: sed legispe
ritū in oīb⁹ volo esse pfectū. Bene aut qz de indeis
dicit: Duo soli multiplicatā pecunia deferunt: non
vñiqz eris sed disputatōis vñlūtis. **CHRY.** Alia est
enī pecunia fenoris: alia doctrine celestis vñlū. In
terrenis. n. opib⁹ non enēt vñlū fieri diuitē: nī al
ter depauet. sed in spiritualib⁹ nō enēt quēqz ditari
nī faciat et aliū locupletē. In copeis. n. p̄cipatio
minuit: sed in spiritualib⁹ auger. **AVG.** de q̄. euān.
Uel aliter: qz vñlū eoz q̄ bñ vñlū lunt. x. acq̄sunt: et al
ter. v. significat eos esse acq̄sitos in gregē dñi a qb⁹
iā ler p̄ grām intellecta est: sive pp. x. legis p̄cepta: si
ne qz ille p̄ qué lex lata est: qnqz libros cōscriptit: ad
hoc ptinēt. x. et. v. ciuitates quib⁹ eos p̄ponit: multi
plicatōem. s. intelligētē in ipa veritate que de vno
quoqz p̄cepto vel de vno quolibet libro p̄ullulat: et
ad vñlū reducta qz̄ ciuitatē facit vñlū rōnū eter
narū. **Est.** n. ciuitas nō quoqz liber aiantū: sed rōna
biliū multitudō legl yni⁹ societate deuicta. qz ḡ fñi
reddētē rōem er eo qd̄ accepēt: laudāt q̄ lucratī
sunt: significat eos bona reddere ratōem q̄ bene vñlū
sunt: qd̄ accepēt ad augēdas diuitias dñi p̄ eos q̄
credūt in eū. Qd̄ qui facere nolūt: in illo signati sūt
qui m̄na sūa in sudario fuauit. **De quo seqꝫ.** Et ter
ti⁹ venit dicēs: Dñe ecce m̄na tua quā ha. repo. in su
dario. **S**ūt. n. homies hac sibi pueritate blādientes
vt dicāt: Sufficit vt de se vñlū quisqz rōem reddat
qd̄ op̄ est alijs pdicare et ministrare: et etiā ratōem
de ipis qz̄ cogat: cū apud om̄m etiā illi sint
inexcusabiles: quib⁹ lex data nō est: neqz et q̄ audito
euāgelio nō obedierūt: qz p̄ creaturā poterāt co
gnoscē creatorē. vnde seqꝫ. **T**imui. n. te: qz bo. au. es
tol. qd̄ nō po. et me. qd̄ nō seminasti. Hoc est. n. qz̄
metē vbi nō semisauit. i. eos in pietate reos tenē: qb⁹
verbū legis aut euāgelij mīstratū nō ē. Hoc aut ve
luti iudicij piculū deuitates pigro labore a vbi mī
stratōe x̄cēt: et h̄ ē qz̄ i sudario ligāe qd̄ accepēt
THEO. Sudario enī mortuoy facies velaf. meri
to ergo hic piger dicis m̄na in sudario iuoluisse: qz̄
ea mortificās et ociosam dūmittēs: nō tractauit nec

LUCAS

AURIT. **BED.** Uel pecuniā in sudario ligare: ē p̄cepta dona sub ocio lēti corporis abscondere. Qd̄ aut p̄tauerat se p̄ excusatōem dirisse: in culpā, p̄pā veritē vnde sequit: **Dicit ei:** De ore tuo te iuu. f. neq;. Seru? neq; vocat q̄si piger ad exercēdū negocīū: et supbus ad accusandū dñi iudiciū. **Siebas** q̄ ego austerus homo sum: tollēs qd̄ nō posui: metēs qd̄ nō semias ui: et q̄re nō dedisti pecuniā meā ad mēsaz: q. d. **Du**rū me esse noueras et aliena sectari: q̄re nō tibi h̄ co gitatio incusit timor: et scires me mea diligēt? q̄si turū: **Pecuniā** autē largētū pdicatio euāgeliū est et ferme diuin? q̄ eloquia dñi casta: argētū igne examinatū q̄ sermo dñi dari debuit ad mēsam: h̄ ē, p̄m ptis cordib? imitari. **AVGV.** de que. euā. Uel mēsa ad quā dāda erat pecuniā p̄fessionē ipam religiōnis accipim? q̄ tanq; publice pponit ad vsum ne cessariū salutē. **CHRY.** In sensibilib? autē diuitiis debitores soli? obriuatis obnoxii sunt: q̄tū. n. reci piuit tantū eos reddere necesse est: et nihil pl? ab eis querit. In diuinis autē eloqis nō solū ad custodiaz obligamur: sed etiā multiplicare monemur. vñ seq̄t. **E**t ego veni. cū v̄su. vtq; exegiſer illā. **BED.** Qui enī verbi pecuniā a doctore p̄cipit credēdo: necesse est eā cū v̄suris soluat opando vel vt ex eo qd̄ audiuit etiā alia studeat intelligere: que neccū ex pdicatoz ore didicit. **CIRYL.** Doctor, n. est inscrē an ditorib? salutare et p̄ficium sermonē: op? autē diuine virtutis est attrahere obediētes ad audiētiā: et ferti lem eoz reddere intellectū. Nō est autē hic seru? laudar?: neq; bonoē p̄meruit: sed poti? tanq; iners est cōdēnat?. vnde sequit: **E**t astati. dicit: Auser. ab eo mīnā: et da. il. qui. x. mīnas b̄. **AVGV.** de que. euā. Per qd̄ significat et illū posse amittē mun? dei q̄ ba bens nō b̄. i. eo nō v̄tis: et eo augeri q̄ b̄ns b̄. i. bene v̄tis. **BED.** Mystice autē hoc vt reor indicat itrāte plenitudine gentiū oēm isrl salū futurū: et tūc abū dātiā gratie spiritalis quā modo nos repide exercez inu. illi? p̄pli doctorib? esse sacerdā. **CHRY.** Ideo aut dicit astatib? Auserete ei mīnā: q̄ nō est prudēl animi punire: sed alio quodā. s. ministro egēt ad p̄niēdū officio iudicis. nā et de? ip̄met penas irrogat sed mediātib? angelis. **AMB.** De alijs suis filet: q̄ q̄si pdigi debitores que acceperat pdiderūt. In duo bus seruis illis qui lucratī sunt: pauci signati sunt: q̄ p̄ duas vices ad cultores vinee sunt destinati: in reliquis omes iudei. **Seq̄t.** Et dire. il. Dñe b̄. x. mīnas. Et ne hoc iniustū videref subdit: **D**i. aut vo. qz. d. ha. dabif. **THEO.** Quia cū decē auerterit decuplādo: palā est q̄ et plura decuplās plurī lucri fiet occasio dñi. A deside v̄o et ocioso qui nō satagit augere qd̄ accepat: ip̄m quoq; qd̄ possidet auferet. vnde seq̄t: Ab eo aut q̄ nō b̄ et qd̄ b̄ ause. ab eo. Ne vacer sensus dñic?: cū posset dari alijs et multiplicari. **D**ec at nō solū ad finōne et doctrinā referēda sunt: s̄ etiā ad mozales virtutes: qñi et in his dat nobis de? sua charis inata: hūc dotās ieiunio: illū orōe: aliū māsue tudine vel hūilitate: qb? si inuigilauerim? m̄tuplica m̄ea: si v̄o repeam? extiguem? **D**eide de aduersariis subdit: Uerūtū ini. me. il. q̄ no. me regna. su. se: ad. et et infi. an. me. **AVGV.** de q̄. euā. Per qd̄ designat sp̄ietatē iudeoz: q̄ ad cū noluerūt cōueri. **THE.** Quos tradidit morti mittēs eos in ignē exterioez

h̄ et in h̄ mūdo mactati sunt flebilē ab exercitu rōnoz. **CHRY.** Pec̄ō martōnistas cōpetūt. nam et chris? dicit: Adducite hostes et occidite corā me: cū tū illi bonū dicāt chrisū: dñi v̄o veteris testi malū. Patet aut q̄ p̄ et fili? eadē facit. nā p̄ ad veniā definat exercitū: fili? aut hostes corā le trucidari fac. **D**ec aut q̄ in luca scribiē pabola: alia ē ab ea que in mattheo narrat de talētis. nā h̄ qdē ex vno capita li accepto: varij fuere puēt?: q̄ ex vna mina accepta hic quicq; talēta: ille obtulit decem. Sed apud mās theū cōtrariū: nā qui duo accepit duo supaddidit: et q̄ qnq; tñndē: vñ et p̄mis donāt imparibus.

Et his dictis p̄cedebat ascēdens hierosolymā. **F**actū est cū appropinq; set ad betphage et bethaniā ad mōtē qui uocat̄ oliueti: misit duos discipulos suos dicēs: Ite in castel lū qd̄ cōtra uos est. In qd̄ introcūtes: inuenietis pullū asine alligatuz cui nemo unq; hoīm sedit. Solu te illum: et adducite. Et si quis uos interrogauerit quare soluitis: sic dicitis ei: Quia dñs opam ei? desiderat. Abierūt aut qui missi erāt: et in uenerūt sicut dixit illis stantē pullū. **S**oluētib⁹ aut illis pullū dixerūt dñi eius ad illos: Quid soluitis pullū? At illi dixerūt: Quia domin⁹ cū necessariū habet. Et duxerunt illū ad iesum. **E**t iactātes uestimenta sua supra pullū: imposuerūt iesū. Eunte autē illo substernebant uestimenta sua in via.

TYTVS. Quia dñs dicerat: Appropinq; re gnu dei: vidētes illū in hierusalē ascēdēt: putabat iō ascēdē vt regnū dei iechoaret. **L**ostimata ḡ pabola in q̄ errore pdictū corerit. Et osō q̄ nō dū insidiantē sibi mortē denicerat: p̄cedebat ad passionē ascēdēs hierosolymā. **BED.** Ondēs ēt de ciuitatē ciuitatē euētu p̄abola fuit p̄misā: q̄ et ip̄m erat occisura et hostili clade pictura. **Seq̄t.** Et fa. ēt app. ad beth. et betha. ad mon. q̄ vo. oli. mi. ou. dici. suos. **B**etphage erat loc⁹ sacerdotū i mōtē oliueti: bethania quoq; ciuitas siue villula er latē mōtē ciuitatē q̄ stadiis. xv. a hierusalē. **CHRY.** Et qd̄ē in exordio indifferēt se dñs ingēbat iudeis: h̄ vbi sufficiēt edi dit sue p̄tāt exp̄imetū: autētē mīla singla q̄q; p̄cēt. **M**ulta igī fuit miracula: pdixit qñi impenitēs pullū indomitū. et h̄ qd̄ subdēt dicēs: Ite in ca. qd̄ h̄ vos ē: in qd̄ stro. inue. pul. asi. alli. cui ne. vñq; ho. sedit. **P**redicti etiā q̄ nō p̄hibebit: h̄ cū audierit filebit. vnde sequit: Soluite illū et adducite. Siq; vos iterrogauerit: Quare soluitis: sic dicitis ei: Quia domi-

Ca.xix.

nus operā eius desiderat. **TYTUS:** In hoc autē diuinā fore vocatōem patuit: no enim potest aliquis resistere deo que sua sunt euocati. Discipuli autem iusti ducere pullū: nō refutauerūt hoc offīn ut pūi: habuerūt ut adducerēt eū. vñ seq̄: **A**bi. aut qui iussi erit: et inuenire. sicut dixit pullū stantē. **BASI:** Sic quoq; docet nos et infima opa plurimo cū affectu et studio aggredi: sc̄ientes q̄ qcqd intuitu dei sit: nō est pūi: sed dignū in regno celoz. **TYTUS:** Ob̄ murecūt aut ob excellentiā fortis virtutis: nequeū tes resistere salvatoris eloquīs qui ligauerūt asinū. Sequit̄: **Solūtib;** aut illis dixerūt dñi eius ad illos. Quid soluitis pullū: At illi dixerūt: quia dñs ei necessariū habet. **Maiestatiū enī nomē ē dñs:** **Ker.** erat vētūr in aspectu multitudinis. **AVG.** de cō. euan. **Nec moueat q̄ mattbe' asina et pulluz** dic̄teri aut de asina tacēt. vbi. n. vtrūq; facūt pōt intelligi nulla repugnātia est: nec si ali' alia cōme- neare: q̄to min' ebi aliis vñ: et aliis vtrunq; **GLO.** **Nec solū discipuli obsecuti sunt christo i** pullo alieno: sed etiā in ppris vestimētiis: q̄ partim asinū imposuerūt: p̄tū sternebāt in via. vnde seq̄: Et duxerūt illū ad iesū: et iaciētes vestimēta sua su- p̄a pullū imposuerūt iesum. Freūte aut illo subster nēdāt vestimēta sua in via. **BED.** Juxta alios euā gelas: nō discipuli tm̄: sed etiā plurimi de turba vestimēta stemebāt in via. **AMBRO.** **Mystice** aut domin' venit ad mótez oliveti: et nouellas oleas in sublimi vtute plātaret: et fortasse ipē mōs chri- stus elbas. n. ali' tales fruct' ferret olearū sp̄issacto sc̄endū. **ORIGE.** Dulchre aut cūtates posite in móte oliveti referunt: hoc est in ipo domino: q̄ rationē spiritualiū charismatū et sc̄ientie pietatisq; h̄eret. **BED.** Bethania aut iterptas dom' obediēt. **Bethpage** vo dom' marillaru: sacerdota in quidē loc' maxille. n. sacerdotib' dabāt: sicut in legē p̄p̄. Ille vbi obediētia ibi loc' sacerdos- tūm̄p̄: mittit saluator discipulos suos ut sol- uit asinū pullū. **AMB.** In castello. n. erāt: et erat liḡe pullū cū asina: nec poterat solui nisi iussū dñi. Soluit cū manus apostolica: talis actus: talis vita talis gratia. Esto talis ut ligatos possis soluere: et asinū quidē mattbe' euam quasi matrē figurauit erro- ris: hic aut in pullo generalitatē populi gētilis et p̄fus. Et bene: **N**i quo nemo sedit. quia nullus an- toḡ dñct' nationi populos vocavit ad ecclesiam. Alligāt' autē pfidie vinculis tenebat: in quo addu- cit dominū erroris famulatu: sed dominatū vēdi care sibi nō poterat: quē dominū fecerat nō natu- rā sed culpa. Et ideo cū domin' dicit: vñ agnoscit'. **Wilera** seruit' cui vagū ius est. plures enim habet dominos: qui vñ non habet. Alieni alligāt ut pos- fidant: iste soluit ut teneat: vebemētioza enī dona nouit esse q̄s vincula. **ORIGE.** Multi ergo erāt domini binus pulli anteq; saluator eum haberet: ne- cessariū posq; vēo ille cepit esse domin' plures esse dñi cestauerūt: nemo enim potest deo seruire et man- mone. Quando malicie scrūm': multis sum' passi- onibus viriliq; subiecti. Necessariū aut habet domi- nū pullū: qui cupit nos solui vinculis peccatorū. **ORI.** Imper iohannē: Ego aut opinor nō frustra castellū esse h̄ic locū: vbi stabat asina ligata et pul-

lus: quasi castellū enī respectu toti' orbis celestis tota terra despicitur absq; adiectōne alteri' nomis nūcupatū. **AMBRO.** Nec illud est ociosum: q̄ duo discipuli diriguntur: **Petr'** ad corneliū: **Paul'** ad reliquos. et ideo nō personas destinavit: sed nū merū diffisiuit. tamē si quis est qui personas exigat potest estimare de philippo quē sp̄issactus misit in gazā quādā cādaci regine baptisauit eunuchū. **THEO.** Uel duo missi hoc immūt: q̄ ad intro- ductōnem gentilis populi et subiectōnez ei' ad chū stum: duos faciūt gradus prophete et apostoli. Du- cunt autē eum a quodā castello ut innoteat nobis q̄ hic popul' rusticanus erat et indoctus. **AMB.** Illi ergo directi cum soluerēt pullū: nō satis verbis sunt vñ: sed dixerūt sicut dixerat illis iesus: ut agno sc̄as q̄ nō suo sermone sed verbo dei: nec p̄p̄io sed christi nomine fidē populis infudere gentilib' atq; aduersarie pt̄ates que sibi nationū obseq̄a vendica bāt: mādato cessere diuino. **ORI.** Deinde mittit discipuli vestes suas sup asinū: et sedere faciūt salua- torē dñi assūmūt sermonē dei: et imponit eis super aias audientiū. Vestib' exiūt: et substernit eas in via: quia vestimēta apostolorū opera eoz bona sit. Et reuera solut' a discipul' asin' et portas iesū fecit sup vestimēta ap̄lōz: q̄i doctrinā cor imitāt' et vitā. **Quis n̄m ita beat' ē ut sedeat sup illū iesū?** **AM- BRO.** Nō. n. mādi dñm gestari sup dorū alii de- lectauit: s̄ vñ latēte mysterio in secretis aiaz iterio- re sensu: mystic' rector: insidet regēs nūt' vestigia: la- sciūā carnis infrenās: fimo ei' habena ē: stimul' est. **E**t cū appropiaret iā ad descē- sū mōtis oliueti: ceperūt oēs turbe descēdētiū disciplōz gaudētes lau- daredeū uoce magna sup oib' q̄s ui- derāt uirtutib' dicētes: **H**ūndict' q̄ uenit rex in noīe dñi: pax in celo: et gloria in excelsis. **E**t quidā pharise orū de turbis dixerūt ad illū: Da gister increpa discipulos tuos. Qui bus ipse ait: Dico uobis: quia si hi tacuerint: lapides clamabūt. **ORI.** Quādū in móte fuit dñs cū sol aplis mo- rabat: q̄i aut vicin' cepit eē descēsū: tūc occurrit ei turba pplōz. vñ dñ. **E**t cū iā appro. ad des. mon. oli. cepe. om. tur. descē. disci. gau. lau. de. voce magna. **THE.** Disciplōs vocat nō solū. xii. aut. lxx. s̄ oēs q̄ christū seq̄bāt seu cā miraculoz seu ad aliquā deles- catōm̄ doctrine: qb' igeri pueri potuerūt: ut narrat alii euāgelistē. vñ seq̄: Sup oī. q̄s vide. virtutibus. **BED.** Mltas qdē vtutes dñi viderāt: s̄ marie la- zari resurrectōm̄ stupebāt. nā vñ iohes ait: ppter ea obuiā venit ei turba: q̄ audierūt eū fecisse h̄ signū. Notādū. n. ē s̄ tūc p̄mū saluatorē bierusale adiisse: s̄ mltociēs atea sic iohes om̄memorat. **AMB.** Tur- ba igit agnoscēs dñi regē appellat: ppterā reperit expectatū quoq; fmi' carnē dauid filiū vēisse decla- rat. vñ seq̄: Dicētes: Hūndict' q̄ uenit rex i noīe dñi.

Lucas

TBED. i. in nomine dei patris: quis possit intelligi et in nomine suo: quia et ipse dominus est: sed melius verba eius nostri dirigunt intellectum. quibus ait: Ego veni in nomine patris mei: humilitatem magister est christus. Non aut rex christus dicit ad exigendum tributum: vel seruo exercitum armatum: hostesque visibiliter obbellados: sed quod metes regat: et in regnum celorum creditores pducant. quod enim rex esse voluit iste: miseratio indicium est: non potestis augmetum. verum quia christus in carne totius mundi propitiatio illuminavit: pulchre sibi inuicem in laude eius celestia simul et terrena coconit. **Eo.** n. nascetur celestium agmina cuncta: eodem autem celis se reddituro mox tales vicem laudis repedit. unde sequitur: Pax in celo.

THEO. hoc est bellum antiquum quo deo aduersa batur euauit. Et gloria in excelsis laudabilis. Nam gelis deum in tali recociliat deum. nam hoc ipsum quod deus visibiliter ambulat in territorio inimicorum suorum significat ipsum nobiscum habere concordiam. Sed pharisei hoc audientes murmurabant: eo quod turba eum regem vocabat et laudabat ut deum. referentes nomem regis ad seditiosum non nomem domini ad blasphemiam. unde sequitur: At quidam phariseorum de turbis dixerunt ad illum: Magister in crepa discipulos tuos. **BED.** Dira iniuidorum de metia: quem magistrum appellandum non dubitabat: quod vera docente nouerat: huius discipulos quasi melius edo eti redarguedos estimabam. **CIRYL.** Sed dominus non compescuit laudantes eum ut deum: sed magis reprehensiones compescens: attestans sibi super gloria beatitatis. unde sequitur: Quibus ipse ait: Dico vobis: quia si hi tacuerint lapides clamabunt. **THEO.** q. d. Non sine causa et homines me taliter laudant: sed comoniti virtutibus quas viderunt. **BED.** Crucifixo etiam domino notis ei tangentibus pre timore: lapides et sara canebant: dum postquam emisit spiritum terra mota est: et petre scisse sunt: et monumeta apta sunt. **AMB.** Neque etiam mirum est si laudes domini contra naturam suam respiciebant: quez scopolis duriores predicant pemptores. f. turba per exitum crucifixura deum: neque affectibus: quem vocibz confiteret. Aut fortasse quia omnites certi iudei ipsorum dominum passionem viuum erat finem petrum lapides clamaturi: qui etiam nos tacemus. i. refrigerescit charitas multorum: lapides clamant: potest. n. de sustentare de lapidibus filios abrae. Pulchre autem turbas laudantes deum ad descenditionem mortis occurrit legimus: ut opatorum mysteriis spiritalis significaret sibi venisse de celo. **ORI.** De sedete etiam domino de morte olimque turbe descendit: quia humiliatus auctore necesse est eos qui misericordia indigent ei vestigia imitari.

LEt ut appropinquauit: videlicet ciuitatem: fleuit super illam dicens: Quia si cognouisses et tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia uenient dies in te: et circumdabunt te inimici tui uallo: et circumdabunt te: et coangustabunt te undique: et ad terram prostrabunt te: et filios tuos qui in te sunt: et non relinquent in te lapidem

super lapidem: eo quod non cognoveritis tempus uisitationis tue.

TAVGV. Omnes beatitudines quas locutus est Iesus in euangelio suo firmat exemplo: sicut ipse dixit: Beati mites. probat dicens: Dicite a me: qui miscet. Et quia dicerat: Beati flentes. ipse quoque fleuit ciuitatem. unde dicit: Et cui appropinquauit: videt ciuitatem fleuit super illam. **CIRYL.** Miserebam enim eorum christi quod omnes homines vult saluari: quod nobis non patuerit: nisi per aliquod humanum fieret enidem. Effuse ei lacryme sunt signa tristie. **GREGO.** in bone. Fleuit igitur prius redemptor: ruina profida ciuitatis quam ipsa ciuitas sibi non cognoscet et returnauit subditus: Dicens: Si cognouisses et tu. subaudi freres: que modo quia nescis quod imminet exulta. unde subditus: Et quidem in hac die tua: que ad pacem tibi. **C. n.** carnis se voluntatibus daret in die sua que ad pacem ei esse poterat habebat. **L**ur vo bona pietatis ad pacem habuerit: manifestat cum subditus: Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Si enim a cordis eius oculis mala que immineret: abscondita non esset: levata in pietatis pspis non fuisset. unde moris pena que imminebat adiuncta est: cu sequitur: Quia uenient dies in te. **CIRYL.** Ut aliter. Quia si cognouisses et tu. Non erat digni pcpere diuinum inspiratas scripturalis que narrat christi mysterium: quoties. n. legit menses velam obnubilat cor eorum. Et quia non sunt intuiti veritatibus: indignos se fecerunt salute quam manat a christo. unde sequitur: Et quidem in hac die tua quod ad pacem tibi. **EVSE.** Ubi notat suum aduentum ad pacem tonum modi facilius fuisse. venit. n. ad hoc ut pacem predicaret propterquis et longius. sed quia annuntiatam sibi pacem recipere noluerunt: hoc eos latebat. unde subditus: Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Et ideo obsidionem que in breui erat supuertura expissime primitucait subditus: Quia ueni. d. in te: et circuila te in tunnello. **GRE.** Ubi romani principes denunciaverunt. Illa enim hierosolymorum subuersio describitur: que a vespaniano et tyro romanis principibus facta est. unde subditus: Et circumdabuit te: et coangu. te vndi. et ad terram pster net te: et filios tuos qui in te sunt. **EVSE.** Quo abbec completa sunt ex his que tradita sunt a iosepho: colligere possumus: qui cu esset iudeus: singula quoque gesta narravit consone his que sunt a christo predica.

GRE. hoc quoque quod addit: Et non relinquent in te lapidem super lapidem. Et ipsa iam eiusdem ciuitatis transmigration testis: quia dum nunc in eo loco costrueta est: ubi extra portam dñi fuerat crucifixus: post illam ut dicit hierusalē fundit est eversa. **L**ui et qua ciuitate eiusdem pena fuerit illata subiungit: Et quod non cognoscit. tem. visitati. tue. **THEO.** i. mei aduentus. ueni enim visur et salvatur te. **QD.** si cognoscere: et in me crederes: cses pacata romanis: et ex omnibus crepera piculis: sicut oes qui crediderunt in christum euaserunt. **ORIGE.** Non nego igitur et illam hierusalē ppter habituato: sceleris suis destructam: sed quero ne foret ad hanc hierusalē fletus iste primitus. **S.** i. p. mysteriis veritatis aliquis peccauerit planger. Reino enim gentilium flet: sed ille qui fuit de hierusalē: et esse cessavit. **GRE.** Redemptor enim noster per electos suos plagere non cessat: cu quosdam ex bona vita ad mores

reprobos puenisse cōsiderat: q̄ si dānationē suā que
eis inuenit agnouissent: semetipos cū lachrymis ele
ctorū plangerēt. **S**uā autē diē hic habet aia puersa:
q̄ tristiorio gauder i tēpore: **L**ui ea q̄ assunt: ad pa
cē sur: q̄ uerū er rebus tēporalib⁹ letat⁹. hec puidere fu
tura refugit: q̄ p̄fētē letitīa pturbent. vnde dicit⁹:
Rūc autē abscondita sur ab oculis tuis. **O**RI. **S**le
uit e nostra hierusalē q̄ post peccata circūdant eā
inimici. sp̄us neq̄: et inuitat i circuitū eius vallū: et
obside it ea: et lapidē sup lapidē nō relinquāt: maxi
mē si post multā cotinentiā: si post aliquot annos
castitatis vīc⁹ q̄s fuerit: et blādiūtis carnis illect⁹:
patiam pudicitiaq̄ amiserit: si fuerit forniciat⁹: lapi
dē sup lapidē nō relinquēt i eo; sc̄m illud: Non re
cordabor primariū iusticiarū ei⁹. **G**RE. **C**el aliter
Maligni sp̄us animā a corpore exēunte obſident:
quā i carnis amore posita deceptoriis & electationi
bus fuit. q̄ vallo circūdant: q̄ ante mētis ei⁹ ocul
los reductis iniqtitatibus quas ppetrauit: hāc socie
tate sue pāntatiois coartat: vt in ipa extremitate vi
te depechēta: a q̄bus hostib⁹ circūclusa sit videat: et
tame euadēti aditū iuenire nō posse: q̄ opari iam
nō licet bona: que cū licuit agere contēpit. vndiq̄
etia aiam coangustat: q̄i ei nō solū opis: verū etiā
locūtis atq̄ cogitationis iniqtatibus replicat: vt que
pr⁹ legimūlū dilatauit i scelere: in extremitū de oī
bus angūtēs i retributōe. **L**uc autē aia p cōditionē
rūt̄ in ad terrā cōſter: i: cū caro quā vitā suā cre
didicēre ad puluere vrgit. **L**uc i more filij illi⁹
cadūt̄ cogitationes illicite que mō ex illa pdeūt:
in extremitate ultōne dissipant: que etiā cogitatio
nes lapides significari valēt. **P**ernersa enī mens
cū gueſe cogitationi puerione adiicit: q̄i lapidē su
pa lapidē ponit: sed cū ad ultōne suā aia dicitur:
vis cogitationū cōstructio dissipat. **P**rauā autem
animā de⁹ affidūt visitat pcepto: aliquādo flagello
aliq̄uādo aut miraculo: vt vera q̄ nesciebat audiat:
et tacontēns a dolore compūcta redeat: aut bñſi
cis denicta malū qđ fecit erubescēbat. **S**ed q̄ visu
tūtis sue tēpus nō cognoscit in extremo yite tra
ctūt suis inimicis.

Et igrēssus in templū cepit ej̄cē
renēdētes & emētes: dicens illis:
Scriptū ē: q̄z dom⁹ mea dom⁹ orati
onis ē. Elos autē fecistis illā spelun
cam latronū. **E**t erat docēs quoti
die in tēplo. **P**rincipes autē sacerdo
tiū & scribe & principes plebis quere
bāt illū pdere: & nō iueniebāt qđ fa
cerent illi. **O**mnis enīz populus su
spensus erat audiens illum.

GRE. Qui narrauerat mala vētura: p̄tinus tem
plū igrēssus ē: vt de illo vendētes & emētes eisceret:
ordens q̄ ruina populi maxie ex culpa sacerdotiū
fuit. vñ dicit⁹: **E**t igrēss. i tem. cepit ej̄cere ven. in illo
& emētes. **A**MB. De⁹ enī templū suū nō mercato
ris vult esse ouersorū: sed domicilium sanctitatis:

nec vēdibili religiōis officio: sed obsequio gratuito
vsum ministerij sacerdotalis informat. **C**IRYL.
Erat autē i templo multitudo mercatorū q̄ vendes
bāt aialia ritu legis mactāda i hostijs: sed iā aderat
tēpus desinēdi vmbra: refulgēdi vero christi veritas
tem. ob hoc chris⁹ q̄ cū patre simul colebat in tem
plo: iussit, ritus corigi legis: fieri vero templū orati
onis domū. vñ subdit: Dices illis: Scriptū ē: q̄z dos
mus mea dom⁹ oratiōis ē: vos autē fecistis eā spelū
cam latronū. **G**RE. Qui enī ad accipiēda munē
ra i templo residebat: q̄z quibusdā nō dātibus lesiōes
exquiret: dubiū nō erat. **T**HEO. Doc etiā domi
nus fecit i principio p̄dicationis tue: vt narrat ioban
nes: tūc iterū illud fecit: q̄z ad mai⁹ crīme iudeorū
reduciāt: q̄ nō fuerūt ex p̄io admonitiōe castigati
AVG. de que. enī. **M**ystice autē templū ip̄m ho
minē christū itelligas: vel etiā adiūcto corpore eius
q̄ ē ecclēsia. sc̄m autē id quoq̄ ē caput ecclēsiae di
ctū ē: Soluite templū hoc: et triduo suscitabo illud.
sc̄m id vero q̄ ē adiūcta ecclēsia itelligis templūz
de quo videſ dixisse. Auserte ista bīc. significauit. n.
futuros i ecclēsia: q̄ sua negocia poti⁹ agerēt: vel re
ceptacula ibi haberēt ad occultanda scelerā sua: q̄
et charitatem christi ſequentur: et peccatorum cō
fessione accepta venia corigerētur. **G**RE. i hom.
Redēproz vero noster p̄dicationis verba nec idignis
nec i grātis subtrahit. vñ poſtq̄ rigo: ē discipline eis
cīēdo pueros tenuit: domū bis grātie ondit. nā sub
dit: Et erat docēs quotidie i tēplo. **C**IRYL. Dece
bat autē ex his que christ⁹ dicerat & fecerat: eū ador
are et deū. sed ip̄i nequaq̄ h faciētes: querebāt eū
occidere. **S**equit⁹ enī: **P**rincipes autē sacer. & scribe &
principes plebis quere. illū pdere. **B**EDA: Cēl q̄a
quotidie docebat i tēplo: vñ q̄z latrones eiecerat de
templo: vel q̄z veniēs illuc quasi rex & dñs a creden
tiū turba laudes hymni celestis accepit. **C**IRYL.
Sed popul⁹ grauiorē estimationē accepit de chri
sto q̄z scribe & pharisei & principes iudeorū: q̄ fidē chri
sti nō acceptatēs alios ic̄repabāt. vñ sequit⁹: Et non
iueniebāt: qđ facerēt illi. **D**is enī popul⁹ suspensus
erat audies illū. **B**EDA: Quod duob⁹ modis in
tellīgi pōt: q̄z vel tunetes populi tumultū: et nō iue
niebāt qđ facerēt de ieu quē pdere disposuerūt. vñ
iō iesum pdere querebāt: q̄z suo magisterio negle
cto plures ad eū audiēdū ūfluere cernebāt. **G**RE.
i ho. **M**ystice autē ūtū templū dei i ciuitate eft: ita
i plebe fideli vita religiōis. Et sepe nōnulli religi
onis habitū ūtūt: et dū sacroū ordinū locū perci
piūt: sancte religiōis officiū ic̄omerciū terrene nego
ciatiōis tradunt. **V**ēdentes appē i tēplo ūt q̄hoc
qd quibusdā iure cōpetit: ad premū largūt. **J**usti
ciam enī ūtēre ē hāc: p̄ premiū acceptione ūtūtare.
Emētes vero i tēplo ūt q̄ dū ūtūtare primo
qd iustū ūt nolūt: ūtūtrem iure debitā ūtūtare con
temnūt: dato patronis p̄mio emūt peccatū. **O**RI.
Siquis ergo vēdit ej̄cēt: & p̄cipue ūt vendit colum
bas. **S**i enī ea que mibi a sp̄u sancto ūt ūtūtare et
credita: aut i vulgus p̄cio ūtūtare: aut abīcēt mer
cede nō docuero: qđ aliud facio nisi columbā. i. sp̄i
ritū sanctū ūtō: **A**MB. Generaliter itaq̄z domi
nus docet ūtūtare a dei tēplo abesse debere cōtra
ctus. **S**pītāliter autē nummularios repulit: qui de

Lucas

pecunia dñi. i. scriptura diuina lucru querunt: nec bona malaq; discernunt. **GRE.** i. bo. Qui domum dei speluncā latronū faciunt: qz dū pueri homines lo cū religiōis tenent: ibi malicie sue gladiis occidunt vbi viuificare primos oratiōis sue itercessione de buerūt. **Templū** quoq; est ipa mens fideliū: quasi ī spe lunca latrones resident. **Cū** autē mentē fideliū ad ca uenda mala subtiliter erudit: quotidie veritas ī tem plo docet. **CA.XX.**

Et factū est: in una dierū do cente illo populū in templo et euangelizātē cōuencrunt prīcipes sacerdotū et scribe cū senio ribus: et aiūt dicētes ad illū. **Dic** nobis in qua ptāte hec facis: Aut quis est q dedit tibi hāc ptātem? **Respon** dens autē iesus dixit ad illos: Interrogabo uos et ego unū uerbu. **Re** spōdete mibi: **Baptism⁹** iohannis de celo erat: an ex homib⁹? At illi cogitabāt itra se dicētes: Quia si dixerim⁹ de celo dicet: Quare ergo nō credidistis illi? Si autē dixerim⁹ ex homib⁹: plebs uniuersa lapida bit nos. **Certi** enī sūt iohannē prophetā esse: Et respōderūt se nescire unde esset. **Et** iesus ait illis. Neq; ego dico uobis ī q ptāte hec facio.

AVG. de cō.euan. **Cū** memorasiet lucas electos de templo emētes et vendētes: p̄termisit q exibat in bethaniā: et regrediebat ī ciuitatē: et qd de siculnea factū est: et q mirārib⁹ discipulis de fidei virtute res p̄solum ē. Atq; his p̄termisit: nō quasi ex ordine di es p̄sequēs sicut marc⁹: itulit dices: **Et** factū est in una dierū docēte illo populū ī tem. et eū. cōue. p̄n. sacer. et scribe cū senio. **Quod** dicit factū vna dierū ea dies intelligit: ī qua id gestū matthe⁹ et marc⁹ retulerūt. **EVSE.** **Cū** autē prīcipes mirari deberent docentes celestia dogmata: et cognoscere p̄ dicta et facta hūc ēē christū quē pphete p̄cinerāt: icūbētes subuersiōi populi christi phibebāt. **Seqf;** enim: **Et** aiūt dicen. ad illū: **Dic** nobis. In q pote. hec facis? **Aut** qd ē q dedit tibi hāc pote. **CIRYL.** Quasi dicit: Scōm legē mosaicā solis exorcistis ex leuitico sanguine data ē auctoritas docēdi: necnō sacrorum atriorū ptās: at tu ort⁹ ex iuda omissois nobis fasces usurpas. **Ged** si nouisses o pharisee scripturas: recoleres q bic ē sacerdos q ſin ordinē melchisedech of fert deo ī ſe credētes p̄ cultū q legē trālcēdit. **Quid** igis anxiaris: elect⁹ ab atrijs sacris q opportuna vi debant legalib⁹ victimis: eo vocate ad verā iustifi cationē p̄ fidē. **BEDA.** Ciel qn̄ dicūt: In qua po

testate hec facis: de dei dubitat p̄tāte: et subintelligi volūt diaboli eē qd facit. **Addētes** quoq; **Tur** qd ē q dedit tibi hāc potestatē: manifestissime dei filiū negat: quē putat nō suis: sed alienis virib⁹ signa fa cere. **Poterat** autē dñs apta respōſione tētatoū ca luminiā cōfutare: sed prudēter interrogat et suo filiū tētio vel sentētia condēnēt. **Seqf;** enī: **Ridens** au dirit ad illos: **Interrogabo** et ego vos vnu verbire spōdete mibi. **Baptism⁹** iohā. de celo erat: an ex bo mi. **THEO.** Ut enī oīderet eos semp fuisse spiri tui sancto rebelles: et ne dū ysiae cui nō erat memo ria: sed nup viso iohāni credere noluerūt. **Ob** h̄ ver ſa vice opponit eis hāc questionē: oīdens q si tāto pphete iohāni q apud eos maior videbas minime crediderūt: phibēte testimoniu ei⁹: qualiter ei crede rēt respōdētēt quia auctoritate h̄ faceret. **EVSE.** **Querit** autē de iohāne baptista: nō vnde erat oīmen dus: sed vñ legē ſuſcepſet baptismatis. **CIRYL.** **Ged** illi fugere veritatē nō horuerūt. **Deus** enī mu fit iohannē ſicut vocē clamātēt: Parate via domi no. **Timuerūt** at dicere veritatē: ne dicereſ eis: **Cur** nō credidistis: et cauet reprehēdere p̄curſorē nō me tubiūino: sed populū. vñ ſeqf: **At** illi cogi. itra se v̄centes: **Quia** ſi dixerim⁹ de celo: dicit: **Quare** ergo nō credidistis ei. **BEDA.** q. d. **Qui** cōſitemini de celo habuſſe pphetiā: mibi testimoniu phibui. **Et** ab illo audistis: ī qua ptāte hec faciam. **Sequit:** Si au. dixe. **Ex** homib⁹: plebs vniuer. lapi. nos. Lerti ſunt enī iohāne ppheta esse: viderūt ergo quolibet r̄ndisſent: in laqueū ſe caſtros timētes lapidati onē: ſed magis veritatis cōfessionē. vñ ſeqf: **Et** r̄nde runt ſe nescire vnde eſſet. **Quia** ergo nolūt fateri h̄ quod ſciūt repulsi ſūt: vt eis dñs nō diceret qd dice bat. vñ ſequitur: **Et** ait illis iesus: **Neq;** ego dico uobis ī qua ptāte hec facio. **Ob** duas enī cās macime ſciētia veritatis eſt occultāda querētibus: cū ſi qui querit min⁹ capax ē ad itelligendū ea q querit: aut odio vel contēptū veritatis ūdignus eſt cui debeat aperiri quod querit.

Cepit autē dicere ad plebez pabo lam hāc: **Hō** quidā plātanuit uineā et locauit eā colonis: et ipſe pegae ſuſit multis téporib⁹. **Et** in tépoze illo misit ad cultores ſeruum: ut de fructu uincee daret illi: **Qui** cesuz dimi ſerūt eū inanē. **Et** addidit alterum ſeruum mittere. **Illi** autē hunc quoq; cedētes: et afficiētes contumelia: di miserūt inanē. **Et** addidit tertium mittere: q et illū uulnerātes eiecerūt. **Dixit** autē dñs uince: **Quid** faciaz? **Mittā** filiū meū dilectū: forſitā cū hūc uiderint uerebunt. **Quē** cū ni diſſent coloni: cogitauerūt intra ſe

Ca. xx.

vicētes: **H**ic est heres. Occidam⁹ illū: ut nostra fiat hereditas. Et eie-
ctū illum extra uineam occiderunt.
Quid ergo faciat illis dñs uince?
Ueniet et perdet colonos istos et da-
bit uincā alijs. **Q**uo audito dixerūt
illi: Absit. **I**lle autē aspiciēs eos ait:
Quid ē ergo hoc qđ scriptuꝝ est? la-
pidē quē reprobauerūt edificantes
hic fact⁹ ē in caput anguli. **O**mīs q
cederit supra illū lapidē cōquassā
bitur: supra quē autem ceciderit cō-
mīnit illum.

EVSE. Lōgogatīs i vnu p̄cipib⁹ populi iudeo-
ni iplo tēplo ea que cōtra ipm facturi erāt et sup-
uentūcis extermīnū figurebat pabolā ptulit. **D**icitur enī: Epit autē dicere ad plebē pabolam hāc.
Hō plātant vineā. **A**VG. de cō.euā. Tacuit mat-
thē bēatitatis cā qđ scriptuꝝ tacerat: pabolā istā nō
ad flos p̄cipiēs dīcta qđ de p̄tātē itērogauerāt: s̄
ad plebē. **A**MBRO. Pleriqz autē varie significati-
onēs de vine appellationē derūnt: sed cūdēter ysa
ius cūcī oīi labaaoth domini israel eē memorat.
Hāc vineā qđ alī "nisi de" cōdidit. **BEDA**: Hō
ego qđ plātant vineā ipse ē qđ iurta alī pabolā cō-
dit operarios i vineā suā. **E**VSE. S; parabola
qui yslas dicit vineā reprobēdit. Saluatoris vero
pabla nō ē cōtra vineā dicta: sed de cultoribus vi-
ne de dñs subdī. Et locauit eā colonis. i. senioris
bus populi et p̄cipibus sacerdotiū: et doctoribus: et
optimatib⁹ cūctis. **T**HEO. Uel q̄libet te populo
ētua idē ē enī: cultor: q̄libet enī nosrū sc̄pm co-
li: hāc iūt vineā cōmissa cultorib⁹: abiit. i. dimisit
illos p̄gredi suo arbitrio. **vñ sequit**: Et ipse peregre
fuit multis tēpōib⁹. **A**MB. Nō qđ ex loco ad lo-
ci p̄fectus ē oīs: qđ vbiqz semp p̄fī ē: sed qđ p̄sentior
ē diligētibus: negligētibus abest. Multis autē tem-
porib⁹ absunt: ne p̄p̄era videreſ exactio: nam quo
idulgētō liberalitas: eo excusabilior p̄nacacia.
CIRYL. Uel deus absentauit se a vinea plurū an-
nou circumlīs: qđ postqz visus est i specie ignis de-
scendisse i mōte syna: nō ampli⁹ visibiliter pbuit eis
suā p̄sonā. Nulla tñ iterpellatio cōtigit qua si mit-
ter deus p̄phetas et iustos cōmonētes. **vñ sequit**:
Et tēpōe rinde. misit ad cultores seruū: vt de fru-
ctū vinee daret illi. **T**HEO. Dicit autē de fructu vi-
ne: qđ nō totū fructū: sed aliqd de fructu valeat ac
cipe. **N**ā qđ lucra de⁹ a nobis nisi suā notitiam:
que enī ē nostra vtilitas. **BEDA**: Bene autē fru-
ctū posuit nō puentū: null⁹ enī hui⁹ vinee puent⁹
iuentus ē. Seruū ergo p̄misus misus ē moyses: qui
per quadragita annos fructū aliques legis quā des-
derat a cultorib⁹ req̄rebat: sed veratus ē: ppter eos:
qđ exacerbauerūt spiritū el⁹. **vñ sequit**: Qui celsū di-
miserit enī inanē. **A**MB. Factū ē autē vt plures
alios destinaret quos iudei i honores et ianies sibi

de q̄bus nihil potuerūt p̄ficere dimiserūt. **vñ sequit**
tur. Et addidit alterū seruū mittere. **BEDA**: Ser-
uū alter dauid significat: qđ missus ē vt post edicta
legalia cultores vinee psalmodie modulamie ad ex-
ercitiū boni operis excitaret. Sed et cōtra hūc dīce-
rūt: Quē nobis ps i dauid: aut que hereditas i filio
Isai: **vñ sequit**: Illi autē hūc cedētes et afficiētes cō-
tumelia dimiserūt inanē. Sed nec sic destitit. Sed
tur enī: Et addidit tertīū mittere. Per quē p̄pheta-
ri chozū itēllige: qđ cōtinuis attestatiōnib⁹ populū
cōnenerūt. Sed quē p̄phetaū nō sūt p̄secuti: enī se-
quis: Qui et illū vulnerātes eiecerūt. His autē tribus
seruū gradib⁹ oīm sub lege doctoruz figurā posse
cōp̄rehēdi: dñs alibi manifestat dīces: Quoniam ne-
cessē ē impleri oīa que scripta sūt in lege moysi et p̄
pheris et psalmis de me. **T**HEO. Propheti igitur
talia mala passus fili⁹ destinat. **S**equit enim: Dīxit
autē dñs vinee: quid faciā? **BEDA**: Quod dñs vi-
nee dubitatue loquit: nō de ignoratiā venit: qđ n.
nesciat de⁹ pater: sed ambigere dīcit: et libera volū-
tas homis seruat. **C**IRYL. Deliberat etiā secū dñs
vinee qđ agat: nō quasi carēs ministris. Sed qđ per-
tractato quolibet ingenio salutis huane: populo ve-
ro nequaqz adiuto aliud mai⁹ adiūgit. **vñ cōsequē-**
ter dīcit: **M**ittā filiū meū dile. forsū cum hūc vide-
rint verebunt. **T**HEO. Dīrit autē hoc n̄ tāqz igno-
rans qđ p̄ei enī essent tractaturi qđ p̄phetas: sed qđ
opozebat filiū eis fieri reuerendū. **N**ō si cōtumaceſ
fuerit occidēdo: hoc cumulat eouū crīmē. Ne ergo
dicerēt alī diuinā p̄scientiā necessario funisse: iobes-
dientie cām: ideo sic figurat sermonē. **A**MB. Si
liū igif vñigenitū fibi misium p̄fidi iudei quasib⁹
redē remouere cupiētes: occiderunt crucifigēdo: et
eiecerūt negādo. **vñ sequit**: Quē cū vidissēt coloni: co-
gitauerūt ita se dicētes: Hāc ē heres occida. euz: vt
nostra fiat hereditas. Heres chris⁹ ē: idē qđ testa-
tor. heres qđ morti p̄pae sup̄pūnit: et testamentorū qđ
ipē cōtulit: tāqz hereditaria i nosrīs p̄fectib⁹ emos-
lūmēta cōsequitur. **BEDA**: Manifestissime autē
dñs p̄bat iudeoi p̄cipiēs non per ignorantia: sed
per inuidentiā crucifixisse filiū dei. Intellexerūt. n.
hūc esse cui dictū ē. Dabo tibi gētēs hereditatē tuā.
Sequit: Et eiectū illū extra vineā occiderūt. Quia
iesus et sanctificaret per suū sanguinē populum: ex-
tra portā passus ē. **T**HEO. Sed qđ sup̄pus popu-
lum nō hērusalē loco vinee sumptū: forsū mas-
gis p̄pae dici p̄t: qđ occidit quidē enī populū extra
vineā. **T**HEO. i.e. tra populi manū passus ē dō-
minū: qđ. populū ei nō p̄p̄is manib⁹ necē intulit.
sed tradēs hūc pilato et gētib⁹. Quidā autē p̄ vine-
am scripturā intellexerūt: cui nō credētes dominum
necauerūt. **vñ sequit**: extra vineā. i. extra scripturā dīcitur
dñs passus. **BEDA**: Sive eiect⁹ extra vineā et oc-
cīsus ē: qđ p̄mis ē ab infidelū corde repulsi: ac dei
de cruci addict⁹ ē. **CHRY**. Dispēlatiōis autē n̄ ne-
gligētē ē post p̄phetas chrisū venisse. Non enī de-
us omīa repente p̄sequitur: sed condescēdit ppter
sui p̄ietatē: quia si post seruos veniente filiū cōtē-
pserūt: multomagis nec antea enī audiret. Qui enī
nō audiebat minorā p̄cepta: quō audiūsset mai-
ora. **A**MB. Pulchre autē itērogat: vt sua seipi dā-
nent sententia. **S**equit enim: Quid ergo faciet illis do-
\$ 2

Lucas

minus vince. **BASI.** Hoc autem sit quasi bis quod dicitur nihil habetibus opponere cuiuscumque iuris. Propterea autem est diuine misericordia non sifigere penas filiationis: sed praedicere ministris: reuocando eos ad penitentiam. vii et hic sequitur: Veniet et perdet colonos istos et dabit vineam alios. **AMB.** Venturus dominus dicit vobis: quod in filio assit etiam paterna maiestas: vel quod vltis misericordibus presentior humanis aspiret affectibus. **CIRYL.** Exclusi sunt igitur iudeorum primates quasi vobis voluntati repugnantes: et sterile reddentes vineam sibi commissam. Est autem dat cultus vinee sacerdotibus noni testameti. cum autem virtute enigmatis senserunt: recusant illud pati. viii sequitur: Quo auditio dixerunt illi: Absit. Nec tamen euaserunt ob sui punitacum et inobedientiam erga fidem christi. **THEO.** Alter auctor videt mattheum dicere: dominum. I. que huius: Quid faciet illis cultoribus domini vinee: iudeos vero respondisse: Malos male paret. Non est autem repugnativa: nam utrumque factum est primo enim ipi promulgauerunt illa sententiam: postea sentientes quo te debat parola dixerunt Absit: ut lucas hic narrat. **AVG.** de con. euia. Uel aliter: In illa de qua loquimur turba erat quod dolose dominum interrogauerat: quia prate ficeret. Erat etiam quod non dolose sed fideliter acclamauerunt: Benedictus qui venit in nomine domini. ac quod hoc erat quod diceret: paret illos et vineam suam dabit alios. Que vox recte etiam ipsi domini fuisset intelligi: sive propter veritatem: sive propter membrorum eius cum suo capite unitatem. Erat etiam quod talia respondebantibus dicerent: Absit quod intelligebatur in scipios bac parabolam dictam. Sequitur. Ille autem apicioles eos ait: Quid est ergo quod scriptum est: Lapidem quem reprobae runt edificates: hic factus est in caput anguli. **BEDA.** quod quo implebit hec prophetia: nisi quia christus a vobis reprobat et occiditur: credituris est genitibus predictandus: et quasi lapis angularis ex utroque populo unum sibi templum edificet. **EVSE.** Lapis autem dicitur christus propter terrestre corpore abscissus sine manibus et visione danielis propter ortum ex virgine. Lapis autem non argenteus aut aureus: quod non rex aliquis gloriosus: sed homo humilius et abiectus: propter quod edificat eum reprobaeatur. **THEO.** Reprobauerunt enim principes populi cui dixerunt: Hic a deo non est. Ille vero utriusque fuit: et electus: et in capite anguli ponere. **CIRYL.** Angulo vero compat sacra scriptura concursum utriusque populi: israelitici. scilicet gentilium in una fide. Oportet enim salvator utriusque populi in unum nosum hominem: conciliare eos in uno corpe patri. Salubris ergo est lapis angulo facto ab eo. Detimentum autem isertus iugnaturibus hunc spiritalem cursus. **THEO.** Quas autem condemnationes commemorat. unum quidem ariari suarum: quia passi sunt scandalizati in christo. Et hoc tangit cui dicit: Deus qui crederit super illum lapidem: conciliabatur. Alius vero captiuitatis et exterminii: quia intulit eis lapis ab ipsis contemptus. Et hanc tangit cui subdit: Supradicata quae autem ipse ceciderit: comminuet illum: vel veritabiliter eum. Sic enim veritatis sit iudei in iudea per universum orbem: et ab area paleae. Et attende ordinem: nam preambulum est scilicet in eum commissum: sequitur autem iusta dei vindicta. **BEDA.** Uel aliter: Qui peccator est: et in illi credit: cadit quidem super lapidem: et conciliat: referuas enim pro patiam ad salutem. Supradicata vero ille cecidit: hoc est cui lapis ipse irruerit: quia

ipm negavit: comminuet eum: et nec testis quidem remaneat: quia baurias ac pusilli. Sive de his dicit: quod cadit super eum: quod illum non contemnit: id nondum penitus intereat: sed conciliat: ut non recti ambulent. Super quos autem cadit: veniet illis desuper in iudicio cum pena predictiorum: id comminuet eos: et sunt tales puluis: quem proiecit rectus a facie terre. **AMB.** Uinea etiam typus noster est: agriculturae opere oportens pater: vitis christi: at vero nos palmites. Recte vinea christi populus nominatur: vel quod crucis in fratre praetextum indicatur: vel quod fructus ex postrema anni legate etate: vel quod omibus ut ordinibus vinearum: ita paupribus atque ouibus suis et domini in ecclesia equa dimisio nulla discrecio fit. Et ut vitis maritatis arboribus: ita corpus aie bac vinea diligenter agricultura fodere et tollere coelevit: ne luxuriet umbra foliorum verborumque fructuosa iactitia maturitate idolis naturalis iepidat: decet totius orbis hic est videntia: et ibi totius orbis est vinea. **BEDA.** Uel moraliter intellectu cuique fidelium vinea quam ercolat locas: dum mysterium baptismi quod exercitat sibi committit. **MITR.** Filius unus: alter: tertius: cuius liber psalmodia: et prophetia legis. Sed missus filius contumelias affectus vel celus dicit: cum fratre auditus contemnit vel blasphemat. Missum beredem quantum in se est occidit: quod filii dei peccado conculcat. predicto malo cultore: vinea dat alteri: cum dono gratiae quod superbis spuevit: humiliis ditatur.

Et querebatur principes sacerdotum: et scribere mittere in illum manus illa hora: et timuerunt populi. Congnoverunt enim quod ad scipios dixerit similitudinem hanc. Et obseruantes misercentur insidiatores qui se instos simularent ut caperent eum in sermone: et traducerent illum principatu: et post testati presidis. **E**t interrogauerunt eum dicentes: Magister scimus: quod recte dicas et doces: et non accipis personam sed uiam dei in ueritate doces. Licet nobis tributum dare cesari: an non? Considerans autem dolum illorum dixit ad eos. Quid me tentatis. Ostendite mihi denarum. Cuius habet imaginem et inscriptio nem? Respondentes dixerunt Cesaris. **E**t ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo: Et non potuerunt uerbum cuius reprehendere coram plebe: et mirati responso eius tacuerunt.

CIRYL. Decebat quidem principes iudeorum intelligentes quod de ipsis gabola diceres: a malo sic discedere. **TITUS.** Quod non tam operibus utramque secundum quodque. **BEDA.** Redde enim utramque secundum quodque. **REDDE.** Redde enim utramque secundum quodque.

Ca. XX.

si et futuris iusticatos: sed h̄o nō cōsiderātes: occasio
nē s̄in op̄ colligūt criminū. vñ dicit: Et quere princi
pacer, et scribe mit. i illū man⁹ in illa hora. Nec refre
nauit eos legis p̄ceptū qđ dicit: Innocēte et iustus
nō occides, sed cōfescuit eoz nefandū p̄positū ple
bis timor. Sequit̄ enī: Et timuerūt populū. Profes
rit enī diuine reuerētie humanū timorē. Que autē
būt op̄ oport̄ fuit̄ occasio subdit: Lognouerūt enī
qđ ad ipsos dixerit similitudinē istā. // **BEDA:** Et ita
quidē ipm occidere docebat vera eē: que i pabos
la dicerat. Ipse enī ē heres cuius iniūstā necē dice
bat esse vindicādā illi nequā coloni q̄ dei filiū ques
tit̄ occidere. Hoc etiā quotidie gerit̄ i ecclēsia: cū
alib̄ solo nomine frater: eā quā nō diligit ecclēsias
sicut fidei ac pacis unitatē ppter bonoru multitu
dinērē erubescit: vel tumet ipugnare. Et qz p̄cipes
exortēt̄ om̄i cōprehēdere: qđ p̄ se nō poterāt: p̄s
diamandū efficerē tērabāt. vñ sequit̄: Et obseruan
to mis̄, infidia, q̄ se iustos simularēt. **CIRYL:** Si
debet̄ enī ēē leues, erāt aut̄ graues: obliti dei dicē
tur. Quid hic q̄ mibi abscondit̄ cōslūtū: Adeūt enī chū
sūt̄ om̄i saluatorē q̄ hominēz cōem, vñ sequit̄: Ut
capit̄ eū i ser. et traderēt̄ eū p̄cipiatui et pote, press
di. **THEO:** Parauent̄ aut̄ dñi laqueos: illaque
vñ sit tame in eis pedes eorū. Audi n̄q̄ astutia: Et
interrogauerūt illi dicerēt: Magister scim⁹ q̄ recrē
tis et docet. **BEDA:** Blāda et fraudulēta inter
rogatio illi p̄uocat respondēt̄ et magis deūz q̄
cōsiderēt̄. Sequit̄ enī: Et nō accipis psonā ho
minis fidi cōtētate r̄ia dei doces. Et hoc dicunt ad
h̄oc dīcāt̄ nō debere tributa solūt̄: vt statim audiē
t̄o ministri p̄fidis q̄ iuncta alios euāgelistas affuisse
legant̄: seditionis ei cōtra romanos auctorē teneat̄
vñ cōsiderēt̄ querit̄: Licet nobis dare tributū cesa
nan nō: erat enī in populo magna sedition: dicētis
bis alib̄ p̄secut̄ate qua romani p̄ oībus milita
bit̄ debere tributa p̄solui: phariseis cōtradictib⁹
nō debere populū dei q̄ decimas et p̄mitias daret:
tenantis legib⁹ subiacere. **THEO:** Intendebant
ego ḡi si diceret̄ oportere dari cēlūm cesari: crimi
nūrū a populo q̄i fuituti subiūcēs gentē. Si vero
p̄bideret cēlūm reddere: eū r̄ep̄sentaret̄ et sc̄ismati
cōpīdi. Ipse vero laqueos eorū effugit. Sequit̄. n.
Lōndorans aut̄ dñi eorū dixit ad eos. Quid me tē
tan̄: dñdite m̄bi denariū cui⁹ h̄z imaginē et sup
scrip̄ionē. **AMB:** Docet h̄o loco dñs circūspectos
nos in respōdendo aduersus hereticos vel iudeos
et obresicut̄ alibi dicit: Estote astuti sicut sp̄tēs.
BEDA: Qui aut̄ putat̄ interrogatio: saluatoris
ignorantiā eē: dīscat̄ ex p̄senti loco q̄ potuerit scire
iclus q̄i imago esset̄ i nūmo: sed interrogat̄: vt ad s̄
monē eorū competēt̄: respōdeat̄. Sequit̄ enī: Aū
dentes oīterūt̄: Cesaris. Nō putem⁹ cesarem augu
stū sed tyberiū significari. Q̄ēs enī romani reges a p̄
mo. **Lelare:** Cefares appellati sūt̄. Et eorū aut̄ res
pōione cōueniēt̄ osia questionē soluit̄. Sequit̄
enī: Et ait illis: Reddite ergo q̄ sūt̄ cesaris cesari: et q̄
sūt̄ dei deo. **TYTVS.** q. o. verbis tētatis, operibus
obedire, subiūctis cesaris seruit̄e, suscep̄istis que eō
sūt̄: date ergo illi cēlūm: deo timorē. Nō enim exi
git deo genariū: sed fidē. **BEDA:** Reddite etiā
deo que dei sūt̄: decimas, l. p̄mitias; oblationes; et

victimas. **THEO.** Et attēde q̄i nō dīxit: Date sed
reddite: debitu em̄ ē: tñc̄ enī te p̄aceps tu⁹ ab ho
stib⁹: vñt̄ tuā reddit̄ trāquillā. p̄ bis ergo teneris ei
in cēlū. Sed et boc̄im̄ qđ offerat̄: nūmisima s. ab eo
habes. Reddas ergo nūmisima regū regi. De⁹ etiā
tibi tradidit̄ iūlectū et rationē: restituas hoc ei nō
compatus besiū: sed i om̄ibus rationabiliter p̄ces
dēs. **AMB:** Tu ergo si vis nō esse obnoxii cesari:
noli habere que mudi sūt̄. Et bñ p̄i⁹ q̄ cesaris sunt
reddēda discernit̄. neq̄ enī p̄t̄ q̄ esle dñi: nisi prius
renūcianerit mūdo q̄i grauia vīcula p̄mittere deo
et nō solvere, maior est cōtract⁹ fidel̄ q̄ pecunie. **ORI:**
Dabit aut̄ loc⁹ iste aliqd̄ mystici. Due. n. sunt
imagines i homiē. vñt̄ quā accepit a deo: altera ini
micl̄. Sicut enī denari⁹ habet imaginē imperator⁹
mūdi: sic q̄ facit opa tenebrā portat imaginē eius
cui⁹ habet opa. Dicit ergo: Reddite q̄ sūt̄ cesaris ce
sari: h̄o ē. Abūcite terrena imaginē vt possitis vobis
imaginē celestē iponēt̄ reddere que dei sunt deo:
vt. s. dei diligam⁹ et c. q̄ vt moyses dicit deus req̄rit
a nobis. Postulat aut̄ a nobis: nō quia necessariuz
haber vt ei aliqd̄ tribuamus: sed vt postq̄ ei dederi
mus: hoc ipm nobis tribuat̄ in salutem. **BEDA:**
Qui aut̄ credere debuerat̄ ad tantā sapientiam mirati
sūt̄: q̄ caliditas eorū insidiādā nō iūnūset̄ locū. vñ
sequit̄: Et nō potuerit̄ verbū eius reprobēdere corā
plebe: et mirati in respōsō eius tacuerūt̄. **THEO:**
Hoc enim erat quod precipue intēdebāt: icrepāre
eū coram populo: quod obtinere nequierūt̄ ppter
sapientissima eius response. **5**

**Accesserunt autē quidā saduceo
rum qui negant̄ esse resurrectionēz
et interrogauerūt eū dīcentes: Q̄a
gister moyses scripsit nobis: si fra
ter alicuius mortuus fuerit habens
uxorē: et hic sine liberis fuerit: ut ac
cipiat eam frater eius uxorē: et susci
tet semen fratri suo. Septem ergo
fratres erant: et primus accepit ux
orem: et mortuus est sine filiis. Et se
quens accepit illā: et ipse mortuus
est sine filio. Et tertius accepit illā:
similiter et omnes septē: et nō reliq
runt semen: et mortui sunt. Quis
sime omnīz mortua est et mulier.
In resurrectione ergo cui⁹ eorum
erit uxor? Si quidē septē habuerūt
eam uxorē. Et ait illis iesus: filij
huius seculi nubūt̄: et traduntur ad
nuptias: illi uero qui digni habebū
tur seclō illo: et resurrecti ex mor
tuis: neq̄ nubent neq̄ ducent uxo**

LUCAS

res: neq; ultra mori poterunt. **E**q; les eni angelis sunt t filij sunt dei: cu sint filij resurrectionis. **Q**uia uero resurgat mortui: t moyses ostendit secus rubu: sicut dicit dominus deu abraam t deu isaac t deu iacob. **D**eus autem non est mortuorum sed uiuorum. Omnes eni uiuunt ei: Respondentes autem quidam scribarum dixerunt ei. **M**agister bni dixisti. Et amplius non audiebat eum qd interrogare.

TBEDA: **N**on erat heres in iudeis: una phariseorum q traditionum t observationum sibi iusticia perferebant vii t diuini vocabans a populo. Altera saduceorum q interpretans iusti: videntes sibi qd non erant. Illis ergo abentibus hi ad tetradum accedunt. vii dicit: Accesserunt autem qui saduceorum q negat esse resurrectionem. **T**ORI. Saduceorum heresis non solu resurrectione mortuorum negat: sed etiam putat animam iterire cum corpe his ergo verbis saluatoris fidicantes: eo tempore questione pposuerunt quo eum viderunt de resurrectione docere discipulos. vii sequit: Et interrogauerunt eum dicentes: **M**agister scripsit nobis moyses: Si fratrem alicui mortuus fuerit habens uxorem: t hic sine filio fuerit: ut accipiat eam frater eius? i uxore t susci. se. fratri suo. **T**AMB. Scimus legis literam nubere cogitur etiam iuita: ut defuncti semine ericet frater. spiss autem magister est castitatis. **T**HEO. Saducei autem fragile fundametu substituerunt: non credebant resurrectio nis sermonem. Opinantes enim carnalem esse futuram vitam in resurrectione merito fallebant. t id tamq; impossibile calumniantes dogma resurrectionis: singul hanc narrationem dicentes: **S**eptem ergo fratres erat: t primus accepit uxorem t mortuus est sine filio. t sequens accepit illam: t mortuus est sine filio. t tertius accepit illam: t similiiter omnes septem: t non reliquerunt semem: t mortui sunt. **R**ouissime autem dum mortua est t mulier. **BEDA:** Hanc fabula confingunt: que deliramente arguat eos q resurrectione assurerunt mortuorum. Turpitudinem ergo fabule opponunt: ut resurrectionis denegent veritatem. vii subdit: In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. **T**AMB. **M**ystice hec mulier synagoga est: que septem viros habuit: sicut dicit: Samaritana: quinq; viros habuisti: qz samaritana tui quinq; libros moysi: synagoga septem sequitur principaliter: t de nullo ppter perfidia suu hereditarie pttatis semen accepit. t id preme cum viris suis in resurrectione habere non potuit: qz spiritale pceptum sum sensum carnis iuertit. non enim frater carnalis aliquis denunciatus est qui semen fratris suscitaret defuncti. sed ille de mortuo populo iudeorum: sapiam sibi diuinum cultum afficeret i uxore: atq; ex ea semine i apostolis suscitaret: qz quasi defunctorum reliquie iudeorum: informes adhuc i synagoge vtero derelicti: sum electio nem gratie reseruari noui semini admixtione meruerunt. **T**BEDA: Siue septem hi fratres reprobis congruit: qz tota huic seculi vita que septem diebus vols

uitur a bonis operibus steriles existunt: qbus iunctum more prebris ad ultimum t ipsa mundana cōversatione quasi uxori in secunda transibit. **T**HEO. **D**icit autem dominus resurrectione non esse futura cōversatione carnalium: eoz dogma euulit simul cum fragili fundamento. eni sequitur: Et ait illis iesus: Filii huius seculi nubunt: t tradunt ad nuptias. **AVG.** de que euage. **Q**uia coniubia ppter filios: filii ppter successiones: successio ppter mortem. ubi ergo mox non est: neq; coniubia. vii lequit: Illi vero qz digni habebunt secundo illo t resurrectione ex mortuis: neq; nubunt: neq; ouc ut uxores. neq; eni ultra mori poterunt. **T**BEDA: Quod non ita intelligendum est quasi soli digni vel resurrecti vel sine nuptiis futuri sint: sed omnes etiam peccatores resurrecti t absque nuptiis sint in seculo illo mali. **D**icit autem vt ad resurrectionis gloria inquiredam animos icaret: de electis tamen volunt facere sermone. **AVG.** de que euage. Sicut autem nunc sermo noster decedebit t succedebit syllabis peragitur atq; perficit: ita t ipsi homines quoam fimo est: decedendo t succedendo pagunt atq; perficiunt ordinem huius seculi qz temporali rerum pulchritudine conterit. In illa autem vita qz verbu dei quo fruemur: nulla decessio ne atq; successione syllabarum completa: sed omnia qz habet semper manendo simul huius: ita principes eius quibus ipsum solu erit vita: neq; moriendo decedunt: neq; nascendo succedunt: sicut nunc est in angelis. vii sequitur: Enim eni angelis sunt. **CIRYL.** Sicut enim multitudine angelorum plurima quidem est: non autem ppgata p generatione: sed ex creatione consistentes: ita t his qz resurrecti non est opus vltimi nuptiis. vii sequitur: Et filii dei sunt: cu sint filii resurrectionis. **T**HEO. q. d. Quia deus est qz opatur in resurrectione: merito dicuntur dei filii qui p resurrectione regenerantur. non enim aliqd carnale in resurrecti generatio conspicit: non coitus: non matric: non partus. **T**BEDA: Ul equales angelis t filii sunt dei: qz gloria resurrectionis innotati: sine vello mortis metu: sine ulla labe corrupti: sine vello terreni status actu: ppetua dei visione fruuntur. **ORI.** Sed qz dominus in mattheo dicit qz hic permanet in terris: erratis: nescientes scripturas: ppono scripturas: ubi scriptum sit: Neq; nubet neq; nubetur. Quantus enim ego estimo: neq; i veteri: neq; i novo testamento: quicq; tale reputatur: sed omnis eorum error de scripture lectione qua non intelligitur subrepsit. Dicit enim i psalmis: Electi mei bibent: t putant hec t similia futura esse in resurrectione. **P**aulus autem omnes habendi dictioes spiritu litter interpretas t sciens non esse carnales: ad ephesios dicit: **H**abidistis nos in oī benedictione spirituali. **T**HEO. Uel dominus romanis superpositae scripture testimoniis addit subdit: Quia vero resurgat mortui t moyses ostendit secus rubrum: sicut dicit dominus deu abraham t deu isaac t deu iacob. q. d. Si semel redierunt in nihil patriarche ne viventer apud deum i spe resurrectionis non dixisset: Ego sum: sed fueram. **L**olueum. n. o. rebus corruptis t peritis dicere: Erat dominus illius regis: nunc vero quoniam dicit: Ego sum: ostendit qz viventium est deus dominus. t huius est qd subdit: Deo autem non est mortuorum: sed vivorum: omnes enim vivunt ei. **QUAMIS** enim crani mes sunt: vivunt tam apud deum i spe resurgentem. **BE DA:** Uel hoc dicit: ut cum pbauerit arias permanere possit morte: qz saducei negabant: cōsequens introduce

Ca.XX.

ref. et corporum resurrectio: que cu[m] q[ui] abus bona mas-
la ce generit. Et aut[em] vera vita qua iusti deo viuunt:
etia[m] quidam corpore mortuus. Ad cōprobādā aut[em]
resurrectiōis veritatē: multo manifestiorib[us] exēplis
et p[ro]p[ter]is vti valuit. sed aducei q[uod]q[ue] tñ lib[er]tos moy
si recipiebat: p[ro]phetarū vaticinia r[es]pūtētes. **CHRY.**
Sicut aut[em] sancti communē orbis dñm sibi appropriis
anēno derogātes eius dominio: sed p[ro]priū affectu[m]
pandētes: scđm mox amantiū q[uod] nō patiunt[ur] cū m[is]er
nō diligere: sed volūt p[re]cipuā et sp[eci]alē quandam
electione expītere: sic et de[em] specialiter se horū deū
cicēbat: nō coartādo suū dominii: sed ampliando.
Nō enī sic multitudi subditoru[m]: sicut virt[us] famulā
tum pandit ei[us] dñm: vñ nō sic gaudet dici de[em] celo
et terre: sicut ci[us] dicit: Deus abrahā: deus isaac: et deus
iacob. Et apud mortales quidē a dñis denominan-
tur famulū. Dicim[us] enī: Willie[us] talis ducis. econtra
nō autē deus dicit abrae. **THEO.** L[et]utatis aut[em]
fūdūcīs: fūt i[us]i scribe tāq[ue] adūceorū oppositi.
nō sequit[ur]: R[es]pōdentes aut[em] quidā scribarū dixerūt:
Magister: bene dixisti. **BEDA.** Et q[uod] in sermoni
bus cōfūtarū sūt: vlera nō interrogat. vñ sequit[ur]: Et am-
plius nō audebat eū quicq[ue] interrogare: sed compre-
hensione romane tradūt p[re]tā. Et quo intelligimus ve-
nēa vnde posse quidem superari: sed difficile cō-
quētere.

Dixit autem ad illos: Quomo-
do dicunt christū filium esse dauid:
et ipse dauid dicit in libro psalmoꝝ.
Dixit dominus domino meo sede a
dextris meis: donec ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuorum? Da-
uid ergo dñm illū vocat: et quomo-
do filius dei est?

THEO. Quānis oīis ad passionē erat itur? I[ps]e
updat[ur] p[ro]p[ter]a deitati: nec hoc tñ īcaute aut arro-
gier[et]: sed modeste querit. vñ dicit: Dicit at ad illos:
Quo dicit christū filiu[m] dauid esse. **AMB.** Nō rep-
bendunt hoc loco: q[uod] dauid filiu[m] cōfūtēt: q[uod] cecus
ille dauid filiu[m] cōfūtendo meruit sanitati. Et pueri
dicēta: Oanna filio dauid. p[ro]celle p[re]dicatiōis glo-
riā deo deferebat: sed reprehēdunt: q[uod] nō creditūt
filiu[m] dei. vñ subdit[ur]: Et ipse dauid dicit i[us] libro psalmoꝝ:
Domin[us] domin[us] domino meo. Et pater dominus:
et fili[us] domin[us]: sed nō duo domini: sed unus est do-
min[us]: q[uod] pater in filio et fili[us] i[us] patre. Ipse ad dexterā
patris sedet: q[uod] patri cōsors: nulli scđus ē. Sequitur
enī: Sede a dextris meis. Nec preferēt q[uod] ad dextram
sedet: nec iniuriā patif[er] qui admittit[ur]: gradus nō q[ui]ri-
tur dignitatis: vbi plenitudo est diuinitatis. **AV**
de symbolo: Sessione aut[em] ista nō accipiamus
humani mēbris positiū: tāq[ue] pat[er] sedet i[us] sinistra:
et filius sedet ad dextrā: sed ipam dextrā. Intelligam[us]
potestatē quā acceptit ille homo suscep[er]ta deo: et
veniat iudicatur[us]: q[uod] primo venerat iudicādus. **CIRYL.**
Uel q[uod] sedet ad dextrā patris supernā ei[us] glo-
rum p[ro]bat: nā quoq[ue] ē tronus equalis et maiestas.
Sello vero in deo significat regnū et oīm potesta-

tem. Sedet ergo a dextris dei patris q[uod] verbū ex pa-
terna substātia pdiens: factū caro diuinā nō eruit
dignitatem. **THEO.** Manifestat ergo q[uod] aduersari-
rus patris nō ē: sed secū cōcordat: cum pater repu-
gnat aduersarijs ei[us]. Sequit[ur]: Donec ponā iūni-
micos tuos scabellū peduz tuorū. **AMB.** Ergo et
deū christū et hominē eē credam[us]: cui a patre subi-
ciunt inimici: nō q[uod] ifirmitatē p[re]tatis sue: sed per vni-
tatem nature: q[uod] i[us] altero alter opat[ur]: nā et fili[us] subi-
cit iūniocos p[re]t[er] p[re]tā clarificat sup terrā. **THE.**
Querit q[uod] ipse: et mota dubitatiōe finit illos colligere
qd sequat[ur]: vñ subdit[ur]: David ergo dñm illū vocat et
quō fili[us] ē ei[us]. **CHRY.** David quidē p[ro]f[ess] christi et
iūnius: b[ea]tūdē scđm carnē: illud scđm spū. **CHRY.**
Et nos ergo nouis pharisēis q[uod] nec verū dei filiu[m]: ne
q[uod] deū eē fatēt[ur]: natūrā ex sacra vīgine: s[ed] diuidūt vñ
filiu[m] i[us] duos: tale obicim[us] q[ui]stionē: quo pacto filius
dauid dñs ei[us] ē: et nō b[ea]tūdē dominio: s[ed] diuino.

Audiēte autē omī populo dixit
discipulis suis: Attēdite a scribis q[uod]
uolūt ambulare i[us] stolis: et amāt salu-
tationes i[us] foro: et p[ro]mas cathedras
i[us] synagogis: et primos discubit[ur] i[us] in
conūiūs. Qui deuorāt domos ui-
duarū: simulātes longā orationē. **IPI**
accipiēt damnationē maiore.

CHRY. Nihil aut[em] ē fortis q[uod] ex p[ro]phetis disputa-
re. Enī ē et ipis reb[us] validi: nā christo faciēt mīra
cula cōtradicebāt multoties. cū vō allegauit p[ro]phe-
tia tacuerūt: q[uod] nō habebat qd diceret. Eis autē tacē-
tib[us] cōtra eos i[us]eb[us]: vñ dicit: Audiēte autē oī popu-
lo dixit discipulis suis. **THEO.** Quia enī eos oī
bis doctores mittebat: merito monet nō eē eis imi-
tandā p[ro]f[ess]ōrū ambitionē. vñ seq[ue]t[ur]: Attēdite a scri-
bī vōlūt ambu[i] i[us] stolis. **BEDA.** i[us] cultiorib[us] vestim-
tis idūt ad publicū p[re]cedere: i[us] quo iter cetera diues
peccatiōe deseribit. **CIRYL.** Passio[n]es autē erāt scri-
barū: amor glorie iūnans et lucri: vt ig[ne]l tā p[ro]ssima
crimia erit[ur] et discipuli: cōmonet eos subdene. Et
amāt salutatiōes i[us] foro. **THEO.** Quod ē a blādiē
tibus venatiū opinionē fame: vel agūt h[ab]itū cōngre-
gāde pecunie. Sequit[ur]: Et p[ro]mas cathe. i[us] syna: et pri-
mos discubit[ur] i[us] conūiūs. **BEDA.** Nō primos les-
dere vel discubere vetat eos q[ui]bus hoc officij ordine
cōpetit: sed eos q[uod] h[ab]itū amāt docet eē cauēdos:
animū vel gradū rechargēs: quis et hoc culpa non
careat: si idē i[us] foro lūtib[us] velint iteresse: q[uod] i[us] synagoga
magistri desiderāt appellari. Duplii autē rōne a va-
ne glorie cupidis attedere iubemur: ne vel eorum si-
mulatiōe ducamur estimates bona eē q[uod] faciūt: vel
emulatiōe iſlāmemur: frustra gaudētes i[us] bonis lau-
dari que simulāt[ur]. Nō solū autē laudes ab hominib[us]
sed et pecunias querūt. Sequit[ur]: n. Qui deuorāt do-
mos viduarū simulātes longā orationē. Justos. n.
et magni meriti apud deū se simulātes. ab iſfirmis et
peccatorū suonū conscientia turbatis. q[uod] patroni p[ro] eis i[us]
iudicio futuri: pecunias accipe non dubitant. **CI**
RYL. Inurgit[ur] etiā se viduarū bonis paupertate

Lucas

atterūt nō qualiter cū comedētes: sed deuorantes
et ad prauitatem oratiōe vētētes: qō grauiorū pena fac
eos obuoxios. vii seq̄t: **THEO**: Di accipiet maiore dāmatio
ne. **THEO**: Quia nō solū mala faciūt sed et orati
ones p̄tendit: et virtutē faciūt prauitatis excusatio
nē. **V**iduas etiā depauperat: quāz oporebat mis
eris: dū ob sui p̄sentia eas cogit expone. **BEDA**:
Gel quia laudes ab homībus et pecunias querunt:
maiori damnatione plectuntur. **C.A.XXI.**

Respiciēs autē uidit eos qui
mittebant munera sua i ga
zophylatiū diuites. **V**idit
autē et quandā uiduā pauperculam
mittētē era minuta duo. **E**t dixit:
Vere dico uobis: qz uidua hec pau
per plusqz omnes misit. **N**ā omēs
bi ex abundanti sibi miserunt in mu
nera dei: hec at ex eo quod deest illi
dēz uictū suū quē habuit misit.

GLO: Postqz domin⁹ redarguit scribarū auari
eiam: qui domos viduarū deuorabant: cōmendat
vidue elemosynā. vii dicit: **R**espiciēs autē vidite eos
qui mittebāt munera sua in gazophilatiū diuites.
BEDA: Quia sermone greco philare seruare di
citur: et gaza lingua persica diuitie vocantur: gazo
philatiū locus appellari solet quo diuitie seruan
tur. **A**rat autem arca forā habēs desup posita iu
xta altare ad dextrā ingredientibus domu domini:
in quā mittebant sacerdotes qui custodiebant bo
stia omnem pecuniā que deferebatur ad templum
domini. domin⁹ autē sicut operantes in domo sua
discutit: ita et dona ferentes respicit: et quē dignum
viderit laudat: quē reprobū dānat. vii sequitur: **V**i
dit autē et quandā uiduā pauperculam mittentem
era minuta duo. **CIRYL**: Duos obolos offerebat
quos cū sudoribus ad diurnū uictū acquisierat. **V**el
que quotidie per aliena poscit suffragia deo donat
ostendēs ei suā paupertatē fructifera. vincit igēt ali
os et iusta cēlura coronat a deo. vii sequit: **A**it il
lis: **V**ere dico uobis: quia uidua hec pauper plus qz
omnes misit. **BEDA**: Acceptabile enim ē deo qc
quid bono animo obtulerimus: qui cor et non sub
stantiā pensat: nec perpendit quantū in eius sacri
ficio: sed ex q̄sto proferat. vii sequit: **N**ā omēs bi ex
abundanti sibi miserunt in munera dei. hec ante: ex
eo quod illi deest: omnem uictū quem habuit misit.

CHRY: Nō enim paupertatē oblati: sed copiā affe
ctus intuitus est de⁹. Nō est elemosyna et plurib⁹
paucā ipendere: sed illud vidue que totā sibi euacua
uit substantiā. qz si ne quis tñ offerre sicut et uidua:
offer saltē totum superfluit. **BEDA**: **D**ystice au
tez diuites qui in gazophylatiū munera mittebant:
significat iudeos de iusticia legis electos: uidua pau
per ecclesie simplicitatem que paupercula vocatur:
quia vel superbie spiritum vel peccata tanqz mudi
diuitias abiecit: uidua vero quia vir eius p ea mor
tem pertulit. **H**ec in gazophilatiū duo era minu
ta mittit: quia in conspectu dei apud quem nostri

operis oblationes conseruantur: munera sua defet
sue dilectionē dei et proximi: sue fidei et orationis
que cunctis superbiorum iudeoz operibus p̄stant.
Ex abundantī enim in munera dei imittunt iudei
qui de iusticia sua presumunt. **A**cclesia autem oēm
victum suum mittit: quia omne quod vivit: dei esse
muneris intelligit. **THEO**: Uel vidua potest itel
ligi quelibet anima: obdata: quasi primo viro p̄stis
na lege: et non digna copule verbi dei: que loco ar
re offert deo fidem et conscientiam bonam: plus vi
detur offerre diuitibus in sermone: et superfluentib⁹
moralibus gentilium virtutibus.

Et quibusdā dicentibus de tem
plo qz lapidibus bonis et donis exor
natū esset dixit: **P**ec que uidetis
uenient dies: in quibus nō relinque
tur lapis super lapidē qui nō destru
atur. **I**nterrogauerūt autē illuz di
centes **Preceptor**: **Q**n̄ hec erūt: et
qz signū cū fieri icipiēt. **Q**ui dixit:
uidete ne seducamini. **M**ulti. n. ue
niēt i noīe meo dicētes qz ego sum:
et temp⁹ appropiābit. **M**olite er
go ire post illos.

Evse. Quod spectāda forēt: que pertinebant ad
templi structurā manifestat hystorie: et bucoliqz que
dā cōseruant reliquie: qbus p̄cipiunt que vndū
erant fabricarū vestigia. **S**ed dñs mirantibus tēpli
fabricas: pmulgauit qz in eo lapis sup lapidē nō ma
neret. **D**ic̄t. n. **E**t quibusdā dicētibus de tēplo qz la
pidibus bonis et donis exornatū esset dixit: **P**ec qz
videris veniēt dies: in quibus nō relinquef lapis sup
lapidē qz nō destruaf. **D**ecebat enī locū illū p̄ter
cultorū audaciā oīmodā desolationem pati. **BEA**:
DA: Diuina etiā disp̄satio p̄curauit vt cīmīs ipa
et templū subuertere: ne quis forte adhuc p̄mulsi i
fide vidēs illa cōstare: dū sacrificiō ritū attom⁹
supereret: raperef ituit. **AMB**: Uerū igēt uictū ē
de tēplo manufacto qz eēt subuertere. **N**ihil enī
est manufactū: qz nō aur vētūs cōficiat: aut eis
subruat: aut ignis erurat. **E**nī ē et alīd templū. s. sy
nagogā: cui⁹ structura ver⁹: ecclesia surgēt dissol
uit. **E**st etiā templū i vnoquoqz qz deficiēt fide la
bitur: et maxie siqz fallo christi nomie obtēdat: quo
intēriōrē expugnet affectū. **CIRYL**: Nequaqz ar
tem discipuli aduerterat vim dictop: sed arbitrab
tur de cōsumatōe seculi dictū ee. **E**t iō querebat qz
tēpore deberēt accidere. vii sequit: **I**nterrogauerūt
aut illū dicētes: **Preceptor**: qn̄ hec erūt: qz signū
cū fieri icipiēt. **AMB**: **M**atthe⁹ tertīa interrogatū
onē addidit: vt et templi tēpora destruēdi: et signū
aduentus et consummatio seculi a discipulis que
rerebatur. **I**nterrogatus autem dominus quando tē
pli futura esset destructio: et qz signū esset ei⁹: adue
tus: de signis docet: de tēpore n̄ curat itimāqz. **S**e
quit. n. **Q**ui dixit uidete ne seducamini. **ATHA**:
Lū. n. sint nobis a deo charismata et dogmata qz fut